

บรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สารนิพนธ์
ของ
สมศักดิ์ มินศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2549

บรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สารนิพนธ์
ของ
สมศักดิ์ มินศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
สมศักดิ์ มินศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549

สมศักดิ์ มินศรี. (2549). บรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การประกันคุณภาพ การศึกษา 3) การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดย การศึกษาจากบทความวารสาร หนังสือ และงานวิจัย ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2548 รวมทั้งสิ้น 109 เรื่อง บรรณนิทัศน์ของบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย แต่ละเรื่องมี เนื้อหาสาระโดยสรุป ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษา ค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ หรือสำหรับการสืบค้นข้อมูลต่อไป บรรณนิทัศน์แต่ละเรื่องเสนอตามลำดับปีที่ พิมพ์ และมีบรรณานุกรมชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง และบรรณานุกรมหัวข้อเรื่องสำหรับการสืบค้นบรรณนิทัศน์ที่จัดทำขึ้น เรื่องที่สำคัญของด้านที่ศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. หลักการ แนวคิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การนำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษามาใช้วางแผน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา การ ประยุกต์กลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานการศึกษา และ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

2. การประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและ ภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา และมาตรฐานการประกัน คุณภาพการศึกษา

3. การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง สังคมแห่งการเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการ งานหลักสูตรสถานศึกษา และรูปแบบ การเรียนรู้

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา วิธีการมีส่วนร่วม แบบการมีส่วนร่วม และบทบาทของการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

AN ANNOTATION OF EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT

AN ABSTRACT

BY

SOMSAK MINSRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2006

Somsak Minsri. (2006). *An Annotation of Education Quality Development*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Dr. Puongrat Kesonpat.

The purpose of this study was to develop an annotation of education quality development in 4 aspects: 1) principles, ideas of education quality development; 2) Education quality assurance; 3) development of school academic tasks; and 4) participation in educational management. The bibliographic annotation of 109 periodical articles, books and research published between 2540 - 2548 B.E was produced and presented chronologically by document type. Important issues of the document could serve as guidelines for administrators, teachers and education personnel to further study or retrieval of information. Three types of indices i.e. author, title, and subject headings were also provided for information retrieval of the annotation.

Major issues of each aspect under study were as follows.

1. Principles, ideas of education quality development included applications of educational development plan in planning, education law concerning educational development, school charter legislation, applications of educational development strategies, education reform, education task management, and education personnel development.

2. Education quality assurance addressed issues included internal and external education quality assessment by the **Office for National Education Standards Quality Assessment (Public Organization) – NESQA**, education quality assurance guidelines, education equity, and standards for education quality assurance.

3. Development of school academic tasks included issues concerning teaching and learning management focusing on learner-center, learning society, academic affairs management, school curriculum, and learning styles.

4. Participation in educational management included issues concerning decentralization of authority to enable community to participate in education management, participative approaches and roles in education management.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง บรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศ แสงวงศ์)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสิ้นสมบูรณ์ได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ซึ่งท่านได้ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษา จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จเรียบร้อย ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี ที่เป็นคณะกรรมการสอบโครงการสารนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ที่เป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและให้แนวทางที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า มีความถูกต้อง และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณผู้เขียนหนังสือ บทความ ตำรา และงานวิจัยทุกท่าน ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ และทุนทรัพย์ทางปัญญาที่ใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูล ทำให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าสำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ตลอดจนญาติพี่น้อง ครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบคุณงามความดีทั้งหลาย ทั้งปวงให้แก่บุพการี คณาจารย์ เพื่อน ๆ และครอบครัว ซึ่งเป็นกำลังใจให้โดยตลอด ช่วยให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา และทำให้สารนิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ เป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป.

สมศักดิ์ มินศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของเอกสารที่ศึกษาค้นคว้า.....	5
แหล่งข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	8
หลักการ แนวคิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	10
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	17
การพัฒนางานวิชาการโรงเรียน.....	32
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.....	37
บรรณนิทัศน์.....	39
ความหมายของบรรณนิทัศน์.....	39
ประเภทของบรรณนิทัศน์.....	40
หลักการจัดทำบรรณนิทัศน์.....	40
ลักษณะบรรณนิทัศน์ที่ดี.....	41
ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์.....	42
3 วิธีศึกษาค้นคว้า.....	43
วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์.....	43
การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์.....	44
การจัดทำบรรณนิทัศน์.....	46
การจัดทำบรรณานุกรม.....	49
วิธีการใช้บรรณนิทัศน์.....	50

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 บรรณนิทัศน์บทความ หนังสือ และงานวิจัย.....	52
บรรณนิทัศน์บทความและวารสาร.....	52
บรรณนิทัศน์หนังสือ.....	78
บรรณนิทัศน์งานวิจัย.....	94
5 สรุปและอภิปรายสาระสำคัญ.....	134
บรรณานุกรม.....	147
บรรณานุกรม.....	148
บรรณานุกรมผู้แต่ง.....	149
บรรณานุกรมชื่อเรื่อง.....	153
บรรณานุกรมหัวเรื่อง.....	160
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	162

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาของไทยเริ่มตั้งแต่รัชกาลที่ 5 และได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับโดยมีกฎหมายต่าง ๆ มารองรับเฉพาะโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2544)

การศึกษา คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ “การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่ได้รับการพัฒนาแล้วส่วนรวมจะเจริญและพัฒนาได้ยากยิ่ง การที่บุคคลจะพัฒนาได้นั้นคือการศึกษาคือปัจจัยหนึ่ง โดยการศึกษานั้นอาจพิจารณาเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วนเพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9)

การศึกษาเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กล่าวว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน และมาตรา 81 กล่าวว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประชาชน 2540) จากที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กล่าวถึงการจัดการศึกษาจึงส่งผลให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายทางด้านการจัดการศึกษา จึงเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กฎหมายซึ่งมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ เน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : 2540) ให้โอกาสแก่สถานศึกษาในการกำหนดแนวทางการพัฒนาภายใต้การบริหารที่เป็นนิติบุคคล โดยโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการนั้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาศักยภาพสูงสุดควรนำหลักการทฤษฎีดังนี้คือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) วงจรคุณภาพ (Quality Circle)

และการบริหารโดยรวม ที่เรียกว่า TQM (Total Quality Management) มาใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติ

การบริหารโดยหลักทฤษฎีการใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-based Management) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (ธเนศ ขำเกิด. 2542 : 153-157) นี้เป็นรูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลาง หรือจากเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนทั้งโรงเรียนในแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของโรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตรการเงินการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ฯลฯ

นอกจากนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการบริหารและงานวิชาการนั้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาสูงสุดจะต้องมีการพัฒนาโดยวงจรคุณภาพ (ธเนศ ขำเกิด:2543) เป็นการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบที่เริ่มจากการที่บุคลากรมาร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผน ร่วมกันประเมินตรวจสอบ และร่วมกันนำข้อมูลจากการตรวจสอบมาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงไปสู่การวางแผนร่วมกันต่อ ๆ ไป การบริหารระบบคุณภาพ (PDCA) วงจรสู่ความสำเร็จ พัฒนาจากการคิดค้นโดย Walter Showhart เป็นผู้บุกเบิกในวงการอุตสาหกรรม และได้มีคนรู้จักมากขึ้นโดย Edward W. Deming ปรมาจารย์ด้านบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ในนามวงจรเดมมิง และได้นำมาใช้กับทุกกิจกรรม จึงรู้จักกันอย่างแพร่หลาย PDCA เป็นเทคนิคการปรับปรุงงาน รวมถึงการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพ ซึ่งวงจร PDCA จะสมบูรณ์นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อเอาขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม (Act) ไปสู่กระบวนการวางแผน (Plan) อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นกลไกของการเริ่มต้นวงจรใหม่ที่มีคุณภาพสูงขึ้นกว่าเดิม จะเป็นวงจรไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้กำหนดในกฎหมายการศึกษาของชาติ ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดให้โรงเรียนเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก หมวดที่ 6 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) กล่าวไว้ว่า มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยต้องรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบด้วย โดยมีสาระสำคัญในมาตรา 47 ถึงมาตรา 50 กล่าวว่า ให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมาย

กำหนด โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอรายงานต่อต้านสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาต้องสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ : 3-4) บริหารจัดการศึกษาให้มีความเข้มแข็ง ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ และมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน งานวิชาการนับเป็นงานหลักของโรงเรียนเพราะวัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือให้การศึกษาเยาวชนของชาติ จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงนับได้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรจะเกิดที่โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 359) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็นผู้จัดการที่เจียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ เข้มแข็ง และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 278-279) จึงนับได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนางานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญ

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดีอีกประการหนึ่งนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ : 2537) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นการทำงานที่บุคคล หรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในระบบการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องขององค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังทางความคิด สติปัญญา และการกระทำนั้นคือการให้มีส่วนร่วม (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 49) การจัดการศึกษาที่มีผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามาร่วมพัฒนารับรู้ รับผิดชอบ จะทำให้การศึกษาของประเทศให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีความจำเป็นในการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพทางการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อให้สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง และนอกจากนั้นการพัฒนางานด้านวิชาการปัจจุบันเกิดกระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการศึกษา ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกมิติเป็นองค์รวม ผู้เรียนจะสามารถเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผลผลิตที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวให้กับสังคมได้ (กรมวิชาการ : 3-4) และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการให้ความร่วมมือใน

การร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคตที่จะสามารถแข่งขันกับชาติอื่นได้

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาและจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ด้านคือ หลักการ แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในวงการการศึกษา และพัฒนาการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 4 ด้านคือ ด้านหลักการ แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนางานวิชาการโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยสืบค้นจากบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย

ความสำคัญของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษารวบรวม เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ด้านคือ ด้านหลักการ แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนางานวิชาการโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แล้วสรุปสาระประเด็นสำคัญ โดยนำเสนอในรูปแบบของบรรณนิทัศน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจทั่วไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาในการค้นคว้าหาความรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 โดยนำหลักการแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพศึกษามากำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้คือ

1. หลักการ แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
3. การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ขอบเขตของเอกสารที่ศึกษา

เอกสารในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เอกสารประเภทบทความ หนังสือ และงานวิจัย ที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 – 2548 รวมทั้งหมด 109 เล่ม โดยประกอบด้วย หนังสือ จำนวน 39 เล่ม บทความ จำนวน 28 เรื่อง และงานวิจัย จำนวน 42 เรื่อง

แหล่งข้อมูลที่ศึกษา

1. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก
3. ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนครนายก
4. สำนักบรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. สำนักบริการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
6. สำนักบริการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา** หมายถึง กระบวนการพัฒนา ปรับปรุงทั้งระบบที่ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดความพึงพอใจในการจัดการศึกษาทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอนการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป้าหมายเดียวกัน คือผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษา

2. **หลักการ แนวคิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา** หมายถึง แนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้พัฒนาก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 ประการ การปฏิรูปการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาบุคลากร

2.1 การปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป การปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาของผู้นำการศึกษา

2.2 แผนพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การวางแผนการศึกษา การวางแผนพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาส่งเสริมบุคลากร พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา และกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษา

2.3 การพัฒนาบุคลากร ได้แก่ แบบผู้นำของผู้บริหาร ผู้นำกับการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารยุคใหม่ วัฒนธรรมกับผู้นำ ผู้นำกับงานวิชาการ ผู้นำตามเกณฑ์มาตรฐาน

และกิจกรรมพัฒนาบุคลากร

3. **การประกันคุณภาพการศึกษา** หมายถึง การประเมินคุณภาพการศึกษาให้เป็นไป

ตามกฎหมายเพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้รับบริการมีความพอใจ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

แนวทางการประกันคุณภาพ ความเสมอภาค และมาตรฐานการประกัน

3.1 แนวทางการประกันคุณภาพ ได้แก่ แนวทางในการประกันคุณภาพ
ภายในการศึกษาการประกันคุณภาพ และบทบาทของผู้บริหาร

3.2 ความเสมอภาค ได้แก่ ระบบประกันคุณภาพ การพัฒนาระบบ
สารสนเทศความเสมอภาคทางการศึกษา และการวางแผนของโรงเรียน

3.3 มาตรฐานการประกัน ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกัน
คุณภาพภายในและภายนอก และความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพ

4. การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การพัฒนาการเรียนการสอนให้มี
ประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย การบริหารงาน งานวิชาการ งานหลักสูตร
และการเรียนรู้

4.1 การบริหารงาน ได้แก่ การบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา
การบริหารงานบุคลากร การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปฏิบัติงาน และกระบวนการ
รักษาวินัยนักเรียน

4.2 งานวิชาการ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงาน
วิชาการ การพัฒนางานวิชาการ ทักษะของผู้บริหารและครู การกระจายอำนาจ และการนิเทศ
การเรียนการสอน

4.3 งานหลักสูตร ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการ
สอน

4.4 การเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้แบบองค์รวม องค์การแห่งการเรียนรู้ การ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบทบาทของผู้บริหารต่อการจัดการเรียนรู้

5. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย
3 ประการคือ การมีส่วนร่วม แบบการมีส่วนร่วม และบทบาทของการมีส่วนร่วม

5.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วม
การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม วิธีใหม่แห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการตัดสินใจ
ในการสั่งการ

5.2 แบบการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว การจัดภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นสู่ระบบการศึกษา การให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และความสัมพันธ์
ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

5.3 บทบาทของการมีส่วนร่วม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร ประสิทธิภาพใน
การบริหารงานชุมชน ความคิดเห็นของผู้บริหาร กระบวนการพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากร
ทางการศึกษา และกรรมการสถานศึกษา

6. บรรณนิทัศน์ หมายถึง การสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญจากบทความ วารสาร

หนังสือ และงานวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านทราบเนื้อหาเด่นๆ ที่น่าสนใจ มีสาระสำคัญมีคุณค่าและควรแก่การอ่าน

7. เอกสาร หมายถึง บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย

7.1 หนังสือ หมายถึง สิ่งตีพิมพ์เผยแพร่ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นรูปเล่มที่มีเนื้อหาการบรรยายเป็น เรื่องสั้น แบบเรียน หรือเอกสารประกอบคำบรรยายทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า

7.2 บทความ วารสาร หมายถึง การเขียนแสดงเจตคติ หรือแสดงความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลงในวารสาร นิตยสาร หรือ จุลสาร

7.3 งานวิจัย หมายถึง เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการจากการทดลองค้นคว้า หรือเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ที่สามารถพิสูจน์ได้ และมีความน่าเชื่อถือ ในเรื่องการบริหารโรงเรียนของนักวิจัย และคณาจารย์ หรือผลการศึกษาวิจัยตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตศึกษาขึ้นไป ที่มีการเลือกสรร และตรวจสอบคุณภาพเป็นอย่างดีแล้ว

8. ดรรชนี หมายถึง การจัดทำสารบัญญัตินำของเนื้อเรื่อง และเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรม ไว้ด้านหลังท้ายเล่ม บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย มี 3 ประเภท ได้แก่

8.1 ดรรชนีชื่อเรื่อง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำ โดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมของเรื่องจากบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย

8.2 ดรรชนีชื่อผู้แต่ง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำ โดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมของชื่อผู้แต่งจากบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย

8.3 ดรรชนีหัวเรื่อง คือ การจัดทำสารบัญญัตินำ จากการนำประเด็นสาระสำคัญออกมาเขียนเป็นหัวเรื่อง โดยเรียงตัวอักษรตามพจนานุกรมของชื่อเรื่อง จากบทความ วารสารหนังสือ และงานวิจัย

บทที่ 2

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 1.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3 การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
- 1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. บรรณานิต์ (Annotation)

- 2.1 ความหมายของบรรณานิต์
- 2.2 ประเภทของบรรณานิต์
- 2.3 หลักการจัดทำบรรณานิต์
- 2.4 ลักษณะของบรรณานิต์ที่ดี
- 2.5 ประโยชน์ของบรรณานิต์

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542(แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545) ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา ซึ่งการศึกษานั้นมีการพัฒนามาเป็นลำดับมาจนถึงทุกวันนี้ การศึกษาเกิดกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่มีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : คำนำ) และการบริหารจัดการโดยสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการจัดการศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ผู้ศึกษาจึงสนใจในการทำบรรณานิต์ในด้าน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ตาม

มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ท้องถิ่น

ความหมายของคุณภาพการศึกษา

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องให้การพัฒนา คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายองค์กร และนักวิชาการได้ให้ ความหมายไว้ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2537 : 5) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าเป็นการจัด การศึกษาที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจในการดำรงชีวิต ให้สอดคล้องกับตนเองและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและจิตดี มีความเคารพและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองในระบบประชาธิปไตย

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2541 : 15) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษาหมายถึงการ ที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร อันเป็นผลจากการที่ หน่วยงานทุกระดับ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รวมทั้งชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษา หมายถึง การ จัดการศึกษาให้คุณภาพตรงตามมุ่งหมายของผู้ใช้บริการ ตรงตามมาตรฐานการศึกษาและ สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการการบริหารการศึกษาที่มี คุณภาพเป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเกิดคุณลักษณะตรงตามมาตรฐาน การศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

ธนกุล ช้อนแก้ว (2546) คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัด การศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากตัว บ่งชี้วัดผลการปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับที่กำหนดไว้อย่างดีเพียงใด ทั้งนี้ต้องก่อให้เกิด ความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการอันได้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ

วอทมาร์ก (Whatmough. 1994 : 94-95) ยังได้ระบุไว้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นการ รวมคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ

1. คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ
2. คุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา

คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ เป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการตรงตาม แนวคิดเชิงคุณภาพ ส่วนคุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา ได้ให้ความสำคัญแก่หลักการ และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความสนใจต่อคุณภาพทั้ง 2 ฝ่ายนี้ เนื่องจากนักเรียนคือผู้รับบริการที่สำคัญและเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดในการสอบถามเกี่ยวกับสิ่ง ที่ควรจะเป็นในการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน อย่างไรก็ดี การรับฟังความคิดเห็นของ

นักเรียนนั้น ธอมสัน (Whatmough. 1994 : 94-95 ;Citing Thomson. 1989 : 29) ได้ให้ข้อคิดว่า มิได้หมายถึงการยอมรับข้อคิดเห็นทั้งหมดโดยไม่มีเงื่อนไขแต่หมายถึงการที่นักการศึกษาทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้ทัศนะของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และตัดสินใจว่าจะตอบสนองหรือปฏิเสธข้อคิดเห็นเหล่านั้น

พาร์สัน (Parsons. 1994 : 9) เห็นว่าคุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ

1. คุณภาพของผู้รับบริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา
2. คุณภาพในด้านของนักวิชาการ หมายถึง การบริการทางการศึกษานั้นเป็นไปตามที่นักวิชาการศึกษากำหนด ทั้งยังมีการใช้เทคนิคและขั้นตอนที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ผู้รับบริการต้องการได้

3. คุณภาพในด้านการจัดการ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิต และเป็นไปตามแนวทางที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงกำหนด

จากความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่นักวิชาการกล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความคิด มีคุณภาพตรงตามความมุ่งหมาย ตามมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตร โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการให้ผู้เรียนมีศักยภาพสูงสุด และตอบสนองความต้องการของสังคม ให้ผู้เรียนเป็นคนดียึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ทฤษฎีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขอเสนอดังนี้

1.1.1 การบริหารโดยหลักทฤษฎีการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) นี้ (วิโรจน์ สารัตตะ. 2542 : 27-28) เป็นรูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลาง หรือจากเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนทั้งโรงเรียนในแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของโรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตรการเงินการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ฯลฯ

สิ่งสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนแนวนี้ที่เด่นชัด คือ ระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วม (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 1-4) ที่บทบาทผู้มีส่วนร่วมเป็นแบบหุ้นส่วน หรือเป็นผู้ร่วมหุ้น (Partner) ของผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นการทำงานมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบที่นิยมใช้กันมาก คือการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและ

ชุมชน ร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน หรือตอบสนองและ เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนของผู้ปกครอง และของชุมชนให้มากที่สุด

แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ เป็นแนวปฏิบัติการทางการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน นโยบายของชาติในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสาระสำคัญตามมาตรา 39 และ 40 ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละ สถานศึกษาทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

การบริหารโรงเรียนด้วยวิธีการและแนวคิดแบบดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่โรงเรียน จะถูกควบคุมโดยหน่วยงานส่วนกลางหรือตัวแทนจากส่วนกลาง นโยบายและแนวทางการ ดำเนินงานของโรงเรียนมักจะมาจากส่วนกลาง การบริหารก็มักจะไม่ตรงกับความต้องการอัน จำเป็น (Needs) ที่แท้จริงของโรงเรียน อีกทั้งสมาชิกที่อยู่โรงเรียนและชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน จะไม่มีอำนาจ จะไม่มีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการบริหารงานหรือจัดการ โรงเรียนโดยตรง ในทางตรงกันข้ามการบริหารตามแนวการบริหารฐานโรงเรียนนี้จะเน้นเรื่อง การบริหารด้วยตนเอง รับผิดชอบการดูแลแก้ไขปัญหาและการพัฒนาโรงเรียนของตนด้วย ตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองเป็นหลัก

การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบริหารตามรูปแบบนี้อย่างมีประสิทธิภาพจึงอยู่ที่ ก) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่หน่วยปฏิบัติการโดยตรง ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงตัว โรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง ข) การบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วน เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ซึ่งเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ ประชาชนและชุมชน ค) การบริหารตนเอง (Self-managing) ด้วยตนเองเป็นหลัก และ ง) การบริหารจัดการที่ตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ หรือสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด

การบริหารโรงเรียนในประเทศไทยที่ผ่านมาั้นปรากฏว่า ได้มีการพยายามให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้างมากในรูปคณะกรรมการ สถานศึกษา แต่ในบทบาทที่เป็นจริงแล้วส่วนใหญ่ที่มีบทบาทแบบเป็นคณะที่ปรึกษามากกว่า กรรมการบริหาร และเมื่อพิจารณาโดยทัศนะเชิงการบริหารแล้วอาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนน้อยมาก ทั้งในการจัดดำเนินการให้ โรงเรียนมีบทบาทตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนต่อชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนหรือ สถานศึกษานั้น และต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมจะมีค่อนข้างจำกัด

รูปแบบการบริหารแบบนี้หากนำมาใช้ในโรงเรียนไทย นอกจากตอบสนองต่อ การบริหารจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังจะก่อให้เกิด

ผลกระทบที่สำคัญที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนคือ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งระบบบริหารจัดการของโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะจะต้องมีการปรับโครงสร้างอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งระบบให้สอดคล้องรองรับกัน การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือสู่ระดับล่างจึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลงนี้จะสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้นในระหว่างรูปแบบโครงสร้างกับพฤติกรรมการบริหารการศึกษา หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องเปลี่ยนระบบแนวคิดหรือกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากการควบคุมตรวจสอบและกำหนดวิธีดำเนินงานจากศูนย์กลาง ไปสู่การทำหน้าที่ด้านนโยบายและแผนด้านการดูแลมาตรฐาน ด้านการสนับสนุนทางวิชาการการจัดสรรงบประมาณและการสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยตนเองแบบเบ็ดเสร็จ

โรงเรียนเองก็ต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การหรือแบบการทำงานของโรงเรียนจากการที่เคยคอยรับคำสั่งหรือต้องรอคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็นการบริหารโดยการริเริ่มด้วยตนเองและสนองความต้องการจำเป็น (Needs) ของโรงเรียนเอง ครูบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการโรงเรียนโดยตรงมากขึ้นและชัดเจน บรรยากาศของการทำงานในโรงเรียนก็就会有เปลี่ยนแปลงบทบาทของทั้งครูและของผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องเปลี่ยนไปเป็นอันมาก พฤติกรรมการบริหารจัดการของหน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาก็จะต้องเป็นวัฒนธรรมใหม่เช่นกัน

จากการศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงานที่คาดว่าจะเหมาะสมตามบริบทของสังคมและโรงเรียนไทย เพื่อประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาไทยแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางของการบริหารนั้น ได้พบว่าไม่มีรูปแบบใดแบบเดียวที่ตายตัว คือไม่มีรูปแบบใดแบบเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานศึกษาไทยทุกแบบ ทุกระดับ ทุกประเภทสถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีอิสระพอที่จะเลือกใช้รูปแบบที่พิจารณาเห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของตนเองมากที่สุดได้

รูปแบบการดำเนินงานที่สถานศึกษาอาจเลือกใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียน และกับขั้นตอนและระดับพัฒนาการในการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียนหรือในแต่ละสถานศึกษามี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีชุมชนเป็นหลัก
2. รูปแบบที่มีการบริหารจัดการโดยมีผู้บริหารเป็นหลัก
3. รูปแบบที่เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ
4. รูปแบบที่บริหารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. รูปแบบที่ดำเนินการแบบการประกอบการของเอกชน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) นั้น จะเป็นแบบที่เพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง

โดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสภามบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ในประเทศนิวซีแลนด์ ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง 5 คน ผู้แทนครู 1 คน ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนนักเรียน 1 คน (เฉพาะโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และใน Chicago สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง 6 คน ผู้แทนชุมชน 2 คน ผู้แทนครู 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน (เฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ประธานคณะกรรมการมาจากกลุ่มผู้แทนชุมชนหรือผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนก็คือ การทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

รูปแบบที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control SBM) นั้น คณะกรรมการโรงเรียนที่ตั้งขึ้นจะมีบทบาทเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการจะประกอบด้วย ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักเรียน (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) คณะกรรมการมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหาร แต่อำนาจการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายจะยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ใน Edmonton ประเทศ Canada และรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์และโรงเรียนส่วนใหญ่ในประเทศไทย

ส่วนรูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) นั้น เชื่อว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด และเป็นผู้ปฏิบัติการสอนโดยตรง จึงย่อมจะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ดีกว่า ตัวแทนคณะครูจึงมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้แทนครูจากสหภาพครู 1 คน ผู้แทนครูเลือกโดยกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียน 2 คน ผู้แทนครูซึ่งกลุ่มครูเลือกกันเอง 2 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 1-2 คน และสมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน บทบาทของคณะกรรมการนี้จะเป็นทั้งกรรมการที่ปรึกษา และกรรมการบริหารไปด้วยในตัว ดังตัวอย่างเช่น โรงเรียนในเขต Columbus รัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา

รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional/Community Control SBM) ถือว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีบทบาทและความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน จะมีเท่า ๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียน ตัวอย่างเช่น เมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกา และประเทศ Spain คณะกรรมการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

ส่วนรูปแบบโรงเรียนในกำกับของรัฐ นั้น จะมีลักษณะเป็นโรงเรียนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐและมีฐานะเป็นหรือเสมือนเป็นองค์กรนิติบุคคล โรงเรียนดำเนินการของตนเองได้แบบอิสระ (Deregulation) จากกฎระเบียบที่ใช้อยู่บังคับกับโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนสามารถออกกฎระเบียบของตนเองได้โดยเฉพาะ ความเป็นอิสระในเรื่องการจัดการด้านวิชาการ การเงิน

และบุคคล แต่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานตามพันธสัญญา (Charter) หรือตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับหน่วยงานที่มีอำนาจอนุมัติให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนในกำกับของรัฐนี้มีสถานภาพเป็นองค์กรนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ไม่เป็นส่วนราชการหรือเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่จะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ อาจเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่หรือเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือเป็นโรงเรียนของเอกชนที่มีอยู่เดิม แล้วปรับให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐก็ได้ ผู้ที่เสนอขอจัดอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรของรัฐ หรือเอกชน เช่น ครู ผู้ปกครอง องค์กรการบริหารส่วนตำบล มูลนิธิ สมาคม บริษัท ก็ได้ จัดระบบภายในโรงเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ แต่ต้องรับผิดชอบต่อผลงานตามเงื่อนไขข้อตกลง คณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายจัดทำแผนปฏิบัติ จัดสรรงบประมาณ ควบคุมและกำกับการบริหารงาน การจ้างและเลิกจ้างผู้บริหารโรงเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการโรงเรียน ดูแลการจ้างและเลิกจ้างการบังคับบัญชาครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน

กลยุทธ์สำคัญสำหรับการนำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ คือ ควรเน้นให้มีการดำเนินการในเรื่อง 1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาและให้มีการกำหนดมาตรฐานงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน 3) การสรรหา การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ต้องให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ และเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ อย่างแท้จริง 4) ต้องจัดการฝึกอบรม/สัมมนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวแบบการบริหารฐานโรงเรียนให้ชัดเจน 5) สนับสนุนให้ครู อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด 6) จัดให้มีเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจน 7) ให้การสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานตาม แนวการบริหารฐานโรงเรียนและสามารถรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการโรงเรียนของตนเองแบบ เบ็ดเสร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 การบริหารระบบคุณภาพ (Quality Circle)

การบริหารระบบคุณภาพ (PDCA) วงจรสู่ความสำเร็จ

PDCA เป็นวงจรคุณภาพ (อีโตซี คุเมะ. 2540 : 58-61) พัฒนาจากการคิดค้นโดย Walter Showhart เป็นผู้บุกเบิกในวงการอุตสาหกรรม และได้มีคนรู้จักมากขึ้น โดย Edward W. Deming ปรมาจารย์ด้านบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ในนามวงจรเดมมิง และได้นำมาใช้กับทุกกิจกรรม จึงรู้จักกันอย่างแพร่หลาย

PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำ คือ

P : Plan = การวางแผน

D : Do = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ

A : Act = ดำเนินการให้เหมาะสม

PDCA เป็นเทคนิคการปรับปรุงงาน รวมถึงการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพ

Plan การวางแผน เป็นการเริ่มต้นของโครงการหรืองาน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าเมื่อเกิดการผิดพลาดก็สามารถรับมือได้ และเป็นการวางแผนเพื่อให้การปรับปรุงงานและแก้ปัญหาอุปสรรค ทำงานอย่างรอบคอบเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผน แผนที่ดีประกอบด้วย SMART มีลักษณะดังนี้

S = Specific เฉพาะเจาะจง มีความชัดเจน

M = Measurable สามารถวัดได้

A = Attainable สามารถบรรลุผลได้สำเร็จ

R = Realistic พื้นฐานของความเป็นจริง

T = Timely มีกรอบเวลากำหนด

การวางแผนที่ดีนั้นจะทำให้งานสำเร็จได้ง่าย

Do ปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนนั้นต้องเป็นไปตามขั้นตอน ตามแนวทางที่วางแผนไว้ โดยพิจารณาไคร่ครวญก่อนลงมือปฏิบัติ

Check ตรวจสอบ การทำงานนั้นนอกจากจะทำให้เสร็จแล้วจะต้องมีการตรวจสอบว่า ผลงานที่ปฏิบัติได้ผลคุ้มค่าเพียงไรกับที่ได้คาดหวังไว้ มีข้อมูลใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้าง มีการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

Act ดำเนินการให้เหมาะสม

หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามขั้นตอน แล้วต่อไปจะเป็นการนำผลจากขั้นตรวจสอบมาดำเนินการต่อให้เหมาะสม ถ้าผลที่เกิดขึ้นดีก็นำมาปรับใช้ให้เป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป กรณีผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ให้เอาข้อมูลมาวิเคราะห์และพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยมองทางเลือกใหม่ ใ้ความพยายามให้มากขึ้น ขอความร่วมมือจากผู้อื่น หรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

วงจร PDCA จะสมบูรณ์นั้น จะเกิดขึ้นเมื่อเอาขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม (Act) ไปสู่กระบวนการวางแผน (Plan) อีกครั้งหนึ่ง จะเป็นวงจรไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

1.1.3 การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM)

วิโรจน์ สารัตถะ. (2542 : 27-28) กล่าวว่าในยุคของการแข่งขันเชิงคุณภาพ ดังเช่นปัจจุบัน องค์การต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาหลักการบริหารคุณภาพโดยรวมที่นิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า ทีคิวเอ็ม (TQM) เป็นหลักการหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารโดยมุ่งให้ความสำคัญไปที่การรับผิดชอบต่อการผลิต หรือการให้บริการที่มีคุณภาพร่วมกัน กระตุ้นให้แต่ละฝ่ายมุ่งพัฒนาคุณภาพของงาน หลักการบริหารนี้มีพื้นฐานมาจาก

หลักการควบคุมโดยรวม (Total Quality Control : TQC) ที่ได้เน้นความมีพันธะผูกพันกับองค์การ และการประเมินผล การปฏิบัติงาน โดยกำหนดหลัก 14 ประการ เพื่อพัฒนาคุณภาพงาน ดังนี้

1. ให้มีพันธะผูกพันระยะยาว เพื่อปรับปรุงผลผลิตและบริการ
2. ให้นำปรัชญาใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพ
3. สร้างคุณภาพกับผลผลิตเป็นอันดับแรก
4. สร้างความจงรักภักดีและความเชื่อถือระยะยาว
5. ปรับปรุงระบบการผลิตและการให้บริการอยู่เสมอ
6. ให้มีการอบรมบุคลากร
7. ให้มีสภาวะการเป็นผู้นำ
8. จัดบรรยากาศแห่งความกลัว ทำงานด้วยความเป็นสุข
9. จัดอุปสรรคระหว่างหน่วยงานเพื่อความเป็นทีม
10. จัดคำขวัญหรือคำชักชวนเพื่อให้ปรับปรุงคุณภาพ เพราะอาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพและผลการผลิตตกต่ำเอง
11. จัดการใช้มาตรฐานการทำงานและเป้าหมายเชิงปริมาณกับระดับล่าง แต่ใช้ภาวะผู้นำแทน
12. เปลี่ยนจุดเน้นจากมุ่งปริมาณเป็นมุ่งคุณภาพ
13. มีแผนงานให้การศึกษาและการพัฒนาตนเอง
14. ให้ยึดถือภาระการเปลี่ยนแปลงเป็นภาระกิจแห่งตน

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและคุณภาพของคน เพราะคุณภาพการศึกษาย่อมมีผล หรือมีอิทธิพลต่อความรู้ ความสามารถและศักยภาพ อันได้แก่ สติปัญญาและความเป็นเลิศของมนุษย์ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542 ก : 154-155) การศึกษาในอนาคตจะเป็นคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาคน พัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ให้ร่วมมือสามัคคี ผนึกกำลังกัน การศึกษาที่มีคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับลักษณะของคนที่สูงขึ้น คุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนักวิชาการได้เสนอความเห็นไว้ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อความเชื่อมั่นของประชาชน เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จะทำให้ประชาชนทุกคนเชื่อมั่นได้ว่าลูกหลานที่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีมาตรฐานสูงจะมีคุณภาพ มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอในการทำงานและประกอบอาชีพ (รุ่ง แก้วแดง, 2540 : 11)
2. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณ เพราะสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน รัฐบาลก็จะจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมี

สิทธิขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางตามวิธีการของสหรัฐอเมริกา (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2539 : 6) สถาบันการศึกษาใดมีมาตรฐานสูงจำเป็นต้องใช้งบประมาณมากรัฐก็ต้องสนับสนุนหรือสถาบันใดมีปัญหาที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อเด็กจะได้ไม่ต้องการรับการศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำตลอดชีวิต จนกลายเป็นพลเมืองชั้นสองหรือชั้นสามอย่างที่เบียดอยู่ในปัจจุบัน (รุ่งแก้วแดง. 2540 : 21) และอาจจะใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นตัวกระตุ้นผลประโยชน์และสร้างชื่อเสียงแก่สถาบันการศึกษาและเป็นเครื่องมือที่ทำให้สถาบันการศึกษาต้องพยายามปรับปรุงคุณภาพของตนเองด้วย (แมคแทคคาร์ท. 2538 : 9)

3. คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจของความเป็นเลิศ โดยเฉพาะเรื่องการทำให้ทรัพยากรมีคุณภาพ (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2540 : 28) นอกจากนั้นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการในเรื่องการจัดระบบความคิดเห็นที่จะมีส่วนในการสร้างสติปัญญา จัดระบบสารสนเทศที่ดี มีการแสดงความรู้ความสามารถสูงสร้างความรับผิดชอบและประสบการณ์ อีกทั้งมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานด้วย (อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2538 : 10-16)

ดังนั้น ความสำคัญของการประกันคุณภาพ จึงเน้นถึงเรื่องคุณภาพการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการสร้างและการพัฒนาคน โรงเรียนจะต้องแข่งขันกันสร้างคุณภาพ ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น รัฐจะต้องจัดสรรงบประมาณมาให้เพียงพอ หรือโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดหางบประมาณเพิ่มเติม เพื่อที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพื่อนักเรียนจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ นำไปสู่ความเป็นนานาชาติหรือสากล นั่นคือ โรงเรียนจะต้องนำระบบการประกันคุณภาพเข้าสู่โรงเรียนและได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

1.2.1 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

จากอดีตถึงปัจจุบัน คุณภาพการจัดการศึกษาของไทย มีความแตกต่างกันในแต่ละเขตพื้นที่โดยเฉพาะในเขตเมืองและเขตชนบท มีสถานศึกษาบางแห่งเท่านั้นที่ได้รับความนิยมเชื่อถือจากผู้ปกครอง (สุชิน ศีลธรรม. 2544 : 1)

ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักในภารกิจอันยิ่งใหญ่ในการจัดการศึกษาและพยายามที่จะพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับการศึกษาของคนไทยให้สูงขึ้นทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ

(กรมวิชาการ. 2542 : คำนำ)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกๆระดับเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ต้องการ

โดยทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษา รัฐจะต้องกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณบุคลากรและทรัพยากรให้สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาด้วยรัฐจึงได้จัดให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่หลักสูตรและสังคมต้องการโดยเน้นให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยต้องรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบด้วย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 47 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกหรือระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหากมิได้ ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการส่งเสริมและเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิต (ผู้เรียน) ที่ไม่มีคุณภาพ โดยสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีแนวคิดดังต่อไปนี้(กรมสามัญศึกษา. 2542 : 13-16)

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child-Centered Development) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวง และยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้น ในการจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้น เอื้ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพและมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข และร่วมมือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2. การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation & Collaboration) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคม โดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (Education for All) โดยแนวความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคนทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิดและร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

3. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) เป็นแนวความคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม แนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้นนี้ จะทำให้เขาเกิดความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองตามความต้องการของเขา และมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมในที่สุด

4. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-Based Management : SBM) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการ การศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่า สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถ สร้างผลผลิต คือผู้เรียนให้มีคุณภาพได้การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ จึงเป็น การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และเป็นการเสริมสร้างพลัง (Empowerment) ให้สถานศึกษา ชุมชน และสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

5. การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็น แนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษา แสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา (Authorities) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้ มาตรฐาน ซึ่งสามารถให้ผู้ปกครองชุมชน สังคม และหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้ เพื่อ เป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึง ภาระงานด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะต้องหลอมรวมชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา การใช้อำนาจที่ได้รับจากนโยบายการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง การ จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และการจัดการศึกษาที่มี คุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนพร้อมที่จะถูกตรวจสอบคุณภาพจากชุมชนและ องค์กรภายนอก จึงจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ให้ สามารถดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาได้ตรงตามที่ชุมชนต้องการ

1.2.2 ความหมายของคุณภาพ

คำว่า “คุณภาพ” เป็นคำที่มีพื้นฐานมาจาก ภาควิชาการ อุตสาหกรรม ซึ่งมีคำ ที่เกี่ยวข้องคือ การตรวจสอบ การควบคุมมาตรฐานหรือข้อกำหนด และความพึงพอใจของ ลูกค้า

คุณภาพ (Quality) มีลักษณะหลากหลายตามความต้องการใช้ประโยชน์และ เพื่อให้มีความเข้าใจสอดคล้องกับเรื่องการประกันคุณภาพ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมากล่าวถึง ความหมายของคุณภาพไว้ดังนี้

อดิศักดิ์ พงษ์พลผลทรัพย์ (2527 : 1) อธิบายว่า คุณภาพมี 2 แนวคิด คือ แนวคิดสมัยเก่า คุณภาพ หมายถึง ระดับที่ผลิตได้มาตรฐาน ไม่ได้ยึดความพอใจของลูกค้า แต่ยึดผลิตภัณฑ์ที่ผลิตต้องได้มาตรฐานที่กำหนด แนวคิดสมัยใหม่ยึดระดับความพึงพอใจ หรือความเหมาะสมของผู้บริโภค ผู้บริโภคกำหนดมาตรฐานการผลิต ผู้บริโภคพอใจในการใช้ ผลิตภัณฑ์

ศิริวงศ์ จังศิริ (2536 : 1) กล่าวถึง ความหมายโดยทั่วไปว่า คุณภาพ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งเมื่อลูกค้านำสินค้าไป ใช้แล้วจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีความปลอดภัย

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539 : 17) สรุปไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง ระดับมาตรฐานของผลงานตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่ต้องการและคาดหวังไว้ และมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนด เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์และถูกต้องตามวัตถุประสงค์

วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2540 : 82-83) ได้สรุปนิยามของ “คุณภาพ” ไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะเชิงปริมาณ (Quality characteristics) หมายถึง คุณสมบัติทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ วัสดุ กระบวนการ และการบริการที่เหมาะสมสำหรับการใช้สอย
2. คุณภาพที่เป็นแนวทางและเป้าหมายด้านการบริหาร หมายถึง การทำให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการทำให้ความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง ซึ่งคำนิยามสั้น ๆ ก็คือ “คุณภาพ คือ ความพึงพอใจของลูกค้า”

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2540 : 2) ได้กล่าวสรุปนิยามของคำว่าคุณภาพว่า หมายถึง สินค้าหรือบริการที่มีความเป็นเลิศทุกด้าน สินค้า หรือบริการที่เป็นไปตามที่กำหนดหรือมาตรฐานสินค้าหรือบริการที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า สินค้าหรือบริการที่สร้างความพึงพอใจของลูกค้า หรือสินค้าหรือบริการที่ปราศจากการชำรุดหรือข้อบกพร่อง คุณภาพมีความหมายต่างกันไปตามความรู้สึกหรือความต้องการของผู้ใช้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 45) ได้ให้คำนิยามคำว่า คุณภาพ ในปัจจุบัน หมายถึง การทำให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการทำให้ความต้องการและความหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง

วารินทร์ สินสูงสุด (2542 : 240, 247) กล่าวว่า “คุณภาพ” (Quality) หมายถึง คุณลักษณะโดยรวมของสิ่งหนึ่งที่น่ามาซึ่งความสามารถที่จะตอบสนองความจำเป็นตามที่ระบุไว้หรือโดยนัย บางครั้ง “คุณภาพ” ถูกอ้างว่าเป็นความเหมาะสมแห่งการใช้ หรือความเหมาะสมเพื่อวัตถุประสงค์ หรือความพึงพอใจของลูกค้า หรือเป็นไปตามข้อกำหนด การนำเสนอเหล่านี้เป็นโฉมหน้าที่แท้จริงของคำว่า “คุณภาพ” อย่างที่นิยามไว้ข้างต้น นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงบันได 5 ขั้น สู่คุณภาพ คือ

1. กำหนดนโยบาย และศึกษาเตรียมการผู้บริหารระดับสูงกำหนดนโยบาย และตั้งคณะทำงานขึ้นศึกษาข้อกำหนด
2. จัดทำแผนงาน และระบบเอกสาร คณะทำงานจัดทำแผน และระบบเอกสาร
3. ปฏิบัติตามระบบเอกสาร นำเอกสารที่ทำขึ้นไปปฏิบัติ
4. ตรวจสอบระบบทั้งหมดว่า จัดทำขึ้นอย่างเหมาะสม มีการปฏิบัติตามที่เขียน
5. ขอรับการประเมินและรับรองระบบ ทุกคนต้องเข้าใจตรงกัน โดยการฝึกอบรม

ชาญศักดิ์ สามสี (2544) สรุปว่า “คุณภาพ” (Quality) หมายถึงคุณลักษณะของสินค้าและบริการที่ผ่านกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน และทำให้ความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง นั่นคือ เมื่อลูกค้าได้ใช้สินค้าและบริการแล้วเกิดความพึงพอใจ

รังสรรค์ นิมิตรสวรรค์ (2540 : 6) กล่าวถึง ความหมายโดยคุณภาพสรุปว่า หมายถึง ความเหมาะสมในการใช้งานหรือความเหมาะสมในจุดประสงค์หรือหน้าที่และคุณลักษณะรวมของสินค้าหรือบริการ ซึ่งสามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่กำหนดไว้ได้

อภิญา ตันศิริ (2541 : 29) ได้ให้ความหมายของคุณภาพ หมายถึง ลักษณะและคุณสมบัติทั้งหลายของผลผลิตหรือบริการที่ตอบสนองต่อจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

สมศักดิ์ สินธุเวชญ์ (2542 : 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง การทำให้ลูกค้าพึงพอใจด้วยการทำให้ความต้องการและความหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง

ธนกุล ช้อนแก้ว (2546) ความหมายของ “คุณภาพ” ของนักวิชาการทั้งหลายดังกล่าวมาแล้ว มีความเห็นที่สอดคล้องกันที่ส่วนมากให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของสินค้าหรือบริการ หรือสิ่งของที่มีมาตรฐานและตอบสนองความต้องการของลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ

นิคอลลส์ (Nicholls. 1993 : 50-52) กล่าวถึง พัฒนาการของคุณภาพใน 4 ขั้น จากจุดเน้นภายในองค์กร ไปสู่จุดเน้นภายนอกคือลูกค้า คุณภาพทั้ง 4 ขั้นนี้ คือ

ขั้นที่ 1 คุณภาพ หมายถึง การผลิตสินค้าหรือบริการได้ตามมาตรฐาน

ขั้นที่ 2 คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 คุณภาพ หมายถึง สิ่งที่ลูกค้าต้องการ

ขั้นที่ 4 คุณภาพ หมายถึง การให้สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดแก่ลูกค้า

ฮัตชิน (Hutchins. 1991 : 1-2) สรุปว่า คุณภาพ สามารถนิยามได้หลายประการ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแนวคิด คือ

คุณภาพ หมายถึง ความตรงตามลักษณะเฉพาะ และมาตรฐานในการใช้ประโยชน์ขององค์กรเป็นนิยามที่ถือ องค์กรเป็นพื้นฐาน

คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับการใช้ของสินค้าหรือบริการ เป็นนิยามที่ถือเอาความพึงพอใจของลูกค้าเป็นพื้นฐาน

คุณภาพ หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังของลูกค้าได้ในราคาประหยัด เป็นนิยามที่มีพื้นฐานมาจากความพึงพอใจของลูกค้าและองค์กร

ฟlood (Flood. 1993 : 22, 42) และพีราเทค (Peratec. 1995 : 115-116) ได้รวบรวมคำนิยามจากนักวิชาการที่สำคัญ ดังนี้

เดมิ่ง (Deming) นิยามว่า คุณภาพ คือ ระดับที่สามารถทำนายได้ของความเหมือน และความไว้วางใจได้

จูรัน (Juran) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความเหมาะสมสำหรับการใช้

ครอสบี (Crosby) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความตรงตามข้อกำหนด ไม่ใช่ความดี หรือความสวยงาม

ทาгуชิ (Taguchi) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความสูญเสียน้อยที่สุดที่สินค้านั้นทำให้เกิดแก่สังคมนับจากวันที่สินค้านั้นออกสู่ตลาด

ไฟเกนบวม (Feigenbaum) นิยามว่า คุณภาพ คือ วิธีการในการบริหาร หรือการประกอบขึ้นเป็นสินค้าทั้งหมด และลักษณะนิสัยของการบริหาร การตลาด การวิศวกรรม การผลิต และการบำรุงรักษา โดยที่สินค้าและบริการนั้นจะตรงตามความคาดหวัง

เซลลิส (Sallis. 1993 : 22-24) กล่าวว่า คุณภาพตามความเข้าใจของคนทั่วไปในปัจจุบัน หมายถึงความสมบูรณ์แบบ ซึ่งใกล้เคียงกับความดี ความงาม และความจริง ซึ่งแสดงถึงความมีมาตรฐานสูงสุดนอกจากนี้ คุณภาพยังมีความหมายที่สัมพันธ์กัน 2 ด้าน คือ ด้านผู้ผลิตคุณภาพ หมายถึง ความตรงตามมาตรฐาน และด้านผู้บริโภค คุณภาพ หมายถึง ความตรงตามความต้องการ

นิคอลลส์ (Nicholls. 1993 : 50-52) กล่าวถึง พัฒนาการของคุณภาพใน 4 ขั้น จากจุดเน้นภายในองค์กร ไปสู่จุดเน้นภายนอกคือลูกค้า คุณภาพทั้ง 4 ขั้นนี้ คือ

ขั้นที่ 1 คุณภาพ หมายถึง การผลิตสินค้าหรือบริการได้ตามมาตรฐาน

ขั้นที่ 2 คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

ขั้นที่ 3 คุณภาพ หมายถึง สิ่งที่ลูกค้าต้องการ

ขั้นที่ 4 คุณภาพ หมายถึง การให้สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดแก่ลูกค้า

ฮัตชิน (Hutchins. 1991 : 1-2) สรุปว่า คุณภาพ สามารถนิยามได้หลายประการ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแนวคิด คือ

คุณภาพ หมายถึง ความตรงตามลักษณะเฉพาะ และมาตรฐานในการใช้ประโยชน์ขององค์กรเป็นนิยามที่ถือ องค์กรเป็นพื้นฐาน

คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมกับการใช้ของสินค้าหรือบริการ เป็นนิยามที่ถือเอาความพึงพอใจของลูกค้าเป็นพื้นฐาน

คุณภาพ หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังของลูกค้าได้ในราคาประหยัด เป็นนิยามที่มีพื้นฐานมาจากความพึงพอใจของลูกค้าและองค์กร จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณภาพหมายถึง คุณลักษณะมาตรฐานโดยรวมที่ลูกค้า หรือผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

1.2.3 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเรื่องคุณภาพ ได้เริ่มมีการนำมาใช้ในวงการอุตสาหกรรมมาก่อนและได้นำเอาแนวคิดนี้มาใช้ในวงการอื่น ๆ รวมทั้งวงการศึกษาก็ต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจคุณภาพเกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2538 : 2-3) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษา คือ การที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตรอันเป็นผลมาจากการที่หน่วยงานและบุคคลทุกระดับทุกฝ่าย ทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2542 : 3-4) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาคือคุณสมบัติ คุณลักษณะสภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนตลอดจนสังคมในปัจจุบันและอนาคตโดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด การบริหารสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพื่อมุ่งพัฒนาคนในระยะยาวด้วยการสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง บุคลากร ชุมชน ตลอดจนสถาบันและสังคมโดยรวม

โกศล ศรีทอง (2543 : 31) สรุปว่า คุณภาพการศึกษาเป็นผลจากการจัดการศึกษาที่มีการทำงานที่เป็นระบบ มีจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ชัดเจน มีการวางแผนและดำเนินงานตามแผน เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิต เกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกายสติปัญญา และจิตใจที่มีคุณธรรมจริยธรรมบรรลุตามจุดหมายที่กำหนด อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของประชาชนและชุมชน โดยมีผู้บริหารครู นักเรียน บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การศึกษามีคุณภาพ

สมเกียรติ ขอบผล (2537 : 1-2) ได้สรุปความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. คุณภาพเชิงปทัสสถานของสังคม (Quality as a normative) หมายถึง การประมวลความรับผิดชอบของสังคมเกี่ยวกับคุณภาพที่ต้องการ โดยทั่วไปจะคำนึงถึงคุณภาพของนักเรียนเป็นหลักทั้งในด้านผลการเรียน ความประพฤติ และการสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้น เป็นต้น
2. คุณภาพเชิงวัตถุประสงค์ (Quality as a abjective) หมายถึง คุณภาพที่ใช้คุณลักษณะของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเกณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวคิดของเบญจามิน เอสบลูม ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยม ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนไปสู่สิ่งที่ต้องการ
3. คุณภาพในเชิงกระบวนการ (Quality as a process) หมายถึง การพิจารณาคุณภาพโดยยึดระบบการดำเนินการทุกส่วนเป็นสำคัญ มีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพ (Standard of quality) ขึ้นมาใช้ เพื่อให้โรงเรียนได้พิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และเลือกจุดพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง มีการประเมินตนเองเป็นระยะ

มีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และประสบผลสำเร็จในที่สุด

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 45) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา คือ การทำให้ผู้ปกครองชุมชนสังคม พึงพอใจ (ประทับใจหรือมั่นใจ) ในคุณภาพของผลผลิต (นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด) คำว่า “คุณภาพ” จึงเป็นคำที่ทุกคนต้องการ ทุกคนอยากเห็นผู้จบการศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์มีสมดุลงานด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังอยากให้เห็นคุณภาพเกิดขึ้นในทุก ๆ เรื่อง

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : 29-30) สรุปไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมายไว้ 3 ด้าน คือ

1. คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. คุณภาพตามความมุ่งหมายของผู้ให้บริการ ได้แก่ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และการลงทุน
3. คุณภาพตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ประกอบด้วย นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้จ้างงาน และสังคม

วารินทร์ สินสูงสุด (2542 : 191) กล่าวถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ไว้ว่า ขั้นตอนหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 2 ขั้นตอนคือ

1. การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance)
2. การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (Accreditation)

กรมสามัญศึกษา (2542 ค : 11) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง คุณสมบัติคุณลักษณะ สภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมในปัจจุบันและอนาคต โดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด

สถาพร ศรีม่วง (2546) สรุปว่า “คุณภาพการศึกษา” น่าจะหมายถึง ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ที่บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น และนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม มีความพึงพอใจในคุณภาพของผลผลิต คือ คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์นั่นเอง

สมเกียรติ ขอบผล (2537 : 1-2) ได้สรุปคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

1. คุณภาพในเชิงปทัสสถาน ของสังคม (quality as a normative) หมายถึง การประมวลความรับผิดชอบของสังคมเกี่ยวกับคุณภาพที่ต้องการ โดยทั่วไปจะคำนึงถึงคุณภาพของนักเรียนเป็นหลัก ทั้งในด้านผลการเรียน ความประพฤติ และการสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้น

2. คุณภาพในเชิงวัตถุประสงค์ (quality as an objective) หมายถึง คุณภาพที่ใช้คุณลักษณะของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นเกณฑ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยมซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนไปสู่สิ่งที่ต้องการ

3. คุณภาพในเชิงกระบวนการ (quality as a process) หมายถึง การพิจารณาคุณภาพ โดยมีระบบการดำเนินการทุกส่วนเป็นสำคัญ มีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพ (standard of quality) ขึ้นมาใช้เพื่อให้โรงเรียนได้พิจารณาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและเลือกจุดพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง มีการประเมินตนเองเป็นระยะ มีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและประสบความสำเร็จในที่สุด

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537 : 18) กล่าวว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการมีความหมายเดียวกับคุณภาพ ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะที่มีมาตรฐานสูงและตั้งใจจะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานนั้น โดยคำนึงถึงผลสำเร็จและคุณลักษณะที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ

กรมสามัญศึกษา (2537 : 5) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่าเป็น การจัดการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับตนเองและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและจิตดี มีความเคารพและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองในระบบประชาธิปไตย

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2541 : 15) กล่าวว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึงการที่ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของหลักสูตร อันเป็นผลจากการที่หน่วยงานทุกระดับ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รวมกับชุมชนจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้คุณภาพตรงตามมุ่งหมายของผู้ใช้บริการ ตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการการบริหาร การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเกิดคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

ธนะกุล ช้อนแก้ว (2546) คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้วัดผลการปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับที่กำหนดไว้อย่างดีเพียงใด ทั้งนี้ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการอันได้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ

วอทเมาท์ (Whatmough. 1994 : 94-95) ยังได้ระบุไว้ว่า คุณภาพการศึกษา เป็นการรวมคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ

1. คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ
2. คุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา

คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ เป็นการให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการตรงตามแนวคิดเชิงคุณภาพ ส่วนคุณภาพตามทัศนะของนักการศึกษา ได้ให้ความสำคัญแก่หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความสนใจต่อคุณภาพทั้ง 2 ฝ่ายนี้ เนื่องจากนักเรียนคือผู้รับบริการที่สำคัญและเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดในการสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่ควรจะเป็นในการจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน อย่างไรก็ดี การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนนั้น ทมสัน (Whatmough. 1994 : 94-95 ;Citing Thomson. 1989 : 29) ได้ให้ข้อคิดว่า มิได้หมายถึงการยอมรับข้อคิดเห็นทั้งหมดโดยไม่มีเงื่อนไขแต่หมายถึงการที่นักการศึกษาทบทวนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้ทัศนะของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และตัดสินใจว่าจะตอบสนองหรือปฏิเสธข้อคิดเห็นเหล่านั้น

พาร์สัน (Parsons. 1994 : 9) เห็นว่าคุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ

1. คุณภาพของผู้รับบริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา
2. คุณภาพในด้านของนักวิชาการ หมายถึง การบริการทางการศึกษานั้น

เป็นไปตามที่นักวิชาการศึกษากำหนด ทั้งยังมีการใช้เทคนิคและขั้นตอนที่เชื่อว่าจะทำให้เกิดผลตามที่ต้องการได้

3. คุณภาพในการจัดการ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิต และเป็นไปตามแนวทางที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงกำหนด

จากความหมายของคำว่าคุณภาพการศึกษานักวิชาการกล่าวมาสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำให้ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น เกิดความภาคภูมิใจ ฟังพอใจในการได้รับบริการในฐานะลูกค้า

1.2.4 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

วันชัย ศิริชนะ (2537 : 21) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูกค้าว่าสถานศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และผู้จบการศึกษาก็จะมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2539 : 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ แผนการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คำว่าคุณภาพการศึกษาหมายถึง การที่ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายหรือคุณลักษณะที่สถาบันกำหนดไว้และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษา นอกจากนั้นยัง

หมายถึง กระบวนการผลิตนักศึกษาได้มีการควบคุมอย่างมีระบบและมีแบบแผนที่ชัดเจนเชื่อมั่นว่าจะได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพที่หวังไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 12) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ยกมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้เข้ามาตรฐานผลักดันให้ได้มาตรฐาน โดยมุ่งเน้นข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน บ้อนกลับมาเพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าถ้ากระบวนการประกันคุณภาพมีการวางระบบอย่างถูกต้องแล้วคุณภาพที่ดีก็จะตามมา

ทบวงมหาวิทยาลัย (2540 : 3) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษาว่า หมายถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เกษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา (2541 : 16) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง ระบบประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในงานประถมศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าการ จัดการศึกษาจะบรรลุจุดหมายสำคัญ คือเด็กควรได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อย่างน้อยในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับและมีโอกาสพัฒนาไปจน เต็มศักยภาพของแต่ละคน

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะ รับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าการจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบตามมาตรฐานคุณภาพ ที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 2) ได้กล่าวถึงการ ประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) กับการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) สองคำนี้มักใช้แทนกันอยู่เสมอ ความแตกต่างของคำสองคำนี้อยู่ที่การสื่อความหมายถึงวิธีการ จัดการเรื่องคุณภาพการควบคุมคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของ “การแก้ไข” ขณะที่การ ประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของ “การป้องกัน” ในด้านการให้คำนิยามของคำ “คุณภาพ” การควบคุมคุณภาพให้ความหมายว่า เป็นเรื่องของความดี เรื่องความงาม เรื่อง ความเป็นเลิศ แต่การประกันคุณภาพให้ความหมายในแง่ของการบรรลุความต้องการที่แท้จริง ของลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม) และสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกัน คุณภาพจึงเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยนมิติจากการเป็นผู้มีอำนาจกำหนดคุณภาพและควบคุมมา เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปลี่ยนจากระบบการพึ่งพามาเป็นอาศัยซึ่งกันและ กัน โดยทุกคนรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ต้องปฏิบัติและความรับผิดชอบที่ต้องมีร่วมกัน เปลี่ยนแปลงวิธีการ

ทำงานจากการแสวงหาวิธีใหม่หลังจากการเกิดการสูญเสียขึ้นแล้ว มาเป็นการสร้างวิธีการที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกให้มากที่สุด เพื่อลดโอกาสที่ผลผลิตจะเป็นไปตามคุณภาพที่วางไว้ หลักการทั่วไปอังกฤษ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นระบบคุณภาพ ISO) และ ISO 9000 (มาตรฐานระบบบริหารงานคุณภาพ)

กองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา (2544 : 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษามีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้นั้นจะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

อุทุมพร จามรمان (2543 : 3) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึงการสร้าง ความมั่นใจให้กับประชาชน (เจ้าของเงินภาษี) ว่าทุกคนในสถานศึกษาปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลผลิตจะได้มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับคำอีก 5 คำ คือ

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality control) หมายถึง การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน
2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality audit) หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพภายในซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพภายนอก ซึ่งเป็นการตรวจสอบโดยหน่วยงาน/กลุ่มภายนอก ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น
3. การประเมินคุณภาพ (Quality assessment) หมายถึง การหาข้อมูลที่เชื่อถือได้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิต/บริการของหน่วยงานตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. การปรับปรุงคุณภาพ (Quality improvement) หมายถึง การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้น ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
5. การรับรองคุณภาพ (Quality accreditation) หมายถึง การรับรองหรือไม่รับรองคุณภาพตามมาตรฐาน ซึ่งบางครั้งเป็นมาตรฐานทางกายภาพ เช่น พื้นที่ จำนวนอุปกรณ์ ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จำรัส นองมาก (2545 : 56) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การสร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพ โรงเรียนที่ทำเรื่องการประกันคุณภาพ ก็คือ โรงเรียนที่ต้องการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมและผู้รับบริการว่าจะดำเนินกิจการในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพครบถ้วนทุกด้าน

สุมาลี จันทรชลอ (2545 :5) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดสิ่งสนับสนุนอำนวยความสะดวกและการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนสาธารณชน ด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงานและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

สถาพร ศรีม่วง (2546) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ และ 32
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดอย่างครบถ้วนทุกด้าน

จรัญ ดีงาม (2546) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบที่สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการทั้งหลายของสถาบันการศึกษาให้กับผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอย่างมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารงานของโรงเรียนที่มีการวางแผนอย่างมีระบบมีการควบคุมและทบทวนการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดได้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ทำให้เกิดความทัดเทียมในด้านคุณภาพกันทุกโรงเรียน ไม่ว่า จะตั้งอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม และไม่จำกัดว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ จะต้องมีความคุณภาพทัดเทียมกันเสมอ เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา (Mechanical Process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สเต็บบิง (Stebbing. 1993 : 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับระบบคุณภาพทุก ๆ ระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิด และการให้รายละเอียดหรือคำแนะนำต้องลงมือก่อนทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้สามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

คัทแทนซ์ (Cuttance. 1994 : 5) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงกลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ และปฏิบัติงานที่ได้ออกแบบไว้

โดยเฉพาะ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการกำกับดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้นมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อยู่ตลอดเวลา

เมอร์กาทรอยด์ และ มอร์แกน (Mergatroyd and Morgan.1994: 45) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึงการกำหนดมาตรฐาน วิธีการ ความต้องการคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงการตรวจสอบ การประเมิน ที่สามารถตรวจได้ว่ากิจกรรมที่ได้ดำเนินการปฏิบัติไปนั้นได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สรุป การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนมีมาตรฐานการกำหนด

1.2.5 ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ศุภชัย วงศ์านุกูล (2540 : 10) กล่าวว่า การมีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้มีการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรมขึ้น ทั้งนี้ แต่ละหน่วยงานอาจจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขึ้นเป็นการภายในตามความเหมาะสม

กรมสามัญศึกษา (2542 : 18) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2544 : 9) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาจจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการควบคุมกระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถาบันการศึกษาเอง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสถาบันปฏิบัติการกิจได้อย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

กระบวนการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย

- 1.1 การควบคุมคุณภาพ
- 1.2 การตรวจติดตามคุณภาพ
- 1.3 การประเมินคุณภาพ

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การดำเนินการตามระบบควบคุมคุณภาพภายในตามข้อที่ 1 (การควบคุมคุณภาพ การตรวจติดตามคุณภาพ การประเมินคุณภาพ) พร้อมทั้งมีหน่วยนอกเข้ามาตรวจสอบและประเมินผลทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพภายใน
- 2.2 การประเมินคุณภาพ
- 2.3 การให้การรับรอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 7-8) กล่าวว่าระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนามานี้มีแนวโน้มที่จะมีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายในเพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

เดชา จันบุญมี (2547) ได้กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

สรุประบบประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง ระบบประกันคุณภาพที่ผู้รับประกันทำให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐาน และผู้เรียนเกิดการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

1.3 การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

การพัฒนางานวิชาการโรงเรียน ซึ่งงานวิชาการเป็นงานหลักที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : คำนำ)

ทุกงานที่กล่าวถึงจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรสถานศึกษาจึงจะได้รับการยอมรับว่าเกิดการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ขอบข่ายของการพัฒนาโรงเรียนด้านวิชาการมีดังนี้

1.3.1 ความหมายการบริหารงานวิชาการ

ชัยวัฒน์ บุญทริก. (2533 : 72) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2533 : 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2542 : 3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบกันตามกระบวนการการบริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สุบิน จันทะนันท์ (2543 : 15) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์ทุกชนิดภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3.2 ขอบข่ายงานวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2533 : 17-19)

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษาความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน เป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องการสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอน โดยการวางแผนล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ มีดังนี้

2.1 การจัดตารางสอน

2.2 การจัดชั้นเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน

2.4 การจัดแบบเรียน

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน

2.6 การฝึกงาน

3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1 งานการจัดการเรียนการสอนเน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้

เลือกใช้

3.2 การจัดห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะนำให้ครูเกิดการ

ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบวิเคราะห์ผลการเรียน

ปรีชา คัมภีรปกรณ (2526 : 231 อ้างอิงจาก สรรว วรอินทร์ 2535 : 17) ได้จำแนกขอบข่ายของงานวิชาการออกเป็นดังนี้

1. งานหลักสูตร ซึ่งรวมทั้งงานพิจารณารายละเอียดของหลักสูตร งานแผนการสอน โครงการสอน และจัดทำคู่มือ
2. งานสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดกลุ่มนักเรียน การจัดครูเข้าสอน
3. งานสื่อการสอน ได้แก่ งานผลิต การอบรมการใช้ การซ่อมแซม และการเก็บรักษา
4. งานนิเทศการศึกษา ได้แก่ งานตรวจเยี่ยมชั้น งานแนะนำการสอน งานแนะนำสื่อ
5. งานอบรม ได้แก่ งานฝึกอบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ หรือการเรียนการสอน
6. งานประเมินผล ได้แก่ งานสร้างข้อสอบ งานวิเคราะห์ งานประเมินผล และรายงานผล

อำภา บุญช่วย (2537 : 4 อ้างอิงจาก สุบิน จันทะนันท์ 2543 : 16) ได้ระบุขอบข่ายของงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบและสื่อการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ
10. งานพัฒนาการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

ภารกิจหลักของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) งานด้านวิชาการ มุ่งกระจายอำนาจการบริหาร

จัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารจัดการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

ขอขยาย ภารกิจ ของงานวิชาการ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาจากความหมาย ขอบข่ายและภารกิจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านงานวิชาการ ครอบคลุมงานวิชาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตร
2. งานด้านกระบวนการเรียนการสอน
3. งานด้านการนิเทศ
4. งานด้านการวัดประเมินผล

สรุปการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีประสิทธิภาพ โดยการนำกระบวนการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

1.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นักการศึกษาที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสรุปผลการวิจัยว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีความเป็นอิสระเพิ่มมากขึ้น ให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถ และผู้ได้บังคับบัญชามีความรู้สึกร่ามีคุณค่า มีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่ม

ประสิทธิภาพของงาน นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี สร้างบรรยากาศของความสามัคคี เป็นประชาธิปไตย ทำให้เพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน ลดปัญหาความขัดแย้ง ลดความไม่พอใจ ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีพฤติกรรมที่ไม่เบี่ยงเบน (Putti 1987) (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2537 : 182-183) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ คือ ร่วมทำไม ใครควรจะร่วมบ้าง ร่วมเรื่องอะไร ร่วมอย่างไร และร่วมมากน้อยเพียงใด และยังให้แนวคิดต่อไปอีกว่า วิธีที่ดีที่สุดในการทราบความต้องการของท้องถิ่นและสังคม ก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย และหลักการเบื้องต้นของการมีส่วนร่วม คือ การตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลเหล่านั้นควรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น โดยหลักการนี้ การมีส่วนร่วมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า บุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่าตนต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใด ๆ ก็ตามจะส่งผลกระทบต่อบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมทราบดีว่าต้องการหรือไม่ต้องการอะไร และอะไรบางอย่างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง

ประยุทธ์ ตรีชัย (2544 : 33) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้ร่วมงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างความรู้ความผูกพันระหว่างสมาชิก ผลสุดท้าย คือความสำเร็จของราชการ

ลักขณา พรหมินทร์. (2546 : 20) กล่าวว่า การจัดการศึกษานั้นจะต้องให้ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมทุกขั้นตอนตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามผล และร่วมปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองพึ่งตนเองได้ และพัฒนาให้สังคมเข้มแข็ง และยั่งยืน

วอลท์ (Walsh.1999 : 234-235) กล่าวว่า การร่วมมือกันของบุคคลในการพัฒนาการศึกษามีเป้าหมาย เพื่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนก้าวไปสู่อนาคตด้วยการมีความรู้ความสามารถ และมีสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาเกิดความสำเร็จสูงสุดดังเช่น บุคคลจะต้องมองเห็นถึงสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ของการศึกษา ต้องมีความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ที่สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย

คันทิงแฮม และคอร์เตียโร (Cunningham & Cordeiro. 2000 : 116) กล่าวว่า การเข้าร่วมมือกันของโรงเรียน สังคมและครอบครัว ในการพัฒนาการศึกษานั้นจะเป็นกระบวนการที่พยายามสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสถานศึกษาให้เร็วขึ้น โดยมีเป้าหมายในการประเมินคุณภาพการสอน ประเมินวัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน และประเมินคุณภาพของการจัดการ

จากแนวความคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน สังคม ชุมชน ไปสู่อนาคตที่ดี เกิดความรู้ ความสามารถ ความสำเร็จทางการศึกษาตรงตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

1.4.2 แบบการมีส่วนร่วม

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันยอมรับในคุณค่าของความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารงาน ผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาความหมายของผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่ถูกกล่าวมากที่สุดมี 10 ประการ ได้แก่ (Dubrin. 1984)

1. ให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นจริงทั้งดีและเลวในทุกสถานการณ์
3. ระมัดระวังและสนใจในเรื่องขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา และพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีกำลังใจที่ดี

4. สามารถเข้าถึงหรือพบได้ง่าย
5. ปรีกษา อบรม และพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา
6. สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา
7. มีความรอบคอบและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
8. มีความปรารถนาที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงในการทำงาน
9. มีความปรารถนาที่จะสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา
10. แสดงความประทับใจ เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้ดี

รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การร่วมดำเนินการโดยการให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา การร่วมติดตามการดำเนินการผลการศึกษา ร่วมเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงติดตามการดำเนินงาน การตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนและร่วมรับผลการจัดการศึกษาในชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการประกันโอกาส ประกันคุณภาพ และประกันประสิทธิภาพ ประกันคุณภาพการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อ้างอิงจาก ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2542) พบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาค่อนข้างชัดเจน แต่บางกิจกรรมกระบวนการมีส่วนร่วมน้อยและไม่ชัดเจน ใน

ส่วนของการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนและมีความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางนำมาใช้ในการจัดการศึกษาร่วมกันกับชุมชน มีดังนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา (Participation) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดทำแผนงานและโครงการของโรงเรียน การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน การร่วมดูแลความประพฤติของนักเรียน การร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และการประชาสัมพันธ์

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational resource mobilization) เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องอาศัยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากคนภายในชุมชน หรือนอกชุมชนค่อนข้างมาก ทำให้ผู้นำชุมชนโดยคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในลักษณะของการจัดงาน เรียไร ตั้งกองทุน สมาคม และขอบริจาค

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน ในการพัฒนาในการจัดการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะของการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น และมีโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ที่ระบุไว้ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในลักษณะของการส่งเสริมการศึกษา สามารถทำได้โดยการตั้งงบประมาณอุดหนุนการศึกษาแก่เด็กที่เรียนอยู่ในเขตตำบล อุดหนุนวัสดุการเรียนการสอน อุดหนุนกิจกรรมการเรียน การสอน อุดหนุนอาหารกลางวัน อาหารเสริมของนักเรียน (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ,2540 :25-27 ศุภชัย ยาวะ ประภาฯ .2540 :11-12)

โครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล จากภารกิจของ อบต.ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชนและโดยภารกิจที่สมาชิก อบต.บางส่วนได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษา จึงนับได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และโรงเรียนต่างเป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งย่อมมีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกันเพราะอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน

บทบาทการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น เนื่องจากบุคลากรที่เป็นสมาชิกเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนกลุ่มเดียวกัน ดังนั้นรูปแบบการทำงานจึงคล้ายคลึงกัน คือ

1. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะดำเนินการ
2. ร่วมกันพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องและขอความร่วมมือ
3. ประชุมเพื่อวางแผนและการทำงานทั้งหมดและแบ่งหน้าที่กันทำงาน
4. ทำหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการ

5. ประชุมร่วมกันเป็นระยะเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ผลงานและปัญหา
6. ร่วมกันดำเนินงาน
7. ร่วมกันประเมินผลการทำงาน
8. ร่วมกันรับผลจากการดำเนินงาน

สรุป การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ร่วมวางแผน ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. บรรณนิทัศน์ (Annotation)

2.1 ความหมายของบรรณนิทัศน์

บรรณนิทัศน์ มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่างกัน ดังนี้

กรมวิชาการ (2536 : 216) ให้ความหมายว่า บรรณนิทัศน์หมายถึง คำอธิบายสาระสำคัญของหนังสือโดยย่อ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้รู้จักหนังสือเล่มนั้น ๆ โดยสังเขปว่าน่าสนใจ และมีคุณค่าอย่างไร

ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพจน์ (2540 : 90) ให้ความหมายว่า การบอกกล่าวให้ทราบโดยย่อถึงสาระหรือเนื้อเรื่องของเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุแต่ละชิ้น เป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจเลือกเอกสาร หรือถ้าเอกสารได้รับการคัดเลือกเข้ามาในห้องสมุดแล้ว ก็เป็นเครื่องมือแจ้งแก่สมาชิกให้ทราบคุณค่า สาระของเอกสารนั้น ๆ

นุกูล ธรรมจง (2546 : 9) ได้สรุปเกี่ยวกับบรรณนิทัศน์ว่า เป็นการสรุปประเด็นสาระสำคัญออกจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลภายในเนื้อหาโดยสังเขปว่าน่าสนใจ และมีคุณประโยชน์อย่างไร

ลักขณา พรหมินทร์ (2546 : 39) ได้สรุปความหมายว่า บรรณนิทัศน์หมายถึง ข้อเขียนซึ่งผู้เขียนแนะนำผู้อ่านโดยเขียนคำอธิบายถึงสาระสำคัญของหนังสือโดยย่อ เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักหนังสือเล่มนั้น ๆ โดยสังเขปว่ามีสาระน่าสนใจ หรือมีคุณค่าควรแก่การอ่านมากน้อยเพียงใด

สถาพร สีม่วง (2546 : 26) ได้สรุปเกี่ยวกับบรรณนิทัศน์ว่า เป็นการสรุปเนื้อหาสำคัญจากเอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัย เพื่อแนะนำคำอธิบายลักษณะเด่น ๆ ของเอกสารต่าง ๆ ว่ามีความมุ่งหมาย และมีสาระสำคัญอย่างไร

สมศักดิ์ จิตะยารักษ์ (2546 : 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบรรณนิทัศน์ว่า เป็นคำอธิบายสาระสำคัญของหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์โดยย่อ เพื่อแนะนำลักษณะเด่น ๆ ของหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ แต่ละเล่มว่าเขียนไปในทำนองใด มีสาระสำคัญ และความมุ่งหมายอย่างไร

จากความหมายของบรรณนิทัศน์ที่นักวิชาการได้กล่าวถึง สามารถสรุปได้ว่า บรรณนิทัศน์หมายถึง การสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาจากหนังสือ บทความ งานวิจัย หรือเอกสารสิ่งพิมพ์ ทำให้ผู้อ่านทราบเนื้อหาเด่นๆ ที่น่าสนใจ มีสาระสำคัญ มีความมุ่งหมาย มีคุณค่าคู่ควรแก่การอ่านและมีประโยชน์อย่างไร

2.2 ประเภทของบรรณนิทัศน์

เฟื่องฟ้า เรื่องเวช. (2547 : 41). ธาดาศักดิ์ วชิรปริดาพงษ์. (2540 : 90). มีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับการเขียนบรรณนิทัศน์โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บรรณนิทัศน์เพื่อผู้อ่าน มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ นิยมเขียนสั้นๆ กระชับรัดกุมเพื่อให้ทราบถึงจุดประสงค์ของหนังสือ บทความ หรืองานวิจัยนั้น ๆ และเป็นการแนะนำให้ผู้ใช้ห้องสมุดค้นคว้าหาอ่านได้อย่างรวดเร็ว

2. บรรณนิทัศน์เพื่อบรรณารักษ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อ หรือจัดหาเอกสารเข้าห้องสมุด วิธีการเขียนคล้ายบรรณนิทัศน์เพื่อผู้อ่าน แต่จะเน้นว่าให้เหมาะกับผู้อ่านระดับใด มีเนื้อหาสาระมีข้อดีข้อเสีย และมีคุณค่าเหมาะสมกับการจัดหาเข้าห้องสมุดเพียงใด

ประดัมพร วิสุทธิวงศ์ (2547 : 33) มีความเห็นเกี่ยวกับการเขียนบรรณนิทัศน์แยกเป็น 2 ประเภท คือ เพื่อผู้อ่านเป็นการแนะนำหนังสือหรือเอกสาร เพื่อนำไปค้นหารายละเอียดต่อไป และเพื่อบรรณารักษ์ เป็นการช่วยตัดสินใจในการเลือกซื้อหนังสือหรือเอกสารเข้าห้องสมุดได้รวดเร็ว

สรุปการเขียนบรรณนิทัศน์แยกเป็น 2 ประเภท คือ บรรณนิทัศน์เพื่อผู้อ่าน กระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจในเรื่องนั้น และ บรรณนิทัศน์เพื่อบรรณารักษ์ใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจ ในข้อดีข้อเสียและคุณค่าของหนังสือ

2.3 หลักการจัดทำบรรณนิทัศน์

ในส่วนของหลักการจัดทำบรรณนิทัศน์ ได้มีนักการศึกษาเสนอวิธีการจัดทำไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2536 : 217) ได้อธิบายวิธีทำบรรณนิทัศน์ ไว้ดังนี้

1. อ่านหนังสือให้เข้าใจโดยตลอด พร้อมทั้งอ่านคำนำด้วย เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่งหรือรายละเอียด หรือวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือ นั้น เช่น ปกหลังหรือใบหุ้มปก ฯลฯ จับเนื้อหาสาระสำคัญให้ได้แล้วจึงลงมือเขียนบรรณนิทัศน์

2. การเขียนบรรณนิทัศน์

2.1 ลงรายการละเอียดเกี่ยวกับหนังสือเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า ราคา ตามแบบบรรณานุกรม

2.2 เขียนบรรณนิทัศน์ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นลงในบัตรขนาด 4" x 6" หรือขนาด 5" x 8"

2.3 เก็บเรียงบัตรใส่กล่องไว้ตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง เพื่อความสะดวกในการให้บริการ

ครุฑิต มาลัยวงศ์ (2541 : 90 – 91) ได้เสนอวิธีการทำบรรณนิทัศน์ ไว้ดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องโดยตลอดจากหนังสือ บทความ บทคัดย่อ หรือเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเนื้อหาชัดเจน วิธีที่ดีที่สุด คือ การอ่านหลาย ๆ เทียบ

2. เขียนข้อความยาวประมาณ 1 ประโยค แล้วบรรยายเนื้อหาของเรื่องนั้นว่าเกี่ยวกับอะไร โดยเขียนให้ครอบคลุมประเด็นสาระสำคัญทั้งหมด

3. ขั้นตอนการศึกษาเอกสารอ้างอิงผลงานต่าง ๆ ที่เป็นแนวคิดของผู้เขียนทั้งหมด ต้องจัดทำบรรณนิทัศน์ไว้ด้วย

4. อ่านบททวนเนื้อหาและการใช้ภาษา เพื่อให้แน่ใจว่าครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างเพียงพอที่จะเข้าใจเนื้อเรื่องของหนังสือ บทความ บทคัดย่อ หรือเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของเนื้อเรื่องนั้น

ประดับพร วิสุทธีวงศ์ (2547: 34) อธิบายวิธีจัดทำบรรณนิทัศน์ ไว้ดังนี้ ผู้จัดทำบรรณนิทัศน์จะต้องอ่านทำความเข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมด หลังจากนั้นจึงเขียนสรุปประเด็นสาระสำคัญให้ครอบคลุม แล้วจัดทำบรรณนิทัศน์อ้างอิงตามหลักสากล เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่อไป

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวที่ได้เสนอหลักการจัดทำบรรณนิทัศน์ สรุปได้ดังนี้

1. อ่านบทความ วารสาร หนังสือที่สนใจ และงานวิจัย ให้เข้าใจโดยถ่องแท้และสรุปประเด็นสำคัญ

2. เขียนข้อความโดยสรุปให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดเด่นในเรื่องที่ศึกษา

3. อ่านบททวนเพื่อให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา

2.4 ลักษณะของบรรณนิทัศน์ที่ดี

บรรณนิทัศน์ที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ. 2536 : 217)

1. ใช้ถ้อยคำสั้น รัดกุม ได้ความตรงตามจุดมุ่งหมาย

2. ข้อความถูกต้องตรงตามเนื้อหาสาระของหนังสือ

3. สำนวนภาษาสละสลวย น่าอ่าน

4. มีศิลปะในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ อาจจะมีอารมณ์ภาพที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจในเนื้อเรื่องนั้นได้ชัดเจน เข้าใจในคุณค่าที่แท้จริงของหนังสือได้ดี ไม่ให้ความคิดเห็นนอกเรื่อง หรือจูงใจผู้อ่านจนเกินไป

5. ความยาวพอเหมาะที่ผู้อ่านจะเข้าใจได้ตามจุดมุ่งหมาย มีความยาวประมาณ 3–12 บรรทัด ผู้เขียนควรอ่านบททวนข้อความที่เขียนว่าได้ครบถ้วนตามที่มีอยู่ในหนังสือหรือไม่ อาจให้ผู้อื่นที่ไม่เคยอ่านหนังสือเรื่องนั้นเลยลองอ่านบรรณนิทัศน์ดูว่าอ่านแล้วเข้าใจเรื่องได้ชัดเจนเพียงไร จะเป็นการช่วยให้บรรณนิทัศน์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงศ์ (2540 : 118) กล่าวถึงข้อควรระวังในการเขียนบรรณนิทัศน์ไว้ดังนี้

1. อย่าเขียนซ้ำซาก ววน และอย่าใช้ถ้อยคำซ้ำ ๆ จนน่ารำคาญ
2. อย่างใช้ถ้อยคำรุนแรงจนขาดความสุภาพ
3. อย่าใส่ความคิดเห็นนอกเรื่อง
4. อย่าตั้งใจชักจูงผู้อ่านเกินไปจนเห็นได้ชัดเจน
5. อย่าเขียนยาวจนเกินความจำเป็น

ประดับพร วิสุทธิวงศ์ (2547 : 35) สรุปได้ว่าบรรณนิทัศน์ที่ดีต้องเขียนโดยสรุป ประเด็นสาระสำคัญ ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของหนังสือ เพื่อให้ผู้อ่านที่สนใจได้ ค้นหาหนังสือต่อไป

อรณลิน พยัคฆ์เจริญสุข (2547 : 51) กล่าวไว้ว่า บรรณนิทัศน์ที่ดีต้องใช้ถ้อยคำ กระทัดรัด สั้น ๆ ได้ความสำคัญตรงตามจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระของหนังสือนั้น ๆ ซึ่งทำให้ ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจน เข้าใจคุณค่าอย่างแท้จริงของหนังสือเล่มนั้น

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า บรรณนิทัศน์ที่ดีต้องสั้นกระทัดรัด อ่านเข้าใจ ได้ใจความ ครอบคลุมเนื้อหาตรงตามจุดมุ่งหมายโดยไม่สอดแทรกความคิดเห็น มากนัก

2.5 ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์

นักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ. (2535 : 78). ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ว่า มีประโยชน์ในการใช้แนะนำหนังสือแก่ผู้อ่านที่จะเลือกอ่าน และค้นคว้าได้ตามความต้องการ และตามความสนใจได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งใช้เป็นคู่มือในการเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุด

รัชนิกร ทองสุขดี. (2545 : 47). ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ว่า เป็นกิจกรรมที่บรรณารักษ์เขียนอธิบายถึงสาระสำคัญของหนังสือ เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักหนังสือเล่มนั้นโดยสังเขป เพื่อการตัดสินใจเลือกหนังสือ

ประดับพร วิสุทธิวงศ์ (2547 : 35) กล่าวถึงประโยชน์ของบรรณนิทัศน์ว่าใช้แนะนำหนังสือให้กับผู้อ่านและใช้เป็นแนวทางในการให้ผู้อ่านเลือกอ่านและค้นคว้าได้ตามความสนใจของผู้อ่าน อีกทั้งใช้เป็นคู่มือสำหรับบรรณารักษ์ในการเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของบรรณนิทัศน์คือ ใช้เป็นคู่มือในการเลือกหนังสือ การแนะนำหนังสือแก่ผู้อ่าน เพื่อผู้อ่านได้รับรู้สาระของหนังสือ บทความ งานวิจัย โดยสังเขปและเป็น ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 3

วิธีศึกษาค้นคว้า

ในการจัดทำบรรณนิทัศน์ เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้ศึกษาได้ดำเนินการสำรวจจาก วารสาร บทความ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีขั้นตอนรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์
2. การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์
3. การจัดทำดัชนีบรรณนิทัศน์
4. การจัดทำบรรณานุกรม
5. วิธีการใช้บรรณนิทัศน์

1. วิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์

1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความ และงานวิจัย ที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2540 – 2548 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1.1 บทความ / วารสาร จำนวน 39 เรื่อง
- 1.1.2 หนังสือจำนวน 28 เรื่อง
- 1.1.3 งานวิจัยจำนวน 42 เรื่อง

1.2 นำเอกสารข้อมูลดังกล่าวมาอ่านศึกษา เพื่อแยกหมวดหมู่ตามขอบเขตเนื้อหาของเอกสารในแต่ละประเภท โดยจัดกลุ่มดังนี้

- 1.2.1 บทความ / วารสาร
- 1.2.2 หนังสือ
- 1.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 อ่านสรุป และจับประเด็นใจความสาระสำคัญออกมาจากเอกสารแต่ละประเภทอีกครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา โดยคำนึงถึงขอบเขตการศึกษาเนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1.3.1 หลักการ แนวคิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.3.2 การประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3.3 การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
- 1.3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.4 ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา สำนวนภาษา และจัดระบบในการนำเสนอเนื้อหาสาระ

1.5 จัดทำดัชนีบรรณนิทัศน์ เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าโดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1.5.1 ดรรชนีชื่อผู้แต่ง

1.5.2 ดรรชนีชื่อเรื่อง

1.5.3 ดรรชนีหัวเรื่อง

1.6 จัดทำบรรณานุกรม ตามหลักเกณฑ์วิธีการเขียนบรรณานุกรม

2. การลำดับเนื้อหาบรรณนิทัศน์

จัดเรียงลำดับตามบรรณนิทัศน์ปีพุทธศักราชตั้งแต่ 2540 – 2548 ซึ่งตรงกับปีตามเอกสารอ้างอิงในบทที่ 4 จำแนกประเภทบรรณนิทัศน์ ดังนี้

2.1 บรรณนิทัศน์บทความ / วารสาร

2.2 บรรณนิทัศน์หนังสือ

2.3 บรรณนิทัศน์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ในแต่ละประเภทของบรรณนิทัศน์ที่นำมาใช้อ้างอิงเอกสารทั้งหมดได้ถูกจัดเรียงลำดับและได้จัดลำดับตามพจนานุกรมตามอักษรไว้เป็นดรรชนีท้ายเล่ม ตัวอย่างบรรณนิทัศน์หนังสือ

01 ศรีน้อย โปหาทอง และคณะ ผู้แปล. (2546). *เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*.

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.

1

2

5

6

3

4

7

หนังสือเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติที่ได้จากผลงานวิจัยของนักวิชาการชั้นนำด้านจิตวิทยาทางการศึกษาระดับโลก การเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการสอนที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การประเมินผลการเรียนรู้ การฝึกหัดครู การบูรณาการความคิดแบบองค์รวม การวิจัยด้านจิตวิทยาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และการนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดนโยบาย ซึ่งข้อเสนอแนะล้วนเป็นแนวคิดที่หลากหลายทางจิตวิทยาที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นแหล่งวิทยาการที่ช่วยให้ครูและผู้มีบทบาทในการศึกษาได้เข้าใจหลักการและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามแนวทาง

หัวเรื่อง *เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*

1. ลำดับที่บรรณนิทัศน์

2. ชื่อผู้เขียน

3. ปีที่พิมพ์

4. ชื่อหนังสือ

5. จังหวัด หรือเมืองที่พิมพ์

6. สำนักพิมพ์

7. บรรณานุกรม

8. บรรณนิทัศน์

8

ตัวอย่างบรรณนิเทศน์บทความ

01 เสาวณิต สภานันต์. (2545, เมษายน-มิถุนายน). "การปฏิรูปการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอน".							
วารสารวิทยจารย์. 101(1) : 8 - 12.							
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
1	2	5	6	7	4		8
ผู้เขียนกล่าวถึงการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิรูปการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยปรับสภาพห้องเรียนจากเดิม ประกอบด้วย กระดานดำ โต๊ะครู โต๊ะนักเรียน วางเรียงกันเป็นแถว ให้กลายมาเป็นห้องวิชาตามกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความตื่นตัว อยากรู้ อยากเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คนแรกคือผู้บริหาร ตามด้วยครู ห้องวิชานอกจากกลุ่มสาระต่าง ๆ แล้วห้องพิเศษก็สามารถจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ เช่น ห้องพยาบาล ห้องสหกรณ์ ห้องแนะแนว ห้องดนตรีนาฏศิลป์ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น แนวคิดที่นำเสนอผู้เขียนได้เสนอแนวการจัดห้องเรียนเป็นห้องวิชา แล้วให้นักเรียนหมุนเวียนไปเรียนตามห้องวิชาเหล่านั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากห้องวิชาที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้ง อุปกรณ์สื่อการสอน สถานที่ บรรยากาศ ให้มากที่สุด เป็นการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า คือการเรียน หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอน							

9

1. ลำดับที่บรรณนิเทศน์	6. ปีที่ (ฉบับที่)
2. ชื่อผู้เขียนบทความ	7. หน้าที่ย่ออ้างอิง
3. ปีที่พิมพ์/เดือน	8. บรรณานุกรม
4. ชื่อบทความ	9. บรรณนิเทศน์
5. ชื่อวารสาร	

ตัวอย่างบรรณนิเทศน์งานวิจัย

01	วรรณิ์ สิ้นสุภรต์. (2540). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในส่วนกลาง ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
1 2 3 5 8 6 4 7	9 ←

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในส่วนกลางมีจุดมุ่งหมาย คือ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้านและในภาพรวม 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจในแต่ละด้านและในภาพรวม 3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในแต่ละด้านและในภาพรวม 4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในแต่ละด้านและในภาพรวม
หัวเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ

1. ลำดับที่บรรณนิเทศน์ 2. ชื่อผู้เขียน 3. ปีที่พิมพ์ 4. ชื่อเรื่อง 5. อักษรย่อทางปริญญา	6. สาขาหรือวิชาเอก 7. จังหวัด หรือเมืองที่พิมพ์ 8. ระบุว่าเป็นฉบับอัดสำเนาหรือถ่ายเอกสาร 9. บรรณานุกรม 10. บรรณนิเทศน์
---	--

3. การจัดทำบรรณนิเทศน์

การจัดทำบรรณนิเทศน์ของบรรณนิเทศน์บทความ/วารสาร บรรณนิเทศน์หนังสือ และบรรณนิเทศน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดทำดรชนี สืบค้นออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ ดรชนีผู้แต่ง ดรชนีชื่อเรื่อง และดรชนีหัวเรื่อง เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลสำหรับผู้สนใจต่อไป

3.1 ดรชนีชื่อผู้แต่ง

ดรชนีชื่อผู้แต่ง เป็นการรวบรวมชื่อผู้แต่งจากบทความ/วารสาร หนังสือ และงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมจำนวน 105 เล่ม มาจัดเรียงโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1.1 เรียบเรียงรายชื่อผู้แต่งแยกประเภทตามบทความ/วารสาร หนังสือ และงานวิจัยแต่ละประเภทตามลำดับอักษรานุกรม

3.1.2 ใส่หมายเลข (ลำดับที่) ไว้ทางด้านหลังในแต่ละชื่อของผู้แต่ง และเขียนบอกลำดับหมายเลขหน้า ตามประเภทเอกสารที่บรรณนิทัศน์นั้นปรากฏอยู่กำกับไว้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างดรชนีชื่อผู้แต่ง

บทความ / วารสาร

ดรชนีผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
ทัศนาศาสตร์ (12)	53
โสภณ พวงสุวรรณ (13)	53

หนังสือ

ดรชนีผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
สมชาย ศิริทอง (06)	70
สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง (17)	76

งานวิจัย

ดรชนีผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
กัลยา ศุภศิริ (20)	106
โกศล ศิริทอง (27)	113

3.2 ดรชนีชื่อเรื่อง

ดรชนีชื่อเรื่อง เป็นการรวบรวมชื่อเรื่องจากบทความ / วารสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 105 เล่ม มาจัดเรียงโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 เรียบเรียงรายชื่อเรื่องแยกประเภทตามบทความ / วารสาร หนังสือ และ งานวิจัยแต่ละประเภทตามลำดับอักษรานุกรม

3.2.2 ใส่หมายเลข (ลำดับที่) ไว้ทางด้านหลังในแต่ละชื่อเรื่อง และเขียน บอกลำดับหมายเลขหน้า ตามประเภทเอกสารที่บรรณนิทัศน์นั้นปรากฏอยู่กำกับไว้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง

บทความ / วารสาร

บรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (13)	53
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (12)	53

หนังสือ

บรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (10)	72
การพัฒนาโรงเรียน (23)	80
การประกันคุณภาพการศึกษา (25)	85

งานวิจัย

บรรณนิทัศน์ชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
บทบาทในการพัฒนาบุคลากร (15)	102
การศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร	122
โรงเรียนประถมศึกษา (35)	
แบบภาวะผู้นำกับการแก้ไขความขัดแย้งของ	130
ผู้บริหารโรงเรียน (40)	

3.3 บรรณนิทัศน์หัวเรื่อง

บรรณนิทัศน์หัวเรื่อง ผู้ศึกษาค้นคว้าได้อ่านทำความเข้าใจจากเอกสาร บทความ / วารสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำนวน 105 เล่ม อย่างละเอียด เพื่อจะได้นำประเด็น สำคัญในแต่ละเรื่องที่ได้อ่าน ออกมาเขียนคำจำกัดความได้อย่างครอบคลุมเนื้อหา นั้น ๆ โดยมีขั้นตอนการจัดทำบรรณนิทัศน์หัวเรื่องดังนี้

3.3.1 อ่านสรุปเนื้อหาของ บทความ / วารสาร หนังสือและงานวิจัยที่มีความ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3.2 กำหนดหัวเรื่องให้ครอบคลุมกับเนื้อหาสาระสำคัญ โดยพิจารณาจาก

ขอบเขตการศึกษาและอ่านเนื้อหาเพื่อสรุปรวบยอดเป็นหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.3.3 ดรรชนีหัวเรื่อง จัดทำโดยเรียงลำดับหัวเรื่องแยกประเภทตามบทความ/วารสาร หนังสือ และงานวิจัยแต่ละประเภทตามลำดับอักษร และในแต่ละหัวเรื่องนั้น จะมีหมายเลข (ลำดับที่) ใส่ไว้ด้านหลังของแต่ละหัวเรื่อง และเขียนบอกหมายเลขลำดับหน้าของบรรณนิทัศน์ที่ปรากฏอยู่กำกับไว้ด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างดรรชนีหัวเรื่อง

บทความ

ดรรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตาม แนวปฏิรูปการศึกษา (02)	47
ภาวะผู้นำเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน (09)	51

หนังสือ

ดรรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
การปฏิรูปการศึกษา (02)	69
ธรรมนูญโรงเรียน	72

งานวิจัย

ดรรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (01)	102
สภาพปัญหาการปฏิบัติงาน (02)	103

4. การจัดทำบรรณานุกรม

การจัดทำบรรณานุกรม ได้เขียนตามหลักเกณฑ์คู่มือการเรียบเรียงปฏิญานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

4.1 บรรณานุกรมบทความ วารสาร เขียนดังนี้

บรรณานุกรมบทความ วารสาร เริ่มเขียนจาก ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ ตามด้วย (ปี , เดือน) และ “ชื่อเรื่อง” ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าที่ย่าง.

ตัวอย่าง

พรรณี เกษมมงคล. (2548, เมษายน-มิถุนายน). “องค์การแห่งการเรียนรู้.” *วารสารวิชาการ*. 8(12) : 13-18.

4.2 บรรณานุกรมหนังสือ , ตำรา เขียนดังนี้ คือ

ชื่อสกุล ผู้เขียน. (ปี). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สุพัตรา สุภาพ. (2537). *เทคนิคการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.

4.3 บรรณานุกรม งานวิจัย เขียนดังนี้ คือ

ชื่อสกุล ผู้จัดทำ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ปรินิพนธ์ หรือ วิทยานิพนธ์ และ อักษรย่อของ ปรินิพนธ์. (วิชาเอก). สถานที่พิมพ์ : บัณฑิตวิทยาลัย ชื่อมหาวิทยาลัย (ถ่ายเอกสาร).

ตัวอย่าง

วิชัย ครุฑอรัญ. (2543). *ปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

5. วิธีการใช้บรรณนิทัศน์

การจัดทำบรรณนิทัศน์ ผู้จัดทำได้จัดทำดรรชนี โดยจำแนกเป็น ดรรชนีผู้แต่ง ดรรชนีชื่อเรื่อง และดรรชนีหัวเรื่อง เพื่อความสะดวกในการค้นหา สำหรับดรรชนีผู้แต่งและดรรชนีชื่อเรื่อง ได้เรียงลำดับอักษรแบบพจนานุกรมซึ่งค้นหาได้จากดรรชนีเหล่านี้ เช่น

5.1 ถ้าต้องการค้นหา ชื่อผู้แต่ง จะสามารถเปิดดูได้จากดรรชนีผู้แต่ง โดยมีเลขลำดับที่ในวงเล็บ กำกับไว้ท้ายชื่อผู้แต่ง และเขียนบอกลำดับหมายเลขหน้าไว้

5.2 ถ้าต้องการค้นหา ชื่อเรื่อง จะสามารถเปิดดูได้จากดรรชนีชื่อเรื่อง โดยจะมีเลขลำดับที่ในวงเล็บ กำกับไว้ท้ายชื่อเรื่อง และเขียนบอกลำดับหมายเลขหน้าไว้

5.3 ถ้าต้องการค้นหาหัวเรื่องใด ก็จะสามารถเปิดดูได้จากดรรชนีหัวเรื่อง โดยจะมีเลขลำดับที่ในวงเล็บ กำกับไว้ท้ายหัวเรื่องทุกเรื่อง และเขียนบอกลำดับหมายเลขหน้าไว้

บทที่ 4

บรรณนิทัศน์บทความ หนังสือ วารสาร และงานวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยจำนวน 109 เล่ม ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2538-2548 โดยมีเอกสารที่จัดทำเป็นบรรณนิทัศน์ แยกเป็นประเภทดังนี้

1. บรรณนิทัศน์บทความ/วารสาร ประกอบด้วยขอบเขตที่ศึกษาแต่ละด้านดังนี้ในด้านหลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวน 23 เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 เรื่อง งานด้านวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 8 เรื่อง
2. บรรณนิทัศน์หนังสือ ประกอบด้วยขอบเขตที่ศึกษาแต่ละด้านดังนี้ในด้านหลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวน 19 เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 เรื่อง งานด้านวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 2 เรื่อง
3. บรรณนิทัศน์งานวิจัย ประกอบด้วยขอบเขตที่ศึกษาแต่ละด้านดังนี้ในด้านหลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำนวน 20 เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 เรื่อง งานด้านวิชาการ จำนวน 15 เรื่อง และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 2 เรื่อง

บรรณนิทัศน์บทความ/วารสาร

- 01 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, กุมภาพันธ์-มีนาคม). “สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วง แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8,” *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 30(3) : 13-37.

บทความนี้ผู้เขียนได้สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยดังนี้คือ 1) เพิ่มปริมาณการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) 2) ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กวัยเรียนทุกคนอย่างมีคุณภาพ 3) อบรมครูอาจารย์ประจำการทุกคนอย่างต่อเนื่อง 4) มีการสอบวัดผลวิชาพื้นฐานสำคัญ เช่น คณิต วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ 5) ยกระดับความรู้พื้นฐานแก่แรงงานในสถานประกอบการ 6) ขยายโอกาสในการเข้าศึกษาทุกระดับอย่างกว้างขวาง 7) เพิ่มปริมาณการผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคที่มีทักษะทางเทคโนโลยี 8) เพิ่มสัดส่วนการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการวิจัย 9) เพิ่มการให้บริการด้านการฝึกอบรมฝึกอาชีพระยะสั้น 10) เพิ่มสัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์ ปริญญาเอก/โท/ตรี 11) จัดวางระบบ

ข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน 12) กำหนดคุณภาพและมาตรฐานฝีมือช่างให้เป็นที่ยอมรับของภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

02 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, มกราคม). “สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8.” *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*. 30(8) : 1-12.

บทสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้รวบรวมแต่ละประเด็นไว้ดังนี้คือ นโยบายในการพัฒนาการศึกษาได้เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวลให้กว้างขวางและสูงถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาค ปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาขีดความสามารถได้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ยอมรับในสังคม พัฒนากำลังคนระดับกลางและสูงเพื่อสร้างศักยภาพและความก้าวหน้าความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้มีอิสระมากขึ้น โดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

03 ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541, มีนาคม). “Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง,” ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (27-31).

บทความเรื่อง Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง ผู้เขียนได้กล่าวถึงการปฏิรูปการเมือง หมายถึง การนำการเมืองกลับสู่ความสัมพันธ์ที่เรียบง่ายระหว่างการเมืองกับประชาชน ทำให้รูปแบบและการมีส่วนร่วมไม่ซับซ้อน ไม่มีเทคนิคมากเกินไป การทำให้เข้าถึงข่าวสารข้อมูลและเอกสารทางราชการได้อย่างรวดเร็วและเปิดเผย สาธารณชนรับรู้ได้ ทำให้วิถีชีวิตประชาชนกับการเมืองไม่แปลกแยกกัน การพัฒนาของระบบการเมืองและการศึกษาในระยะ 50 ปีที่ผ่านมากำหนดโดยอำนาจรัฐ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งสองระบบล่าช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงทำให้เป็นเครื่องมือของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละโรงเรียนยังมีคตินิยมในการสร้างคุณธรรม คุณค่า และอุปนิสัยระบบการศึกษาได้ถูกรวบร่ากำหนดโดย ตลาดแรงงานและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ในระยะหลังการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปการเมืองค่อนข้างจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันมุ่งสู่ระบบเปิดมากขึ้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

ต้องเน้นที่โรงเรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ จะต้องมีการเชื่อมโยงกับครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันการเมือง สถาบันวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชนให้มากขึ้น และปัญหาของการศึกษาไม่อาจเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงคือการคอร์รัปชัน การรวมศูนย์อำนาจ การใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า คุณภาพของครูต่ำ คุณภาพการสอนไม่ดีด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดในการปฏิรูปการศึกษาต้องพยายามส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนเป็นระบบเปิด (Open System) คือระบบต้องเข้มแข็งมีความยั่งยืน เข้าใจ รู้ ข้อดีและข้อด้อย มีความศรัทธาเชื่อมั่นเกียรติภูมิของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงจะทำให้การ ปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

04 นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2542, สิงหาคม). “มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา,”
วารสารวิชาการ. 2(8) : 3-12.

บทความนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอมิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ การวางแผนพัฒนาทรัพยากรคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การวางแผนเชิง คุณภาพการวางแผนเชิงเศรษฐศาสตร์ และการวางแผนยุทธศาสตร์แบบองค์รวม ซึ่งเป็นเทคนิค ใหม่ของการวางแผนให้ผู้มีหน้าที่บทบาทมีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วม รับผิดชอบ ทำให้มิติใหม่ทั้ง 3 มิติ สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการวางแผนได้ทั้งระดับกรม ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและโรงเรียน ทั้งนี้ การวางแผนมิติใหม่ยังยึดเป้าหมายยุทธศาสตร์ของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยลงนามรับรอง ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ กล่าวคือ การวางแผนเชิงคุณภาพจะมุ่งที่การปฏิรูประบบการศึกษา ระบบการ บริหารและปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการคิดเป็น วิเคราะห์เป็น จิตใจมีวินัย ให้ เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่วางแผนพัฒนาการศึกษาทุกโครงการจะต้องวางแผน เชิงคุณภาพด้านรูปแบบใหม่สำหรับการวางแผนเชิงเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการวางแผนโดยอาศัย หลักผลตอบแทนการลงทุน (Rate of Return Approach) ซึ่งเป็นแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ ที่มองว่า การศึกษาเป็นการลงทุนชนิดหนึ่งเพราะรัฐต้องจัดงบประมาณและทรัพยากรของประเทศ ในการจัดการศึกษา และจะพิจารณาว่าควรลงทุนที่ประชากรกลุ่มไหน และดำเนินการอย่างไร จึงจะได้รับผลตอบแทนสูงสุด เพื่อให้ประชากรมีคุณลักษณะที่ดีตาม

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

05 บัญชา อึ้งสกุล. (2542, สิงหาคม-กันยายน). “ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” *วารสารข้าราชการครู*. 19(6) : 26-31.

บทความนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนลมหายใจที่จำเป็นของชีวิต สิ่งสำคัญคือ บุคลากรทางการศึกษาต้องสนใจใฝ่รู้ มีความรักที่จะเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะแสวงหาความรู้ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งคือ ประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารทุกคนต้องมีวิสัยทัศน์และต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่ทีมงาน เพื่อนร่วมงานผู้บริหารต้องรู้ว่าหน่วยงานควรจะพัฒนาไปสู่จุดใดในอนาคต แล้วสามารถผลักดันให้หน่วยงานไปสู่จุดที่ต้องการพัฒนาร่วมกัน

ผู้เขียนยังได้นำเสนอแผนภูมิ รูปแบบการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาการศึกษา และผลการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน โดยมีภาพประกอบทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

หัวเรื่อง ผู้บริหารกับการวางแผน

06 สมาน อัสวภูมิ. (2542). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพใน ที่คิวเอ็ม : การบริหารคุณภาพครบวงจรในองค์การทางการศึกษา*. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

หนังสือเล่มนี้ให้สาระความรู้ในเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ขององค์การทางการศึกษา โดยการนำทฤษฎีที่คิวเอ็ม มาเป็นหลักในการบริหารในองค์การทางการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 15 บทและในบทที่ 11 ซึ่งเป็นเรื่องการวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพ โดยกล่าวถึงกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ขององค์การทางการศึกษา การบริหารคุณภาพเชิงกลยุทธ์ โดยได้กำหนดรูปแบบกระบวนการการวางแผนไว้ 7 ขั้นตอนคือ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและค่านิยม การวิเคราะห์ตลาด การวิเคราะห์สภาพและองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จ แผนภาพรวมและแผนธุรกิจ นโยบายและแผนคุณภาพค่าใช้จ่ายเพื่อคุณภาพ และการประเมินผลและการป้อนกลับข้อมูล

นอกจากนั้นยังได้กำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาคือ การระบุดตลาด การขยายตลาด การจัดทำแฟ้มผลงาน การให้บริการและการพัฒนาแฟ้มผลงาน มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ระยะยาวของสถาบันทางการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์ผู้นำในการลดต้นทุน กลยุทธ์ความแปลกใหม่ ซึ่งเน้นความมีเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบัน และกลยุทธ์เจาะเป้าหมายที่เป็นพื้นที่

เป้าหมายเฉพาะตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ มีแผนภูมิแสดงการวางแผนปฏิบัติการประกอบมีประโยชน์
ต่อผู้บริหารและนักวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ในการทำงานได้เป็นอย่างดี

หัวเรื่อง แผนกลยุทธ์

07 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). *การวางแผนพัฒนาโรงเรียน*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หนังสือเรื่อง การวางแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นเอกสารชุดวิชาประกอบการสอนในหลักสูตร
บริหารการศึกษา ซึ่งได้รวบรวมและเรียบเรียงโดยคณะกรรมการกลุ่มผู้ผลิตชุดวิชา ซึ่งมีเนื้อหา
สาระทั้งหมด 15 หน่วยด้วยกัน และได้แบ่งพิมพ์เป็น 2 เล่ม เล่มแรกจะประกอบไปด้วยหน่วย
ที่ 1-7 และเล่มที่สองจะมีหน่วยที่ 8-15 สำหรับรายละเอียดของเล่มแรกพอสรุปเนื้อหาสังเขปได้
ดังนี้

หน่วยที่ 1-2 เป็นเรื่องราวของการวางแผนโดยทั่วไป แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและ
การบริหารกระบวนการในการวางแผน หน่วยที่ 3-4 เป็นเรื่องของการวางแผนในด้านปริมาณ
และการวางแผนการเรียนการสอนหลักสูตร สำหรับหน่วยที่ 5 เป็นเรื่องของการวางแผนด้าน
อาคารสถานที่ ส่วนหน่วยที่ 6 เป็นการวางแผนด้านบุคลากร และหน่วยที่ 7 เป็นการวางแผนใน
ด้านงบประมาณ

ส่วนในเล่มที่สองของชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ประกอบด้วย เนื้อหาตั้งแต่
หน่วยที่ 8-15 ซึ่งเป็นการต่อเนื่องมาจากเล่มที่หนึ่ง หน่วยที่ 8 ว่าด้วยการจัดองค์การบริหาร
การวางแผน การบริหารโครงการ หน่วยที่ 9-12 ว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศ
การศึกษา หน่วยที่ 13 ว่าด้วยแนวคิดและหลักการประเมินผลการศึกษา และหน่วยที่ 14-15 ว่า
ด้วยการประเมินผลโครงการ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

หัวเรื่อง การวางแผนพัฒนาโรงเรียน

08 กลิ่น สระทองเนียม. (2545, ตุลาคม-พฤศจิกายน). “การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้
ตลอด ชีวิต แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ.” วารสารประชาศึกษา. 53(1) : 23-26.

บทความเรื่อง การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบอ่าน
หนังสือ เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการอ่านเป็นชุมทรัพย์ทำปัญญาที่ยั่งยืนที่สุด เพราะการ
อ่านสามารถสร้างความรู้ได้เท่าทันวิทยาการใหม่ ๆ ประเทศที่พัฒนาได้อย่างรวดเร็วส่วนหนึ่งเกิด
จากคนในชาติมีนิสัยรักการอ่าน ชอบแสวงหาความรู้จนกลายเป็นวิถีชีวิต

ปัญหาการไม่ชอบอ่านหนังสือของคนไทยนั้นเกิดจากปัจจัยหลายด้านคือ ด้านครอบครัว ถือเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังการรักการอ่าน แต่เดิมพ่อแม่จะสอนให้ลูกอ่านหนังสือ ตลอดจน บ่าวไพร่อ่านหนังสือให้นายฟัง เป็นการสร้างสายใยรักให้เกิดขึ้นในครอบครัว แต่ปัจจุบันเป็น เพียงความทรงจำในอดีต เหตุเนื่องจากการประกอบอาชีพ และความโดดเด่นในสังคมไม่มีเวลาให้ บุตรหลาน

โรงเรียนเป็นอีกสถาบันหนึ่งซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการสร้างความรู้ให้นักเรียน ส่วนใหญ่ครู ยังเป็นผู้ถ่ายทอดฝ่ายเดียว การสร้างแหล่งเรียนรู้เช่น ห้องสมุดก็ไม่สนองความต้องการของเด็ก จะมีแต่หนังสือแบบเรียนที่เก่าแก่ หรือหนังสือเก่าที่รับบริจาคมา หรือหนังสือวิชาการที่ผู้ใหญ่จัด ให้เด็กอ่านส่วนการหาหนังสือที่เด็กชอบเป็นไปได้น้อยเพราะปัญหาทางเศรษฐกิจจึงเป็นอุปสรรค ต่อการให้เด็กรักการอ่าน

สถาบันทางสังคมยังไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจังไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง นักร้อง ดารา นักแสดง ยังไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักการอ่านได้

และอุปสรรคอีกประการหนึ่งคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เกิดความรู้ได้ทุกเรื่องทำให้คนละเลยการอ่าน

รัฐบาลได้แก้ปัญหาโดยส่งเสริมในปี 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ หวังว่าคนไทยจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ความสำคัญและหันมาเอาใจใส่สนใจและรักการอ่าน

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

09 ดำริ บุญชู. (2545, พฤศจิกายน). “การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนูญ สถานศึกษา).” วารสารวิชาการ. 5(11) : 52-57.

บทความเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนูญสถานศึกษา) เป็น บทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างสูงด้านปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพรัฐยังไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอในการแข่งขันระดับ นานาชาติได้ จึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยการปฏิรูปการศึกษาหลาย ประการ ได้แก่ การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากรและลงทุน เพื่อการศึกษา และการปฏิรูปการบริหารจัดการโดยใช้ยุทธศาสตร์สำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกระจายอำนาจ การใช้แผนยุทธศาสตร์และการเปิดโอกาสการมี ส่วนร่วม

ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องเพื่อให้ สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินการตามแผน
5. การตรวจสอบและทบทวน
6. การประเมินคุณภาพ
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงไว้ซึ่งระบบประกันคุณภาพ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา (School Charter) เกิดจากการวางแผนและพันธสัญญาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมาย ในระยะเวลาที่กำหนด 3-5 ปี

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 10 ดำรง พลโกชน์. (2545, กันยายน-พฤศจิกายน). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 1(3) : 28-31.

บทความเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กลไกในการปฏิรูปการศึกษาให้เกิดความสำเร็จเป็นกลไกที่เล็กที่สุด คือ สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา รับผิดชอบสูงสุดที่จะหล่อหลอมคุณภาพประชากรของประเทศ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การกำหนดหลักการและแนวทางในการจัดการศึกษาที่ให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม
2. การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจะต้องบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้
3. การประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษายุคใหม่เน้นคุณภาพเป็นสำคัญและถือว่า

การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารต้องจัดทำประกันคุณภาพภายในและประเด็นจากภายนอกให้ต่อเนื่องโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการใช้ชีวิตตามอัตภาพ

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นมิติใหม่ที่กฎหมายกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะจัดตามลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานอกจากที่กล่าวมาแล้วมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และคำนึงถึงวัฒนธรรมของสถานศึกษาด้วย

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

11 เพ็ชรี รูปวิเชตร. (2545, มีนาคม). “การจัดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยสู่ระบบการศึกษา,” วารสารวิชาการ. 5 (3) : 18-21.

บทความเรื่อง การจัดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยสู่ระบบการศึกษา ผู้เขียนได้กล่าวถึง การให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อปวงชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมนั้น ๆ โดยอ้างถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้เขียนบทความได้นำเสนอโครงการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ โดยสรุปของโครงการนี้มีประโยชน์คือ 1. ประโยชน์ต่อผู้สูงอายุที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีคุณค่า สามารถทำประโยชน์ให้ลูกหลานและเยาวชนได้ 2. ประโยชน์ต่อผู้เรียนจะได้รับการถ่ายทอดและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 3. ประโยชน์ต่อโรงเรียนสามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและมีครูช่วยสอนจากวิทยากรผู้สูงอายุในชุมชน 4. ประโยชน์ต่องานส่งเสริมสุขภาพและติดตามผู้สูงอายุ 5. ประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำโครงการและสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาจะช่วยให้แบ่งเบาภาระของการขาดแคลนครูและเกิดความพึงพอใจทั้งผู้ให้และผู้รับ ทำให้เกิดความใกล้ชิดเหมือนในอดีตของสังคมไทยในชนบท

หัวเรื่อง แบบการมีส่วนร่วม

12 เทียนชัย จูเจีย. (2545, สิงหาคม-กันยายน). “การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารในระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้น”. วารสารประชาศึกษา. 52(6) : 26-27.

บทความเรื่อง การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารในระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้น เป็นบทความที่ผู้เขียนกล่าวถึงจากการจัดงานเสวนา 2545 เปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นความร่วมมือของผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการ ครู บุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ภาพของงานเป็นการรวมพลังจัดกิจกรรมและนิทรรศการวิชาการสะท้อนให้เห็นศักยภาพของคนในกระทรวงศึกษาธิการที่จะรับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปในทางที่ดีในอนาคต

การบริหารการศึกษาในช่วงรอยต่อนี้การบริหารที่เหมาะสมอย่างยิ่งคือการบริหารในระบบเครือข่าย (Network Management) ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนกรมสามัญ จำนวน 2,668 โรงเรียนและโรงเรียนของ สปช. 30,141 โรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กไม่พร้อมในการบริหารจัดการโดยการพึ่งพาอาศัยกัน

องค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายคือ

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) คือ มีความรู้สึกเข้าใจปัญหาร่วมกัน ประสานความร่วมมือดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision) เป็นการมองภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตรับรู้และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน
3. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Common Plementary) ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนเกิดขึ้นจากการรวมกันเป็นเครือข่าย
4. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Inferaction) มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

การรวมเป็นเครือข่ายจะทำให้ผนึกกำลังเป็นการเปิดประตูสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษาแก่คนไทยทุกด้าน

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

13 ทศนา แสงศักดิ์. (2545, มกราคม-เมษายน). “การจัดการศึกษาโดยครอบครัว,”
วารสารการบริหารศึกษา มศว. 1 (1) : 28-31.

บทความเรื่อง การศึกษาโดยครอบครัว (Home school) ผู้เขียนสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาโดยครอบครัวสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้กับทุกฝ่ายของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ซึ่งเป็นครูคนแรกของลูก เป็นครูตลอดชีวิตของลูก ในอดีตถ้าลูกไม่ไปโรงเรียนผิดกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันโอกาสที่ดีที่รัฐเปิดโอกาสให้

พ่อแม่จัดการศึกษาได้ แต่สิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความตระหนักคือ ทำอย่างไรให้เด็กนักเรียนมีทางเลือกเท่าเทียมกับเด็กที่ได้รับการศึกษาทั่วไป และทำอย่างไรให้พ่อแม่ส่งเสริมสนับสนุนอย่างเอาจริงเอาจัง ดูแลลูกอย่างใกล้ชิด มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรการวัดประเมินผลเป็นอย่างดี และต้องมั่นใจจึงจะจัดการเรียนการสอนที่บ้านได้

หัวเรื่อง แบบการมีส่วนร่วม

14 บัญชา อึ้งสกุล. (2545, ธันวาคม). “การวางแผน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้”
วารสารวิชาการ. 5(12) : 48-53.

บทความเรื่องการวางแผน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้เขียนได้สรุปว่า เป้าหมายสำคัญของการเขียนโครงการพัฒนา หรืองานวิจัย คือการบรรลุสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย คงไม่มีใครอยากพบปัญหาหรืออุปสรรค หรือความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นทั้งระหว่างดำเนินงาน และสิ้นสุดโครงการ จำเป็นต้องมีการวางแผนจัดระบบของงานให้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะต้องเขียนเค้าโครงการวิจัยก่อน

หลักในการเขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วยหลักใหญ่ ๆ ที่สำคัญ คือ

1. การกำหนดปัญหาความจำเป็นความต้องการในการพัฒนา
2. การสร้างเครื่องมือในการแก้ปัญหาและการพัฒนา
3. การจัดกิจกรรมแก้ปัญหาและการพัฒนา
4. การวัดประเมินผล

แนวทางในการเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย
รายละเอียด ดังนี้

1. ชื่อเรื่องการวิจัย
2. ความสำคัญของปัญหา (หลักการ เหตุผล)
3. วัตถุประสงค์การวิจัย
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
5. แนวคิด หลักการ ที่นำมาใช้แก้ปัญหา
6. วิธีดำเนินการวิจัย
7. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ
8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ในการนำเสนอบทความการวางแผน การทำวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาต่อไป

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

15 สมชาย ศิริทอง. (2545, ธันวาคม). “การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โดยใช้กิจกรรม

Walk Rally”. วารสารวิชาการ. 5(12) : 39-42.

บทความเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้กิจกรรม Walk Rally เป็นบทความที่ผู้เขียนกล่าวถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นย้ำต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข และให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะทำให้บทบาทของผู้เรียนเปลี่ยนจากผู้รับมาเป็นผู้เรียน และเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน การจัดการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องนำรูปแบบการสอนที่หลากหลายมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมขอเสนอรูปแบบการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือ (Corporative Learning) ประกอบด้วยการแข่งขันเป็นทีม การประสบความสำเร็จเป็นทีม และการติดต่อภาพ
2. การเรียนรู้แบบประสบการณ์
3. การเรียนแบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. การเรียนแบบทำโครงงาน โดยการนำกิจกรรม Walk Rally เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถบูรณาการได้กับทุกวิชาและประสบความสำเร็จน่าพอใจ

หัวเรื่อง การเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

16 สวัสดิ์ มีอบ. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). “คุณภาพผู้เรียนอยู่ที่หลักสูตรหรือระบบวิธีให้การศึกษา”. วารสารวิทยาสาร. 101(3) : 27-30.

บทความเรื่องคุณภาพผู้เรียนอยู่ที่หลักสูตรหรือระบบวิธีให้การศึกษา เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 81 มีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนและโครงสร้างการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นผลที่คุณภาพผู้เรียน

การจัดการศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปการศึกษามาเป็นเวลานาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 จัดแบบ 4:3:3:2 คือมีประถมตอนต้น 4 ปี ประถมปลาย 3 ปี (ป.5-ป.7) มัธยมตอนต้น 3 ปี มัธยมตอนปลาย 2 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 จัดระบบการศึกษาเป็น 6:3:3 มีการรวมวิชาเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ 5 กลุ่ม ปัจจุบันมีการปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และภาคบังคับ 9 ปี โดยจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดที่อิงแผนการศึกษาแห่งชาติ 2503 ผู้เขียนได้วิเคราะห์ว่าการจัดการศึกษาของไทยเหมือนการพายเรือในอ่างวนไปเวียนมาหาทิศทางไม่พบทางออกไม่เจอ ดังนั้น ปัญหาการศึกษาอยู่ที่หลักสูตร หรือระบบวิธีให้การศึกษา กันแน่

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

17 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ (2545).

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

หนังสือเรื่องการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช. กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพโดยดำเนินงานยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา 8 ด้าน คือ

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
2. การปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา
3. การปฏิรูปการเรียนรู้
4. การปฏิรูปครูและบุคลากร
5. การปฏิรูประบบบริหารจัดการ
6. การประกันคุณภาพการศึกษา
7. เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

การบริหารยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทั้ง 8 ด้าน มีจุดมุ่งหมายให้หน่วยงานมีแนวทางในการจัดกิจกรรมตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลไปดำเนินการ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลการปฏิรูปการศึกษา อันจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมต่อไป

หัวเรื่อง ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

- 18 ศรีน้อย โปวาทอง และคณะผู้แปล (2546). กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. *เรียนรู้แบบเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.

หนังสือเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎี และเชิงปฏิบัติที่ได้จากผลงานวิจัยของนักวิชาการชั้นนำด้านจิตวิทยาทางการศึกษาระดับโลก การเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการสอนที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การประเมินผล การเรียนรู้ การฝึกหัดครู การบูรณาการความคิดแบบองค์รวม การวิจัยด้านจิตวิทยาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และการนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดนโยบาย ซึ่งข้อเสนอแนะล้วนเป็นแนวคิดที่หลากหลายทางจิตวิทยาที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นแหล่งวิทยาการที่ช่วยให้ครูและผู้มีบทบาทในการศึกษาได้เข้าใจหลักการและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษายุคใหม่

หัวเรื่อง การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 19 สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง. (2545, เมษายน). “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา,”
วารสารวิชาการ. 5 (4) : 8-13.

บทความเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ผู้เขียนได้กล่าวถึงทิศทางของการจัดการศึกษาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในอนาคตคนไทยจะต้องเป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจรรย์ญาณที่ดี เป็นคนที่มีคุณภาพ เข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพคือ หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนครู บุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน ในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุด จะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น แสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ถ้าหากการตัดสินใจดำเนินการร่วมกันโดยการมีส่วนร่วม (Participation) จะทำให้มีความเกี่ยวข้องผูกพัน (Involvement) และจะเกิดการผูกมัดหรือตกลงใจร่วมกัน (Commitment) การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความมีน้ำใจ (Team Spirit) และรักหน่วยงานหรือองค์กรมากขึ้น ความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้บริหารองค์กรนั่นเอง

หัวเรื่อง แบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

20 เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2545, มกราคม-เมษายน). “ภาวะผู้นำเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน,”
วารสารบริหารการศึกษา มศว. 1 (1) : 2-5.

บทความเรื่อง ภาวะผู้นำเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน ผู้เขียนได้สรุปว่า ภาวะผู้นำในการปฏิรูปโรงเรียนในระบบเปิด มีหลายตัวแบบและหลายแนวคิด ผู้เขียนนำเสนอตัวแบบและแนวคิดของวอลเลซ และคณะดังนี้ (Wallace and others 2001 : citing ISLLC. 1966)

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำทางการศึกษา ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนทุกคน โดยอำนวยความสะดวกในการพัฒนา เผยแพร่ ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสำเร็จสนับสนุน บำรุงรักษา และทำให้วัฒนธรรมของโรงเรียนมีความยั่งยืน จัดโปรแกรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาวิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในความร่วมมือกับครอบครัวและสมาชิกชุมชนในการตอบสนองความสนใจและความต้องการของชุมชน

มาตรฐานที่ 5 ผู้บริหารเป็นผู้นำและส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ มีความเป็นธรรม และจริยธรรม

มาตรฐานที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ ส่งเสริม ตระหนักในการมีอิทธิพลของบริบททางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ กฎหมายและวัฒนธรรม

และในตัวของวอลเลซและคณะ ผู้เขียนนำเสนอในมิติ 3 ด้าน คือ มิติด้านบุคคล (Personal Domain) มิติด้านองค์การ (Organization dimension) และมิติด้านความสัมพันธ์ (Relational Dimension)

ในการปฏิรูปโรงเรียนนั้น ผู้บริหารและโรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง ผู้บริหารต้องปรับวิธีคิดโดยคิดในระบบเปิด (Open systems thinking) ต้องปรับหลักสูตร ปรับการเรียนการสอนต้องปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และกับสิ่งแวดล้อม ในการบริหารงานวิชาการไม่เพียงแต่สอนสิ่งที่ควรรู้นั้นแต่เราจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไข และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพของตนเองและคณะ

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

21 วีระเดช เชื้อนาม. (2545, ธันวาคม). “การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบกพร่องจริงหรือ”.

วารสารวิชาการ กรมวิชาการ. 5(12) : 27-30.

บทความเรื่องการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบกพร่องจริงหรือ เป็นบทความที่ผู้เขียนกล่าวถึงการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จะใช้วิธีใดก็ได้ ซึ่งการสอนแต่ละวิธีจะมีข้อดีข้อด้อยต่างกัน เช่น การสอนนักศึกษาวิชาเอก ๆ จะใช้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญคงไม่ไหวและเป็นไปไม่ได้ การสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญนั้นเป็นวิธีการสอนที่ใช้มานานแล้วควรคำนึงถึงรูปแบบวิธีการถ่ายทอดการให้นักเรียนร่วมฝึกปฏิบัติสามารถทำควบคู่ไปกับการสอนแบบบรรยายได้ การสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางถือเป็นแนวทางที่เลือกใช้ได้แต่ควรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เหตุที่การสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางมีปัญหาเพราะครูใช้ประจำและต่อเนื่องไม่ปรับเปลี่ยนรูปแบบ จึงทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประสิทธิภาพ และการสอนเพียงแนวเดียวไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบทุกด้านเสมอไป

การสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางนั้น ไม่ได้เป็นรูปแบบการสอนหรือวิธีสอน แต่เป็นการจัดกลุ่มของการสอนโดยยึดเอาบทบาทและใช้เวลาในการเรียนการสอนเป็นเกณฑ์ จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยทั่วไปว่า วิธีสอนแบบบรรยายใช้กับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไม่ได้ ซึ่งในความเป็นจริงการสอนแบบบรรยายสามารถใช้คู่กับการสอนวิธีอื่นได้ อยู่ที่ผู้สอนจะใช้กิจกรรมอะไรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความสนใจ และเกิดความรู้ตามเป้าหมาย

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

22 วิลาวัณย์ โชติเบญจมาภรณ์. (2545, พฤศจิกายน). “ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้”

วารสารวิชาการ. 5(11) : 76-78.

บทความเรื่อง ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า คือกลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรกัน ภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน

ในการให้ความรู้แก่นักเรียน โรงเรียนจะมีบทบาทหรือประสานความรู้ให้กับนักเรียนจากชุมชนนั้น ๆ คือ

1. วัด หรือ ศาสนสถานอื่น ๆ เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านจิตใจ ฝึกให้คนอยู่ในกรอบของจริยธรรม
2. อาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนสามารถจัดการการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย หรือพาเด็กนักเรียนไปเรียนรู้จะได้เห็นสภาพจริง การดูแลรักษา การเลี้ยงดู การกระทำ จะช่วยให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมสอดคล้องกับความต้องการของกฎหมายของการศึกษา
3. ข้าราชการบำนาญและข้าราชการที่ลาออกจากราชการก่อน 60 ปี ให้ความรู้กับนักเรียนและครูได้ในเรื่องของประสบการณ์การทำงานและวิชาชีพ โดยบูรณาการให้เข้ากับยุคและเหตุการณ์ปัจจุบัน
4. ตำนานและนิทานพื้นบ้าน
5. การละเล่นของเด็กไทยในแต่ละหมู่บ้าน คนเฒ่าคนแก่จะสามารถถ่ายทอดและเล่าสู่ลูกหลานฟัง และเป็นการสร้างคุณค่าชีวิตให้กับคนชราด้วย
6. ร่องรอยในอดีต การที่จะให้นักเรียนเรียนรู้และภูมิใจในชุมชน เราสามารถนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ย้อนรอยในอดีต/แนวความคิดนี้เป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ชุมชนมีส่วนร่วม และยึดเด็กเป็นสำคัญ

หัวข้อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

23 อเนก ศิลปนิลมาลย์. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). “การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริงจากการประเมินโดยผู้เรียนสู่การประเมินที่โปร่งใส”. วารสารวิทยาสาร. 101(3) : 23-26.

บทความเรื่อง การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริงจากการประเมินโดยผู้เรียนสู่การประเมินที่โปร่งใส เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการประเมินตามสภาพจริงได้รับความนิยมมาก การประเมินแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินอย่างเต็มที่ ตั้งแต่การทำและรวบรวมผลงาน บันทึกความเห็น และผลการประเมินไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน โดยมีครูและผู้เรียนช่วยกันกำหนดเกณฑ์และวิธีในการประเมิน การประเมินผลงานของผู้เขียนนิยมใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “รูบริดส์ (Rubrics)” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีการระบุเกณฑ์ในการประเมินชิ้นงานและคุณภาพของชิ้นงานแต่ละชิ้น

ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างการประเมินและสนับสนุนว่าเป็นความจริงตามวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ประเมินชิ้นงานได้เที่ยงตรง มีความยุติธรรม เป็นที่ยอมรับ ทำให้ครูรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริง สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เป็นการประเมินที่โปร่งใส

หัวเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- 24 อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (2545, กรกฎาคม-กันยายน). “อนาคตภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในทศวรรษหน้า”. วารสารวิทยาจารย์. 101(2) : 12-18.

บทความเรื่องอนาคตภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในทศวรรษหน้าเป็นบทความที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของกระทรวงศึกษาธิการในทศวรรษหน้า คศ. 2012 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อทำนายแนวโน้มในทศวรรษหน้า วิเคราะห์ผลกระทบภาคตัดด้านปัจจัย กระบวนการและผลการจัดการศึกษา และเขียนภาพอนาคตในทศวรรษหน้า

ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวโน้มการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน แบ่งเป็นแนวโน้มปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน กระบวนการจัดการศึกษา ผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผลกระทบภาคตัด การวิเคราะห์ผลกระทบภาคตัดเป็นการประเมินความน่าจะเป็นของแนวโน้มการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อม
3. อนาคตภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ประกอบด้วยภาพอนาคต 4 ภาพ ดังนี้
 - ภาพที่ 1 หลักสูตรการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมเป็นหลักสูตรสถานศึกษา
 - ภาพที่ 2 การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมบูรณาการจากวิถีชีวิต
 - ภาพที่ 3 สถานศึกษาสมบูรณ์แบบ
 - ภาพที่ 4 ผู้เรียนฉลาดรู้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 25 ประพัฒพงศ์ เสนาฤทธิ์. (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องไปถึงดวงดาว. วารสารวิชาการ. 2 (6). เมษายน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

บทความนี้ผู้เขียนกล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษามีความสำคัญซึ่งมีประเทศชาติเป็นเดิมพัน เพราะการที่ประเทศไทยจะขึ้นอยู่บนเวทีโลกในอนาคตได้อย่างสง่างาม คนไทยต้องมีคุณภาพด้วยการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เขียนได้ชี้แจงตัวเลขในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 70:30 นั้น เป็นตัวเลขประมาณการของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแต่ละสถานศึกษามีข้อจำกัดในการจัดทำทั้งความพร้อมของบุคลากร ชุมชน และความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งจะต้องมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง

ต่อไป การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการ (Process) มิใช่เหตุการณ์ (Event) การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้ในตัวเอง คือยิ่งทำยิ่งรู้ ยิ่งปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ยิ่งเข้าใจ จึงขอให้ทุกฝ่ายในเย็น ต้องอาศัยเวลาและหลักสูตรที่ยังไม่สมบูรณ์ก็ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะกระทรวงศึกษาธิการกำหนดช่วงเวลาไว้ถึง 3 ปี คือ พ.ศ. 2546-2548

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

26 ไพรัช สู้แสนสุข และบรรเจอดพร สู้แสนสุข. (2546). หลักสูตรสถานศึกษาแท้เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารประชาศึกษา. 53 (2). ธันวาคม 2545-มกราคม 2546.

บทความนี้ผู้เขียนกล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 เน้นเรื่องการจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกรอบของหลักสูตรสถานศึกษา เน้นย้ำการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปหลักสูตร ตระหนักคำว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” คือการกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เรียนรู้ด้วยความสุขโดยผ่านกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ และสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนตามกรอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สารการเรียนรู้ ที่เป็นสาระแกนกลาง และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งบ่งบอกถึงการเป็นหลักสูตรสถานศึกษา คือ การเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ละสถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันโดยเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนและชุมชน เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

หัวเรื่อง การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

27 วินิตา ศุกระมูล. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่กับความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง”. วารสารวิชาการ. 2(5) : 33-37.

บทความเรื่องผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่กับความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้เขียนได้สรุปว่า ศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรที่จะยืนหยัดอยู่ได้ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถ จึงจะนำองค์กรสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ (Leader) ในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ค่อยริเริ่มการเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้บริหารในยุคใหม่คนเดียวกันจะต้องริเริ่มและเข้มแข็ง

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาได้มีนักวิชาการชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) มากกว่าผู้นำแห่งการจัดการ (Transactional Leadership)

ผู้เขียนได้ชี้แนะถึงผู้บริหารยุคใหม่ ควรมีคุณสมบัติพื้นฐานไว้ดังนี้ คือ

1. เป็นผู้นำทางวิชาการจากผลงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จต่อการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน
2. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. รู้จักสร้างวิสัยทัศน์และกำหนดวิสัยทัศน์
4. มีความรู้ความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่
5. มีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรม
6. มีความฉลาดทางอารมณ์
7. มีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี
8. มีความสามารถในการเชิงการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์
9. มีความรู้และความสามารถในการเป็นนักวิจัยและพัฒนา
10. พัฒนาองค์การเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

ลักษณะดังกล่าวจะเป็นกุญแจที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้เขียนได้สรุปคุณสมบัติเด่นชัดของผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรมี 3 ประการ คือ เก่งงาน เก่งคน และเก่งคิด

หัวข้อเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 28 สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ความเสมอภาคทางการศึกษา,”
วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2 (5) : 18-21.

บทความเรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา ผู้เขียนได้สรุปว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาถูกกำหนดเป็นหลักในการบริหารประเทศตามรัฐธรรมนูญให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน และขยายการศึกษาให้ทั่วถึง ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) การศึกษา (Education) จึงเป็นความต้องการของสังคมเพื่อพัฒนาสู่สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจให้มั่นคง สภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ตกต่ำในระยะเวลาที่ผ่านมาจึงมีผลกระทบต่อการลงทุนทางการศึกษา ดังนั้น การลงทุนด้านการศึกษาจึงสมควรให้สังคม ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบลงทุนการศึกษาด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษอันพึงประสงค์ให้ดียิ่งขึ้น

หัวข้อเรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา

- 29 สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2546, กันยายน-ธันวาคม). “ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย,”
วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2 (6) : 25-27.

บทความเรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย ผู้เขียนได้สรุปไว้ว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นความพยายามของทุกฝ่ายที่จะยึดมั่นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติด้วยการศึกษาของรัฐบาลถือเป็นการบริการสาธารณะ (Public Service) ที่รัฐจัดให้ทั่วถึงอย่างกว้างขวางสนองความต้องการบุคคลทุกเพศ ทุกวัย การสร้างความเสมอภาคตระหนักใน 3 ด้าน คือ ความเสมอภาคในด้านโอกาส ความเสมอภาคด้านคุณภาพ ความเสมอภาคด้านการจัดสรรทรัพยากร

จะเห็นได้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาของประเทศไทยนั้น ยังไม่มีความเสมอภาคทางการศึกษาแต่จากสภาพความพยายามและการดำเนินการของรัฐที่จัดการศึกษามาเป็นลำดับนั้น ความเสมอภาคทางการศึกษาน่าจะมีมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ แต่อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาแล้วจะพบว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ นั้น จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อจัดกระจายขยายโอกาสทางการศึกษามาก ก็จะกระทบกับคุณภาพของการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา เมื่อมุ่งเน้นคุณภาพทางการศึกษาก็จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งจะไปกระทบกับการกระจายและขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ก็จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพทางการศึกษา

การส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงโดยยึดประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นหลัก เพราะในคุณภาพทางการศึกษาที่จัดให้ก็มีโอกาสที่จะไม่ได้รับคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน และในโอกาสทางการศึกษาที่เกิดขึ้น ก็จะไม่มีความเป็นธรรมในการได้รับการจัดสรร หรือกระจายทรัพยากรทางการศึกษา จึงไม่มีหลักประกันว่าจะได้รับคุณภาพทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนกว่าเราจะปฏิรูประบบราชการ, ปฏิรูปการศึกษา และปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สำเร็จตามอุดมการณ์ ความเสมอภาคทางการศึกษาก็จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในอนาคต

หัวเรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา

30 สุรัชย์ คุ่มสิน. (2546, กันยายน-ธันวาคม). “วิกฤติภาวะผู้นำ : อุปสรรคในการปฏิรูปสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์.” วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2(6) : 13-20”

บทความเรื่อง วิกฤติภาวะผู้นำ : อุปสรรคในการปฏิรูปสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เขียนได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำซึ่งจะต้องมีลักษณะที่กล้าหาญ มีวิสัยทัศน์ รู้จักหาความรู้และข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจ สื่อสารกับผู้ร่วมงานได้ดี เข้าใจในวัฒนธรรมของสังคม รู้จักวางใจและมอบอำนาจให้ผู้อื่นร่วมดำเนินการ รู้จักสร้างภาวะผู้นำแก่หมู่คณะ ตลอดจนรู้จักพัฒนาองค์กรหรือชุมชนให้เป็นองค์กรหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเท่านั้น ที่จะช่วยสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรหรือชุมชน เพิ่มความผูกพันและความพยายามให้กับผู้ร่วมดำเนินการ เพิ่ม

คุณภาพและผลผลิตให้กับงาน รวมทั้งเพิ่มกำไรให้กับองค์กรหรือผลประโยชน์ให้กับประชาชนให้เกิดขึ้นตามมาเป็นลูกโซ่ได้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การแก้ไขปัญหาวิกฤติภาวะผู้นำในสังคมไทยในครั้งนี้สัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง จึงขอเสนอข้อเสนอแนะหลัก ๆ ที่ควรร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

1. ควรบูรณาการกิจกรรมการสร้างภาวะผู้นำเข้าไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคนไทย ตั้งแต่ในระดับเยาวชนให้รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม รู้จักการยอมรับและเรียนรู้ร่วมกันกับคนอื่นซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างสภาวะผู้นำให้มีในคนไทยตั้งแต่ในระดับเยาวชนแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังการทำงานเป็นหมู่คณะ และลดความขัดแย้งในสังคมไทยในระยะยาวด้วย
2. ควรส่งเสริมการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ขึ้นในทุกระดับของสังคม เพื่อให้สังคมรู้จักยอมรับระหว่างกัน รู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตาม จนเกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)
3. ควรส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งจากสื่อต่าง ๆ ห้องสมุด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพราะนอกจากองค์ความรู้ดังกล่าวจะช่วยสร้างความมั่นใจในการสร้างสภาวะผู้นำของปัจเจกชน
4. ควรมีระบบยกย่องเชิดชูคนดีในทุกระดับ โดยมอบสิ่งจูงใจทางสังคม (Social Incentive) และประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่ยอมรับและเอาแบบอย่าง เพื่อส่งเสริมการสร้างบุคลิกผู้นำในทางที่ถูกต้องแก่คนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชน
5. ควรปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในแต่ละระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองภายในขอบเขตแห่งรัฐธรรมนูญฯ มากยิ่งขึ้นอันจะเป็นการช่วยส่งเสริมการสร้างภาวะผู้นำในระดับรากหญ้า อันจะเป็นกลไกกำกับภาวะผู้นำของผู้บริหารและผู้ปกครองตามลำดับชั้นอย่างแท้จริง

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

31 สมชาย เทพแสง. (2546). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ของผู้บริหารการศึกษา*. วารสารบริหารการศึกษา มศว ปีที่ 2 ฉบับที่ 6. กันยายน-ธันวาคม 2546.

การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จบุคคลที่สำคัญและมีบทบาทในการขับเคลื่อนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายและมีคุณภาพ คือผู้นำทางการศึกษาที่มีความภาคภูมิสามารถยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กับนานาชาติได้ ผู้นำทางการศึกษาจะต้องมองจุดยืนบนเวทีโลก ผู้นำต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด

วิธีคิดรู้เท่าทันกับบุคคลอื่น ไม่ให้เกิดการเสียเปรียบรวมทั้งคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้นอย่างแม่นยำ กระบวนทัศน์ใหม่จึงมีความจำเป็นต่อผู้นำการศึกษาต้องมีมุมมองใช้จินตนาการพลังความรู้ความสามารถ ความคิดของผู้นำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ในการตัดสินใจผู้นำต้องอาศัยข้อมูลที่ครบถ้วน พื้นฐานแห่งสถิติและการวิจัย

การสร้างสถานการณ์ บรรยากาศอย่างอบอุ่น มิตรภาพ ไกล่ล้น และไว้วางใจ เพื่อให้ทุกคนนำศักยภาพของตนมาใช้อย่างเต็มที่ ความไว้วางใจเป็นยุทธศาสตร์ที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับนับถือและไว้น้ำใจเชื่อใจ ผู้บริหารต้องใช้หลักในการเดินเพื่อสร้างความอบอุ่นที่เรียกว่า Managing by Wondering Around

กระบวนทัศน์ที่กระตุ้นให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Learning School) และทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ส่งเสริมกิจกรรมของหน่วยงานให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long Life Learning) เพื่อทุกคนจะได้เรียนรู้และสามารถทดแทนได้ตลอดเวลา

ผู้เขียนยังได้เสนอกระบวนทัศน์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ความคิดที่ต้องโลดแล่นแบบ ทะลุทะลวง (Breakthrough) และออกนอกกรอบ ถึงแม้มีกฎเกณฑ์ในการบริหาร ถ้าพิจารณา วินิจฉัยตัดสินใจว่าให้คุณมากกว่าโทษ เราก็สามารถปฏิบัติได้ และมาแก้ไขกฎระเบียบภายหลัง โดยผู้นำต้องมีความกล้าหาญทางด้านจริยธรรม กล้าได้กล้าเสีย และใช้การบริหารความเสี่ยงในการตัดสินใจฟังตระหนักถึงคำกล่าวที่ว่า “ไม่เข้าถ้าเสือหรือจะได้ลูกเสือ” ในทำนองเดียวกัน ผู้บริหารต้องเปิดใจให้กว้างในการยอมรับการหักท้วง อภิปรายโต้แย้งการดำเนินงานอาจผิดพลาดได้ จึงจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

32 สวัสดิ์ มือบ. (2546, มกราคม-มีนาคม). “การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา”. วารสารข้าราชการครู. 23(2) : 13-16.

บทความเรื่องการปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการจัดระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นใหม่ เนื่องจากการบริหารตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู 2523 ที่บังคับใช้อยู่ปัจจุบันไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูประบบราชการจึงกำหนดให้มืองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จึงได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2544 ขึ้นโดยมืองค์กรในส่วนกลางคือ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกโดยย่อว่า

ก.ค.ศ. และเมืองครุในเขตพื้นที่การศึกษา เรียกโดยย่อว่า อ.ก.ค.ศ. ทำหน้าที่รองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง โดยมี 8 แผนงานหลัก คือ

1. แผนงานเสริมสร้างประสิทธิภาพกลไกการบริหารงานบุคคล
2. แผนงานการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. แผนงานการให้ได้รับเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. แผนงานการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. แผนงานการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. แผนงานการกำหนดค่าตอบแทน สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
7. แผนงานวินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการออกจากราชการ
8. แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจากแผนงานดังกล่าวเป็นที่ยืนยันว่าสำนักงานการศึกษาในฐานองค์กรกลางบริหารข้าราชการครูมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ต่อไป

หัวเรื่อง แผนพัฒนาบุคลากร

33 โสภณ พวงสุวรรณ. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร”. 2(5) : 22-25.

บทความเรื่องการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้เขียนบทความได้กล่าวถึงกระบวนการของผู้บริหารจะต้องปฏิบัติมีมากมาย แต่กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการหน้าอื่น ๆ คือ การตัดสินใจ

การตัดสินใจถือเป็นหัวใจขององค์การและกระบวนการบริหาร ซึ่งการตัดสินใจของผู้บริหารนั้นจะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การ เพราะการตัดสินใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรทุกฝ่าย และกำหนดทิศทางการดำเนินกิจการต่าง ๆ ขององค์การ

ภารกิจของผู้บริหารต้องใช้ไปกับการตัดสินใจถึงร้อยละ 50 ส่วนการจะให้ลูกน้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากนักน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับความสนใจ ความรู้ความชำนาญ แต่ให้มีการตัดสินใจในบางโอกาสเท่านั้น จากแนวความคิดของนักวิชาการย่อย และมีสเกลที่เสนอตัวแบบและวิธีการตัดสินใจของผู้บริหารเปิดโอกาสให้ลูกน้องร่วมตัดสินใจในบางโอกาสนั้น ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหาร

จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ลูกน้องได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยในบางโอกาส เพื่อประโยชน์ภาพของงาน

หัวเรื่อง แบบการมีส่วนร่วมในการศึกษา

34 ธเนศ ขำเกิด. (2548, เมษายน-มิถุนายน). “ผู้บริหารต้องคิดเชิงกลยุทธ์,” วารสารวิชาการ. 8 (2) : 62-64.

บทความนี้ผู้เขียนได้เสนอเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) คือการวางแผนที่ชาญฉลาด เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) สูงสุด การวางแผนกลยุทธ์จะเพิ่มโอกาสให้งานสำเร็จโดยไม่ต้องวิเคราะห์ตนเอง สภาพแวดล้อม และมองอนาคต คือจะต้องรู้ปัญหา สาเหตุ มีข้อมูลอย่างดีทั้งที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส คือเทคนิควิเคราะห์ SWOT ผู้บริหารที่จะคิดเชิงกลยุทธ์ได้ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ โดยพิจารณาทางเลือกที่เห็นว่าดีที่สุดที่จะนำองค์กรสู่เป้าหมายและความสำเร็จเกิดประโยชน์มากที่สุด และเกิดผลเสียหายน้อยที่สุด

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

35 พรณี เกษมมงคล. (2548, เมษายน-มิถุนายน). “องค์กรแห่งการเรียนรู้,” วารสารวิชาการ. 8 (2) : 13-18.

บทความเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดเวลาและตลอดชีวิต ทุกองค์กรต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ต้องต่อเนื่องและตลอดเวลา มิเช่นนั้นจะเป็นคนล้าหลัง การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน การยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นทีมจะยกระดับการพัฒนาให้ตนเอง การยอมรับในความแตกต่างจะเป็นส่วนหนึ่งที่เปลี่ยนวิธีคิดให้เรามีความสุขในการทำงาน ทำงานด้วยความตั้งใจ เพลิดเพลิน สะดวก และสบายใจ

องค์กรแห่งการเรียนรู้นี้ รวมถึงกระบวนการบริหารจัดการของผู้นำ ฝ่ายบริหารและสมาชิกทุกคนขององค์กรปรับเปลี่ยนวิธีคิดภายในองค์กรไปพร้อม ๆ กันกับการเปลี่ยนแปลงสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่ออนาคตไปสู่เป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

หัวเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

- 36 ทศนา แสงศักดิ์. (2548, มกราคม-มีนาคม). “ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา,” วารสารวิชาการ. 8 (1) : 43-49.

บทความเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ผู้เขียนได้สรุปว่า ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจะทำงานตามลำพังไม่ได้ ต้องใช้หลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ วิธี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้สังคมเกิดการยอมรับและรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องอดทนและใช้เวลาเพื่อสร้างสิ่งเหล่านี้ ที่สำคัญผู้บริหารต้องเป็นคนดีเป็นที่พอใจของชุมชน เนื่องจากชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานของสถานศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จได้

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. เรียนรู้กับชุมชน ปรับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เข้ากับชุมชน
2. ดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจและต่อเนื่อง
3. ใช้กระบวนการสัมพันธ์ 2 ทาง คือเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ
4. ใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีที่ง่าย คล่องตัว และยืดหยุ่น

ถ้าดำเนินการได้ ความร่วมมือจากชุมชนจะมีมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะครู บุคลากร นักการภารโรง และที่สำคัญผู้บริหารต้องสนใจอย่างจริงจังและพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือตลอดเวลา

หัวเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- 37 สาคร พุทธผล. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). “กิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ” วารสารวิชาการ. 8(4) : 9-16”

บทความเรื่องกิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้เขียนได้สรุปว่า การเรียนการสอนของครูโดยปกติประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมหลายวิธีเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ในบทความนี้ผู้เขียนเสนอกิจกรรมเสริมซึ่งใช้ได้ทั้งประกอบการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีทักษะและฝึกบ่อย ๆ ให้เกิดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา ใช้คำ

กิจกรรมเสริมมีมากมายในบทความนี้เสนอในรูปแบบของการใช้สุภาษิต (Proverb) การใช้การ์ตูน (Cartoon) และสมุดคำศัพท์ (Vocabulary book) ซึ่งมีข้อดีหลายประการคือ

1. สอดแทรกได้ทุกรายวิชาภาษาอังกฤษ

2. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกมากขึ้น
3. ช่วยพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ สังคม
4. ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อเสริมเนื้อหาที่เรียน
5. ผู้เรียนได้ฝึกการใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้าง
6. พัฒนาความรู้ ความคิด คุณธรรมและจริยธรรม

ในการใช้กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า และแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา นักเรียนมีอิสระในการเลือกสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ อันจะส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หัวข้อเรื่อง ความเสมอภาคทางการศึกษา

38 สมชาย เอียวสกุล. (2548, มกราคม-มีนาคม). “การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย”.
8(1) : 34-37.

บทความเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ผู้เขียนสรุปไว้ว่า ความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้มีข้อจำกัดในการพัฒนาชายแดนภาคใต้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาไทย เพราะประชากรกว่าร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันน้อยมาก แต่สำนักงานเขตได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยให้เป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่การเรียนรู้สาระวิชาอื่น ๆ จำเป็นต้องฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ ข้อจำกัดที่บุคลากรที่สอนในช่วงชั้นปีที่ 1 และ 2 จำเป็นต้องสอนในทุกสาระ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 จึงได้ตั้งทีมงานระดมความคิดหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดค่ายพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเน้นการบูรณาการพัฒนานักเรียนและครูแบบคู่ขนาน ซึ่งแบ่งเป็นเขตโดยจะให้ครูแกนนำออกแบบจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ฐานเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีการนิเทศติดตามผลโดยสำนักงานเขต

การจัดค่ายพัฒนาการเรียนรู้อาษาไทยของเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 พบว่า นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน ประสพการณ์ใหม่ เทคนิคใหม่ ได้รับความอบอุ่น แตกต่างจากห้องเรียน และพบว่าชุมชนและท้องถิ่นให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการสนับสนุน ถือว่าเป็นก้าวหนึ่งของการนำพาภาคใต้ไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจังและยั่งยืนโดยใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับสังคมอื่นต่อไป

หัวเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอน

39 โสภณ พวงสุวรรณ. (2548, พฤษภาคม-สิงหาคม). "การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร" วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2(5) : 22-25.

บทความเรื่อง การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้เขียนได้สรุปว่า การตัดสินใจเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญประการแรกของผู้บริหาร และต้องเกี่ยวข้องกับวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน ตลอดจนถึงการประเมินผล เพราะทุกขั้นตอนจะมีกระบวนการตัดสินใจตลอดเวลาในการตัดสินใจของผู้บริหารจะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กร

ผู้เขียนได้อ้างอิงนักวิชาการคือ ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) กล่าวถึงขอบเขตการยอมรับการตัดสินใจของลูกน้องที่มีต่อผู้บริหารพิจารณาจาก 1) ความสนใจของลูกน้อง 2) ความรู้ความชำนาญของลูกน้อง ซึ่งตัวแบบและวิถีตัดสินใจของผู้บริหารโดยเปิดโอกาสให้ลูกน้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในบางโอกาส แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารไม่จำเป็นต้องให้ลูกน้องมีส่วนร่วมตัดสินใจทุกครั้งไป ถ้าลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้และให้ความสนใจมาก มีผลกระทบต่อตัวลูกน้องโดยตรง ผู้บริหารก็จำเป็นจะต้องให้ลูกน้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

หัวเรื่อง แบบการมีส่วนร่วม

บรรณนิทัศน์หนังสือ

01 ดิลก บุญเรืองรอด. (2538). การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึง การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เรียนมุ่งที่จะให้เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร และนักวางแผนของสถานศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนถึงผู้ที่กำลังศึกษาต่อและผู้สนใจใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งมีเนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็น 10 บท เริ่มด้วย บทนำ ตามด้วยบทที่ 2 และ 3 ที่กล่าวถึงการบริหารและการวางแผนการศึกษาโดยทั่วไป จากนั้นในบทที่ 4 จะเสนอสาระของการวางแผนการศึกษาระดับจังหวัด อันเป็นผลงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบนำไปสู่การวางแผนการศึกษาระดับสถาบัน การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันโดยเฉพาะจะอยู่ในบทที่ 5-8 ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนระยะยาว การวางแผนระยะกลาง การวางแผนระยะสั้น การวางแผนปฏิบัติการ ส่วนบทที่ 6 จะเป็น การนำเสนอเรื่องระบบสารสนเทศในสถาบันการศึกษาที่จะอยู่เบื้องหลังในความสำเร็จของการ

วางแผนและบริหารการศึกษา บทที่ 10 ว่าด้วยการควบคุมที่จะแผนที่วางไว้ก้าวหน้าไปอย่าง
ที่ควร

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 02 ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2539). *การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทาง
ที่เท่าเทียมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือเรื่องมองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของคนไทย แบ่งออกเป็น 7 ส่วน และ
ในส่วนที่ 2 กล่าวถึง การวางแผนและการจัดการศึกษา โดยมีเนื้อหาสาระประกอบด้วยแนวคิด
ใหม่ทางการศึกษา ยุทธศาสตร์นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษามาตรฐานกับวิชาชีพ แนวคิด
และทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การ
ปรับปรุงการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาประเทศ
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา แนวโน้มทางการบริหารการศึกษาในประเทศไทย บทบาท
ของศึกษานิเทศก์ในการบริหารการศึกษา การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด
ทิศทางและเป้าหมายการผลิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยภูมิภาค ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
วัฒนธรรมอันเกิดจากแผนพัฒนาพื้นที่ชายทะเลตะวันออก การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมในบริเวณพื้นที่ตามโครงการพัฒนาฝั่งทะเลตะวันออก ผลของการศึกษานอกโรงเรียนที่มี
ต่อการพัฒนาประเทศ และโครงการฝึกอบรมและสร้างผู้สำเร็จการศึกษา

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 03 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*.
กรุงเทพฯ. พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. 2540.

หนังสือเรื่องการปฏิรูปการศึกษา เนื้อหากล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษามีกรอบงาน 4
ด้าน คือการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูป
หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ผลการดำเนินการที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูประบบบริหารการศึกษาโดยการ
ปรับโครงสร้าง เสริมความรู้ความเข้าใจ กระจายอำนาจ บูรณาการโครงการ การมอบอำนาจ
และการใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน

ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา โดยการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด
ร่มรื่นน่าอยู่ และจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน

ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยการเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง จัดทำคู่มือให้กับครูศึกษานิเทศก์ และจัดครุภัณฑ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่บุคลากร ครู จัดอบรมกรรมการสถานศึกษา

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

04 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540).

เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคณะกรรมการโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความสำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน ซึ่งความเป็นมาแต่เดิมสถาบันที่สำคัญได้แก่ บ้าน รถ และโรงเรียน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก สถาบันทั้ง 3 จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ในการปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษารับประกันในความสำเร็จของนักเรียน โดยมีการประเมินภายในสถานศึกษาและรับการประเมินจากองค์กรเอกชน คือ สมศ. ในระยะ 5 ปีต่อหนึ่งครั้ง

และได้กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากตัวแทนของชุมชนในส่วนต่าง ๆ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนครู ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนผู้นำศาสนา เป็นต้น ทำหน้าที่ในการบริหารร่วมกับทางโรงเรียนโดยมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ให้ความเห็นชอบ ให้คำปรึกษา รับทราบความก้าวหน้า ประสานกับองค์กรในท้องถิ่น

หัวเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

05 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2540.

การปฏิรูปการศึกษา.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงยุทธศาสตร์หลักของการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดเน้นการพัฒนา มุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานทั้งระดับห้องเรียน โรงเรียน และสำนักงาน มี 4 ประการ คือ

1. ยุทธศาสตร์ในการจัดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน และส่งเสริมเงื่อนไขเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหาร
2. ยุทธศาสตร์การใช้กระบวนการพัฒนางาน มุ่งปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ยุทธศาสตร์นี้มุ่งพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและยกระดับมาตรฐานของงานให้สูงขึ้น

3. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ โดยครูต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กในทุกด้านทั้งสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ และความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนจะช่วยให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างราบรื่น ถูกต้อง ไม่มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น

4. ยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้ตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ กำหนดนโยบายการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน สนับสนุนความก้าวหน้าบุคลากร บริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

06 ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541, มีนาคม). *“Good Governance กับ การปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง.”* ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (27-31)

บทความเรื่อง Good Governance กับ การปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง ผู้เขียนได้กล่าวถึงการปฏิรูปการเมือง หมายถึง การนำการเมืองกลับสู่ความสัมพันธ์ที่เรียบง่ายระหว่างการเมืองกับประชาชน ทำให้รูปแบบและการมีส่วนร่วมไม่ซับซ้อน ไม่มีเทคนิคมากเกินไป ทำให้เข้าถึงข่าวสารข้อมูลและเอกสารทางราชการได้อย่างรวดเร็วและเปิดเผย สาธารณชนรับรู้ได้ ทำให้วิถีชีวิตประชาชนกับการเมืองไม่แปลกแยกกัน การพัฒนาของระบบการเมืองและการศึกษาในระยะ 50 ปีที่ผ่านมา กำหนดโดยอำนาจรัฐ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งสองระบบล่าช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงทำให้เป็นเครื่องมือของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งแต่ละโรงเรียนยังมีคตินิยมในการสร้างคุณธรรม คุณค่า และอุปนิสัย ระบบการศึกษาได้ถูกรวบงำกำหนดโดยตลาดแรงงานและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ในระยะหลังการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเมืองค่อนข้างจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันมุ่งสู่ระบบเปิดมากขึ้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญต้องเน้นที่โรงเรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ จะต้องมีการเชื่อมโยงกับครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันการเมือง สถาบันวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชนให้มากขึ้น และปัญหาของการศึกษาไม่อาจเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงคือการคอร์รัปชัน การรวมศูนย์อำนาจ การใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า คุณภาพของครูต่ำ คุณภาพการสอนไม่ดี ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดในการปฏิรูปการศึกษาต้องพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นระบบเปิด (Open System) คือระบบต้องเข้มแข็งมีความยั่งยืน เข้าใจ รู้ข้อดีและข้อด้อย มีความศรัทธาเชื่อมั่น เกียรติภูมิของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

07 กษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา. (2542). *ธรรมนูญโรงเรียน*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคิด การทำ ร่วมตัดสินใจ ธรรมนูญโรงเรียนจะบ่งบอกเจตนารมณ์และความต้องการในการกำหนดความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น อันจะทำให้โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐและความต้องการของท้องถิ่นได้ ซึ่งองค์ประกอบของธรรมนูญโรงเรียน มีดังนี้

1. การนำเสนอข้อมูลของโรงเรียน ภูมิหลัง ประวัติความเป็นมา และสภาพปัจจุบัน
2. ความคาดหวังของโรงเรียน เป็นสภาพที่พึงประสงค์ภายใน 3-5 ปี ทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และคุณสมบัติของผู้เรียนที่เป็นผลผลิต
3. พันธกิจ เป็นสิ่งที่ต้องการกระทำเพื่อให้เกิดผลต่อนักเรียนตามความคาดหวังที่ตั้งไว้
4. เป้าหมาย คือผลลัพธ์ปลายทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตามพันธกิจทั้งปริมาณและคุณภาพ
5. จุดเน้นในการดำเนินงานเป็นงานที่สำคัญที่ต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ และต้องคำนึงถึงศักยภาพของโรงเรียนด้วย
6. ยุทธศาสตร์ คือ วิธีการที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายและจุดเน้นที่กำหนดไว้
7. แผนดำเนินงานนำสู่แผนปฏิบัติการ
8. การติดตามประเมินผลและรายงานผล
9. แผนงบประมาณ
10. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
11. สัตยาบัน เป็นการลงนามเพื่อยืนยันความมั่นใจสัญญาต่อกันว่าแต่ละฝ่ายจะดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและเกิดผลตามความคาดหวังที่ตั้งไว้

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

08 สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.
(2542). *ธรรมนูญโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

หนังสือเรื่องธรรมนูญโรงเรียน เนื้อหากล่าวถึงความสำคัญในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยจัดทำข้อตกลงร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น กรรมการโรงเรียน และชุมชน เพื่อให้โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นได้

การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนประกอบด้วยหัวเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาพรวมของโรงเรียน
2. ความคาดหวังของโรงเรียน
3. พันธกิจ
4. เป้าหมาย
5. จุดเน้นในการดำเนินงาน
6. ยุทธศาสตร์
7. แผนดำเนินการ
8. การติดตามประเมินผล รายงานผล
9. แผนงบประมาณ
10. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
11. สัตยาบัน

ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและแสดงให้เห็นการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจนสามารถดำเนินการตามแนวทางที่ถูกต้องจนบรรลุความคาดหวังได้

หัวเรื่อง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 09 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุน ทางการศึกษาเพื่อประกอบการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

หนังสือเล่มนี้ ดร. ดา ร็อก โซ ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการวางแผนการศึกษา (IIEP) ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นผู้จัดทำเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้สนใจทั่วไป ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อผลักดันการปฏิรูปการศึกษาไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก่ การวางแผนนโยบายเกี่ยวกับพันธกิจและภาระหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนกลาง การจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของหน่วยงานกลางต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงใหม่ การกำหนดเวลาการ

ดำเนินงาน การจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่จะตั้งขึ้นใหม่ การวางรูปแบบองค์กรสำหรับการดำเนินงานในเขตพื้นที่การศึกษา การมอบอำนาจให้แก่สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา การปรับปรุงวิชาชีพครู การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การลดจำนวนและเกลี่ยบุคลากร การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร ข้อเสนอเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การศึกษาสำหรับการดำเนินงานของหน่วยงานต่างประเทศในประเทศไทย การกำหนดรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การสร้างสมรรถนะของผู้นำชุมชน การวางระบบการประเมินภายในและภายนอก และการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 10 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความเป็นมาของการประเมินภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีการประเมินภายนอกในทุก 5 ปี สกศ. ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาโดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของไทย วิสัยทัศน์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์ เป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 คณะดำเนินการได้สรุปร่างมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย แต่ในการประเมินภายนอกรอบแรกกำหนดให้มีการประเมิน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้

หัวเรื่อง มาตรฐานการประกันคุณภาพ

- 11 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดในสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องประกันคุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายนอกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร โดยจะต้องได้รับการประเมินจากองค์กรมหาชน คือ สมศ. หนึ่งครั้งในรอบ 5 ปี

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการระบบการประกันคุณภาพที่มีการพัฒนาอยู่มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ ซึ่งจะตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามกำหนด เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

แนวคิดตามหลักการบริหารนั้น กระบวนการบริหารด้านการประกันคุณภาพใช้ระบบครบวงจรของเครื่องมือ PDCA กล่าวถึง การวางแผน การจัดทำตามแผน การตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

หัวเรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพ

12 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : บริษัท จุฑทอง จำกัด.

หนังสือเรื่องมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหากล่าวถึง ความเป็นมาของการประเมินคุณภาพและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาไทย วิสัยทัศน์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ลักษณะสังคมไทย และคนไทยที่พึงประสงค์ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติ รวมทั้งหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย ซึ่งในรอบแรกของการประเมินจะใช้ 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้

หัวเรื่อง มาตรฐานการประกันคุณภาพ

13 กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงความเป็นมาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้โรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่ายใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องต้องรู้ และเข้าใจหลักสูตรเพื่อกำหนดแนวทางและทิศทางของการจัดการศึกษาของประเทศ

หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดหลักสูตร การจัดเวลาเรียน สารและมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ระบุว่า การจัด การศึกษาว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้นอกจากมุ่งด้านปัญญา พัฒนาความคิด คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่ง พัฒนาด้านอารมณ์ โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

หัวเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

14 กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

หนังสือเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545 เนื้อหากล่าวถึงความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้อง ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ ประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้จัดการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่าย และกำหนดให้มี การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งรัฐต้องการศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับศักยภาพของ ผู้เรียน การศึกษามุ่งเน้นทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดหลักการเพื่อความเป็นเอกภาพของ ชาติ ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง

ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเนื้อหาสาระเวลา และการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

15 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ (2545).

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

หนังสือเรื่องการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช. กล่าวถึง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธ
ศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพโดยดำเนินงานยุทธศาสตร์การปฏิรูป
การศึกษา 8 ด้าน คือ

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
2. การปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา
3. การปฏิรูปการเรียนรู้
4. การปฏิรูปครูและบุคลากร
5. การปฏิรูประบบบริหารจัดการ
6. การประกันคุณภาพการศึกษา
7. เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

การบริหารยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทั้ง 8 ด้าน มีจุดมุ่งหมายให้หน่วยงานมี
แนวทางในการจัดกิจกรรมตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลไปดำเนินการ เพื่อให้เกิด
สัมฤทธิ์ผลการปฏิรูปการศึกษา อันจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมต่อไป

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

16 กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษาระยะ 5 ปี (2546-2550)*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

แผนพัฒนาและส่งเสริมครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2546-
2550) ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวางแผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตราที่ 8 และตามพระราช-

บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการทำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการ เตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้มีการดำเนินการ ให้บรรลุตามนโยบายดังกล่าว จึงกำหนดให้มีแผนปฏิบัติการการผลิตและการพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

มาตราการที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต

มาตราการที่ 2 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตรและแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตครู และคณาจารย์รุ่นใหม่

มาตราการที่ 3 พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรฐานหลักสูตร และแนวทางในการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษารุ่นใหม่

มาตราการที่ 4 จัดตั้งโครงการครูแห่งอนาคต เพื่อให้มีการปฏิรูปความคิดความเชื่อมั่น และความศรัทธาของมหาชนต่อวิชาชีพครู

ดังนั้น สำนักงานปฏิบัติการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงจัดทำโครงการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น โดยจัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้มีกองทุนราชครูเมธี ซึ่งเป็นกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถริเริ่มสร้างสรรค์ และผลิตผลงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และยกย่องเชิดชูครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีผลงานดีเด่นและเป็นคนดี

หัวเรื่อง แผนพัฒนาบุคลากร

17 กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

หนังสือคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เนื้อหากล่าวถึงความ เป็นมาของการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้เป็นคนที่มีคุณภาพ คือเป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมี

ความสุข ความเป็นมาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลเกิดจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management : SBM)

กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการทำสัญญา นิติกรรมสัญญาในนามของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบหมาย

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 18 เรืองชัย จงพิพัฒนสุข. (2546). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

หนังสือคู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เนื้อหา กล่าวถึงการพัฒนาและตื่นตัวด้านการศึกษาของโลกเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้ประชาชนทุกคนมีหน้าที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หนังสือเล่มนี้เน้นถึงความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การประเมินผล การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดทำแฟ้มสะสมงาน ความฉลาดทางปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางความถนัดในการทำงาน และยังกล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษามีมาตรฐานทั้งหมด 27 มาตรฐาน แต่ละมาตรฐานมีตัวบ่งชี้ มาตรฐานคุณภาพของแต่ละสถานศึกษามี 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน (ผลการเรียนรู้) มี 12 มาตรฐาน
2. ด้านกระบวนการ (การบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอน) มี 6 มาตรฐาน

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 19 มานพ ประธรรมสาร ผู้แปล (2546). *กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. วิถีใหม่แห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.

หนังสือวิถีใหม่แห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบการร่วมมือเป็นรูปแบบที่นักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้สูงสุดแก่ตนเอง และแก่กันและกัน ทำให้เกิดการพึ่งพาอย่างสร้างสรรค์และนักเรียนเกิดความมั่นใจ และมีกำลังใจที่

จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายเดียวกันกับเพื่อนร่วมชั้น หนังสือนี้กล่าวถึงแนวปฏิบัติการสอนแบบร่วมมืออย่างละเอียดเป็นขั้นตอนเพื่อให้ครูสามารถวางแผนกำหนดรูปแบบ และสร้างบทเรียนที่เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือได้

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การสอนจากเดิมมาเป็นแนวใหม่ โดยยึดหลักพื้นฐานทางทฤษฎีและงานวิจัยที่มีการประยุกต์ใช้ในการสอนอย่างชัดเจนมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถค้นหา ถ่ายทอด ขยายความรู้ของตนได้ ครูต้องพยายามพัฒนาความสามารถและค้นหาพรสวรรค์ของนักเรียน และครูกับนักเรียนทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

หัวเรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือ

20 ประสพ จันทเขต และคณะ, ผู้แปล. (2546) กระบวนการศึกษาศึกษา; กรมวิชาการ. *การเรียนรู้แบบร่วมมือ คู่มือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.

หนังสือการเรียนรู้แบบของครุฑ คู่มือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกล่าวถึง กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบของครุฑ ซึ่งเน้นวิธีการสอนแบบบูรณาการ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฝึกให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการซักถาม วิเคราะห์ และประเมินผลด้วยตนเอง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีนิสัยรักการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจแก่ตนเอง เนื้อหาเช่นนี้นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ศูนย์กลางของโปรแกรมบูรณาการและวิธีการสอนแบบของครุฑคือตัวครู ครูต้องเข้าใจตนเองในการรวมวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จึงจะทำให้การสอนแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

หัวเรื่อง การเรียนรู้แบบของครุฑ

21 กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

หนังสือคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลกล่าวถึงความเป็นมาของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และที่มาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความ

หลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งปรากฏในมาตรา 39 ที่ว่ากำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ในการกระจายอำนาจเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักการของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งในสถานศึกษาต่อไป

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

- 22 ศรีน้อย โปวาทอง และคณะผู้แปล (2546). กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ.
เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.

หนังสือเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการเสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติที่ได้จากผลงานวิจัยของนักวิชาการชั้นนำด้านจิตวิทยาทางการศึกษาระดับโลก การเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการสอนที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การประเมินผล การเรียนรู้ การฝึกหัดครู การบูรณาการความคิดแบบองค์รวม การวิจัยด้านจิตวิทยาตั้งแต่ระดับพื้นฐาน และการนำผลการวิจัยมาใช้กำหนดนโยบาย ซึ่งข้อเสนอแนะล้วนเป็นแนวคิดที่หลากหลายทางจิตวิทยาที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นแหล่งวิทยาการที่ช่วยให้ครูและผู้มีบทบาทในการศึกษาได้เข้าใจหลักการและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษายุคใหม่

หัวเรื่อง การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 23 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).
พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.

หนังสือพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 เนื้อหา กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ จึงจัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้และตีความกฎหมายให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

24 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). *ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.*

กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

หนังสือเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เนื้อหากล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยหลักสากลถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการรับรองและยืนยันการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และมีการรายงานสู่สาธารณชนให้ทราบทุกปี

การประกันคุณภาพการศึกษามีการจัดทำประกันคุณภาพทั้งภายใน โดยหน่วยงานบังคับบัญชาทุกปี และประกันภายนอกตามกฎหมายให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ประเมินในรอบ 5 ปี

หัวเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา

25 อุทิศ ขาวเขียว. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท

ด้านยุทธศาสตร์พิมพ์ จำกัด.

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงแนวคิดและหลักวิธีการวางแผน โดยแบ่งออกเป็น 4 บท บทที่ 1 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการวางแผน กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ และความสำเร็จของแผน วิวัฒนาการและความเป็นมาของการวางแผน พัฒนาการด้านเทคนิคการวางแผนของประเทศไทย บทที่ 2 กล่าวถึง ความหมายของแผนกลยุทธ์ กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ คุณลักษณะของแผนกลยุทธ์ การคิดอย่างเป็นเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบหลักของแผนกลยุทธ์ ระดับของแผนพัฒนา บทที่ 3 กล่าวคือ การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดแนวทางการวางแผน การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกและภายใน ขั้นตอนหลักการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม การทำผัง SWOT การวิเคราะห์และกำหนดเป้าประสงค์ การพัฒนา การวิเคราะห์ และเลือกกลยุทธ์การดำเนินงาน การวิเคราะห์แนวทางการปรับองค์กรกลไก การติดตามและประเมินผล ในบทที่ 4 กล่าวถึง การบริหารโครงการ หลักการบริหารสู่ความสำเร็จ การแปลงแผนสู่ความสำเร็จ

หัวเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์

26 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการ*

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. โรงพิมพ์การศาสนา. กรุงเทพฯ.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนที่เกี่ยวข้องในชุมชนมาทำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ตระหนักในความเป็นเจ้าของร่วมกัน ใช้หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา ซึ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

1. กำกับการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย
2. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หัวข้อเรื่อง การมีส่วนร่วมในการศึกษา

27 ศึกษาธิการ. กระทรวง (2547). *ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ (BEYOND EDUCATIONAL REFORM)*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงการจัดงานในโอกาสครบ 1 ปี ของโครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ โดย 5 องค์กรหลักประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดงานระหว่างวันที่ 17-18 กรกฎาคม 2548 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 175 เขต โดยจัดกิจกรรมเปิดประตูสู่สถานศึกษา (Open house) เพื่อแสดงผลงานแห่งความร่วมมือในการปฏิรูปการศึกษาในด้านการสร้างสิทธิและโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจนด้อยโอกาส การยกระดับมาตรฐานการศึกษา เพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถให้แก่นักเรียนนักศึกษา โดยส่งเสริมพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาอย่างทั่วถึง การจัดงานเปิดโอกาสให้ประชาชนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมชมผลงาน ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสวนา ทำให้เกิดความเข้าใจการทำงานของสถานศึกษาครู อาจารย์ และนักเรียนอย่างแท้จริง

การจัดงานปฏิรูปการศึกษายุคใหม่สืบเนื่องจากโครงสร้างใหม่ครบ 1 ปี รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าการศึกษามีความก้าวหน้าและมีผลงานพอสมควรหลังจากประกาศยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติทั้ง 3 ประการ คือ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การสร้างความเป็นธรรมเสมอภาค และการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนา

หัวเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา

28 สำนักเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

หนังสือพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 เนื้อหากล่าวถึงที่มาของกฎหมายสืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 53 กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพจึงเกิดเป็นกฎหมายฉบับนี้ และมีการประกาศใช้ผลตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน 2546

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 4 หมวด และบทเฉพาะกาล

หมวดที่ 1 สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

หมวดที่ 2 คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู

หมวดที่ 3 การกำกับดูแล

หมวดที่ 4 บทกำหนดโทษ

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

บรรณนิทัศน์งานวิจัย

01 กวี รังสิวารักษ์. (2540). แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12
วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 และเพื่อเปรียบเทียบแบบผู้นำระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง กับผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อพิจารณาจากคะแนนรวมของรายบุคคลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีลักษณะผู้นำแบบไม่มีประสิทธิภาพ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลประเมินสูงและโรงเรียนที่มีผลประเมินต่ำ ส่วนใหญ่มีลักษณะผู้นำแบบไม่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกันนอกจากนั้นในจำนวนผู้นำที่มีลักษณะเด่นบางประการ พบว่าประมาณร้อยละ 20 เป็นผู้นำที่มีลักษณะอึดนิยมนิยมตามมาก คือใช้การตัดสินใจตามผู้เชี่ยวชาญมากเป็นพิเศษ

2. จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลประเมินสูงและผลประเมินต่ำ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

หัวเรื่อง การพัฒนาบุคลากร

02 กัลยา ศุภศิริ. (2540). *สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน 141 คน ครู-อาจารย์ 890 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 141 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษามีการปฏิบัติงานดังนี้ 1) เวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ย 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ 2) คาบการสอนเฉลี่ย 17-20 คาบต่อสัปดาห์ และ 3) การปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน สำหรับปัญหามีดังนี้ 1) การขาดแคลนครู-อาจารย์บางสาขาวิชา และ 2) การมอบหมายงานที่ไม่เหมาะสม

หัวเรื่อง การบริหารงาน

03 กนกพร จรินทร์รัตนกร. (2540). *กระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารการศึกษาและปัญหาของกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบแนวคิดของ Russell T. Gregg

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการ ดังนี้ 1) การตัดสินใจสั่งการมีการรวบรวมข้อมูลด้านงานบุคคล ยึดหลักความมีเหตุผลของสถานการณ์ในการตัดสินใจ อาศัยขอบเขตทางกฎหมายและข้อบังคับด้านการศึกษา และแผนงานโครงการที่จัดทำไว้ล่วงหน้า มีคณะกรรมการช่วยในการตัดสินใจ เรื่องที่ตัดสินใจได้ดี คือเรื่องของผู้บังคับบัญชาสั่งการมา 2) การวางแผน จัดทำแผนโดยมีการสำรวจข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ด้วยการพิจารณาให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน จัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการวางแผน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด การดำเนินการตามแผน มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน การประเมินผลให้ผู้ปฏิบัติรายงานผล 3) การจัดการ ได้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่แสดงสายการบังคับบัญชาโดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มอบหมายงานตามความถนัด และความสามารถของบุคลากร กำหนดคณะกรรมการที่ปรึกษาไว้ประจำฝ่ายต่าง ๆ 4) การติดต่อสื่อสารใช้การประชุมภาษาที่ใช้คำนึงถึงระดับความรู้ของผู้รับสาร ใช้การติดต่อสื่อสารด้วยวาจาในงานเร่งด่วนด้วยการเขียนเมื่อมีผู้เกี่ยวข้องหลายคน ผู้ร่วมงานสามารถขอพบผู้บริหารเป็นการส่วนตัว 5) การใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ ใช้เพื่อให้ปฏิบัติงานภูมิใจและพอใจในงานและเพื่อความสำเร็จของงาน กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานชัดเจน 6) การประสานงาน ได้จัดทำแผนภูมิที่แสดงสายการบังคับบัญชา ประชุมชี้แจงงานที่ปฏิบัติแก่ผู้เกี่ยวข้อง เชิญวิทยากรให้การอบรมแก่ผู้ทำหน้าที่ประสานงานมีการจัดทำทัศนศึกษานอกสถานที่ 7) การประเมินผลได้กำหนดวัตถุประสงค์ด้วยการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำผลไปปรับปรุงการทำงาน เครื่องที่ใช้ คือ การสังเกตและผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ปัญหาของกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษามีอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ การตัดสินใจสั่งการ ทางวางแผน การจัดการ และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 4 ด้าน คือการติดต่อสื่อสาร การใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ การประสานงาน และการประเมินผล

หัวเรื่อง หลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 04 ไกร เกษทัน. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องต่อการสรรหาข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องต่อการสรรหาข้าราชการครู ของกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 741 คน ผู้บริหารระดับจังหวัด จำนวน 191 คน และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 191 คน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งออกเป็น 7 ประเด็น ตามแนวคิดการสรรหาข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) การจูงใจบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู 2) คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของสังคมไทย 3) คุณสมบัติของข้าราชการครู 4) การสอบแข่งขัน 5) การคัดเลือก 6) การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ และ 7) การพัฒนาข้าราชการครูบรรจุใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อการสรรหาข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องพบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

หัวข้อเรื่อง การบริหารงาน

- 05 ขวัญชีวา วรรณพินทุ (2540). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยจัดรูปแบบโรงเรียนประจำ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และจัดโครงการแข่งขันทักษะความสามารถของนักเรียนเป็นโครงการเฉพาะ มีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการเรียนการสอนทุกหมวดวิชา และเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านหลักสูตรเปิดสอน วิชาเลือกเสรีเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ กำหนดแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เฉพาะแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จัดกลุ่มการเรียนแบบคละกัน จัดครูเข้าสอนตรงตามวิชาเอก/โท และประสบการณ์ ครูใช้วิธีสอนแบบทดลองและฝึก

ปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมสอนเสริมและเข้าค่ายวิทยาศาสตร์ มีการส่งเสริมการพัฒนาความประพฤติ และระเบียบวินัยของนักเรียน มีการจัดการห้องสมุดทั้งในและนอกเวลาเรียน โรงเรียนมีเกียรติประวัติเป็นที่รู้จักของชุมชนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการจัดการเรียน วิทยาศาสตร์และจัดห้องวิชาฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา โดยเฉพาะ และเปิดโอกาสนักเรียนใช้ห้อง วิทยาศาสตร์อย่างทั่วถึง

ปัญหาที่พบคือ บุคลากรไม่เพียงพอ รวมทั้งครู-อาจารย์ ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์งานการเงินและบัญชีและพัสดุไม่คล่องตัว บุคลากรขาดประสบการณ์ในการสอน นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน น้ำดื่ม-น้ำใช้ ไม่ เพียงพอและขาดคุณภาพ ชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน และสถานที่ สำหรับการศึกษาร่วมตัวของนักเรียนไม่เพียงพอ

หัวเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

06 ขาญวิทย์ จันทรสุมิต, ว่าที่ร้อยตรี. (2540). การศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรใน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากร และปัญหาการพัฒนา บุคลากรตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 ประชากร คือ ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด จำนวน 6 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัด จำนวน 12 คน ศึกษาในเขตจังหวัด จำนวน 6 คน หัวหน้าฝ่าย จำนวน 12 คน และหัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปสาระสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 มีการพัฒนา บุคลากรตามกระบวนการพัฒนาบุคลากรครบทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ในขั้นหาความจำเป็นเพื่อ พัฒนาบุคลากร มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากร กำหนดจุดมุ่งหมายในการหาความ จำเป็นในการพัฒนาบุคลากร มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนด ความจำเป็นในการพัฒนา ในขั้นการวางแผนพัฒนาบุคลากร มีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนด เนื้อหาของแผนงาน กำหนดวิธีการพัฒนาบุคลากร โดยเน้นให้การเรียนรู้เป็นรายบุคคลและการให้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้เทคนิควิธีการพัฒนา การเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ และ การศึกษาโดยตรงด้วยตนเอง มีการจัดการพัฒนาให้มีการพัฒนาบุคลากรในขณะปฏิบัติงานเป็น ส่วนใหญ่ และเลือกใช้กิจกรรมการสอนงาน การศึกษาดูงาน และการศึกษาจากงานที่ตนกำลัง ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนา นอกนั้นมีการจัดการพัฒนานอกเวลาทำงาน

มีกิจกรรมที่จัด เช่น การฝึกอบรม การร่วมสัมมนา การทัศนศึกษา และการศึกษาต่อ ซึ่งมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย ในขั้นปฏิบัติตามแผนพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ปฏิบัติตามแผนพัฒนาบุคลากรที่วางไว้ ในขั้นการประเมินผลการพัฒนาบุคลากร มีการประเมินผลโดยเน้นผลสำเร็จของผลการพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้เน้นประเมินทั้งกระบวนการ จัดให้มีการติดตามผลและรายงานผลการประเมิน

ปัญหาในการพัฒนาบุคลากรตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ โครงสร้างองค์การขาดความชัดเจน การขาดงบประมาณ ขาดผู้ชำนาญการในการวางแผนการพัฒนาบุคลากร ขาดการประสานแผนขาดความยืดหยุ่น การติดตามและประเมินผลยังไม่เป็นระบบและยังขาดความต่อเนื่อง การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรหรือใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ ยังปฏิบัติเป็นส่วนน้อย

หัวเรื่อง การพัฒนาบุคลากร

- 07 ชัยวัฒน์ เรืองวานิชยกุล. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 .* วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ว่ามีความต้องการที่จะให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษามากน้อยเพียงใด และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 402 ฉบับ ไปยังกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 แบบสอบถามได้รับกลับคืนมากจำนวน 388 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.52

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ควรให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนในระดับ “ผู้บริหารร่วมกับกรรมการหรือกลุ่มอาจารย์ทำการตัดสินใจ” ส่วนงานบุคลากรในโรงเรียน งานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และงานอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในระดับ “ผู้บริหารยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากอาจารย์ก่อนที่จะตัดสินใจ” สำหรับในตัวอาจารย์มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนในระดับ “ผู้บริหารยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากอาจารย์ก่อนที่จะตัดสินใจ” ส่วนงานบุคลากรในโรงเรียน งานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และงานอาคาร

สถานที่ ชุมชน การเงินและการให้บริการ อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในระดับ “ผู้บริหารตัดสินใจเอง และพร้อมจะปรับแก้ตามความคิดเห็นของอาจารย์ได้บ้าง”

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในงานบริหารการศึกษา ผลปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

หัวเรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

08 ดิเรก ทรัพย์ประเสริฐ. (2540). *วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ กศม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.*

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) ศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู-อาจารย์ และ (3) ศึกษาวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู-อาจารย์ ในโรงเรียนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 จำนวน 76 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 76 คน หัวหน้าหมวดวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิธีการบริหารความขัดแย้งของโทมัสและคิลแมนน์ (Thomas and Kilmann) กับแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ซึ่งปรับมาจากแบบสอบถามของ พิชัย ญาณศิริ สำหรับสถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 ใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งด้วยวิธีการประนีประนอมในระดับสูงสุด รองลงมาเป็นวิธีการยอมตาม
2. การปฏิบัติงานด้านวิชาการทั้งโดยส่วนรวม และแต่ละด้านมีระดับผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
3. วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีการแข่งขัน วิธีการสร้างความร่วมมือร่วมใจ และวิธีการประนีประนอม ส่งผลในทางบวกต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู-อาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

หัวเรื่อง การพัฒนาบุคลากร

09 นรินทร์ วัชรินทร์รัตน์ .(2540). การศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา .วิทยานิพนธ์.วิทยานิพนธ์ .ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองและปัญหาการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 309 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีหลายวิธี เรียงตามลำดับที่ได้ดำเนินการมากไปสู่น้อย คือ การศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน การแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน การสำรวจและประเมินตนเอง การศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ การศึกษาค้นคว้าและจัดทำผลงานทางวิชาการ และการศึกษาต่อ

ปัญหาการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียน คือ การสำรวจและประเมินตนเองขาดความต่อเนื่องขาดข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องมีและศึกษา การดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพไม่ต่อเนื่อง เวลาและโอกาสของตนเองยังไม่เอื้อต่อการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ไม่มีงบประมาณสนับสนุนการจัดทำเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการไปศึกษาดูงาน ระยะเวลาและโอกาสไม่เอื้อต่อการเข้ารับการฝึกอบรม และโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดประชุมสัมมนาน้อยครั้ง

หัวเรื่อง การพัฒนาบุคลากร

10 บัญชา ยี่สารพัฒน์. (2540). การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดมหาสารคาม . วิทยานิพนธ์.ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 52 คน ครู-อาจารย์ จำนวน 280 คน และนักเรียน 248 คน โดยสุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวมตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 580 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด เพื่อสอบถาม ครู-อาจารย์และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และแนวศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไป จำนวน 528 ฉบับ ได้รับคือ จำนวน 517 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.92 ส่วนแบบสัมภาษณ์ ได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้บริหารทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน

1.1 การกำหนดกฎระเบียบ โรงเรียนมีนโยบายในการบริหารงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานหลักและสภาพและปัญหาของโรงเรียนกฎระเบียบมีแนวปฏิบัติชัดเจน และกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกฎระเบียบและมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียน

1.2 การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบและยอมรับกฎระเบียบร่วมกัน โดยใช้วิธีการสื่อสารหรือแจ้งด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ปรากฏว่าบุคลากรในโรงเรียนรับทราบข้อมูลหรือกฎระเบียบที่แจ้งซ้ำ

1.3 การประเมินพฤติกรรม โรงเรียนพิจารณาสาเหตุของการกระทำผิดเพื่อประกอบการประเมิน โดยอาศัยข้อมูลหลายด้านและใช้บุคลากรหลายฝ่ายร่วมกันประเมิน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบ

1.4 การปรับพฤติกรรม โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การปรับพฤติกรรมดำเนินการด้วยความเป็นธรรม โดยมีการสอบสวนหาสาเหตุของการกระทำผิด ก่อนการลงโทษภายหลังการปรับพฤติกรรมโรงเรียนมีการติดตามผล บันทึกผลและแจ้งผลการปรับพฤติกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ นอกจากนั้น โรงเรียนยังได้จัดให้มีการให้คำปรึกษา สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบการประเมินพฤติกรรม และการปรับพฤติกรรมมีดังนี้ คือ โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเท่าที่ควร กฎระเบียบของโรงเรียนมีข้อปฏิบัติมากเกินไปยากต่อการปฏิบัติ นักเรียนไม่ให้ความสนใจต่อข้อมูลที่แจ้ง การแจ้งดำเนินการซ้ำไม่ต่อเนื่อง การขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน เกณฑ์ในการประเมินไม่แน่นอน การขาดการติดตาม

ผลการปรับปรุงพฤติกรรมอย่างจริงจัง และขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์ และผู้ปกครอง นักเรียนตามลำดับ

หัวเรื่อง การบริหารงาน

- 11 ประสาน สีสันต์. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานด้านชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศม. มหาวิทยาลัยศิลปากร .ถ่ายเอกสาร .

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร และระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี กรอบทฤษฎีของการวิจัยครั้งนี้บูรณาการจากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของ สตีอกดิล, ฮาลปีน, พน์ส หันนาคินท์ และเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน ของกรมสามัญศึกษา แล้วสร้างขึ้นเป็นขอบข่ายการอ้างอิงในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยมีข้าราชการครู จำนวน 290 คน จาก 29 โรงเรียน เป็นตัวอย่างในการให้ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม และในด้านคุณสมบัติทั่วไป คุณสมบัติในการปฏิบัติงานต่างก็มีค่าอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนโดยภาพรวมมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านนั้น มีเพียง 1 ด้าน ที่มีค่าอยู่ในระดับมาก คือ องค์ประกอบด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน 3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมมีค่าอยู่ในระดับมาก สำหรับคุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นคุณสมบัติทั่วไปสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในระดับปานกลาง และคุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นคุณสมบัติในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านชุมชนในระดับมาก

หัวเรื่อง การบริหารงาน

- 12 ประยูรศักดิ์ มงคลประสิทธิ์, ว่าที่ร้อยตรี. (2540). การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร .วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมและปัญหาการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานการศึกษา จำนวน 13 คน ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขต จำนวน 31 คน และผู้บริหารโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 48 คน รวมจำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี วิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า มีการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากร โดยมีคณะกรรมการจากกรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต โรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกัน มีการกำหนดแผนและโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา แนวทางในการดำเนินการใช้การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรที่โรงเรียนจัดมี 9 กิจกรรม ได้แก่ การประชุมพิเศษ การฝึกอบรมการนิเทศภายใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรพบว่า ขาดองค์การที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร งบประมาณในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ กิจกรรมที่มีปัญหามากที่สุด คือ กิจกรรมการฝึกอบรม

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 13 พันธ์ดา สีมั่น. (2540). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด . วิทยานิพนธ์. ค.ม.(บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด จำนวน 76 สำนักงาน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด 76 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาและจังหวัด ฝ่ายพัฒนาวิชาการ 76 คน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการ 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) วางแผนการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการ 2) การดำเนินงานตามภารกิจหน้าที่ด้านพัฒนาวิชาการ 8 งาน คือ งานหลักสูตร งานพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเอกสารทางวิชาการ งานติดตามและประเมินผลการศึกษา งานส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและศิลปวัฒนธรรม งาน

นันทนาการและการกีฬา งานวิจัย งานส่งเสริมกลุ่มโรงเรียนและศูนย์พัฒนาวิชาการ และงานพัฒนาบุคลากร 3) การประเมินผลการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ได้มี

1. การวางแผนการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดได้มีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์การบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการไว้อย่างชัดเจน โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ฝ่ายพัฒนาวิชาการเป็นผู้พิจารณาร่วมกับตัวแทนจากกลุ่มโรงเรียน ศึกษาในเทศก์จังหวัดได้จัดให้มีการประชุมระดมพลังสมองเพื่อให้ได้ความต้องการจำเป็นของฝ่าย และวางแผนงานพัฒนาวิชาการ โดยวิธีจัดทำสายงานพัฒนาวิชาการและกำหนดหน้าที่ของบุคลากรในฝ่ายพัฒนาวิชาการ

2. การดำเนินการตามภารกิจด้านพัฒนาวิชาการ 8 งาน ส่วนใหญ่ดำเนินการตามแนวปฏิบัติที่กรมสามัญศึกษากำหนดไว้ ยกเว้น งานวิจัย และการจัดทำธนาคารข้อสอบ มีการดำเนินการน้อยมาก

3. การประเมินผลการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการ มีการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนและโครงการของฝ่ายพัฒนาวิชาการ โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ฝ่ายพัฒนาวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายพัฒนาวิชาการเป็นผู้ดำเนินการ โดยรายงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทุกโครงการ และรายงานตามช่วงเวลาที่กำหนด

4. ปัญหาการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงานและโครงการ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่ชำนาญเฉพาะด้าน ขาดการนำผลจากการประเมินไปใช้

หัวเรื่อง การพัฒนางานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 14 ผุสดี ตรงต่อกร. (2540). *การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์. ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การศึกษาวิเคราะห์มีลักษณะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร รายงาน และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียนและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติจากการศึกษาครั้งนี้มีระบบการบริหารงานวิชาการเป็น 2 ระบบ คือ ระบบการศึกษาแบบของประเทศสหรัฐอเมริกา

และระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษ ซึ่งต่างก็มีความแตกต่างกันในด้านของแนวความคิดทางปรัชญา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และวิธีดำเนินการในระบบบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน

โรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาตามแบบของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเน้นพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้มีทักษะในกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี และมีความสามารถในการสื่อสารในระดับสูง ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้รู้จักคิดและวิเคราะห์ รู้จักหาเหตุผลอย่างมีระบบ เน้นการพัฒนาด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคมอย่างสมดุล ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบและรู้จักการเสียสละต่อสังคมส่วนรวม เห็นในคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน

ส่วนโรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาแบบของประเทศอังกฤษจะจัดหลักสูตรการเรียนตามกรอบหลักสูตรแห่งชาติ (National Curriculum) แห่งประเทศอังกฤษ ซึ่งจะเน้นการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาหลัก (Core Subjects) คือ วิชาภาษาอังกฤษคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และมีรายวิชาพื้นฐาน (Foundation Subjects) ให้นักเรียน ได้แก่ วิชาศิลปะ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดนตรี ภาษาสมัยใหม่ พลศึกษา เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี

หัวข้อ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ

15 มลิวลีย์ โอพาริกพันธุ์.(2540). *ทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(วิชาเอกการบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร*

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยส่วนรวมและรายด้าน ตามองค์ประกอบที่สำคัญ

4 ด้าน คือ ด้านแนวการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 201 คน ครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 201 คน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่า

ความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง และแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน วิชาการระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยาโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดประสบการณ์ (หลักสูตร) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทักษะ ต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและแต่ละด้านไม่มีความ แตกต่างกัน

4. ทักษะของครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาทั้งโรงเรียนขนาดเล็กและ ขนาดใหญ่ ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและแต่ละ ด้านไม่มีความแตกต่างกัน

5. ทักษะของครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน น้อยกว่า 4 ปี และตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนการ ประถมศึกษาโดยส่วนรวมและแต่ละด้านไม่มีความแตกต่างกัน

หัวเรื่อง การพัฒนางานวิชาการ

- 16 ลัดดา เสนาะพิน. (2540). *ประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ในการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน*. วิทยานิพนธ์ กศม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และ กระบวนการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบในการสร้างความร่วมมือจากชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ โดยอาศัยแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน และผลงานวิจัยของเจนเซน (Jensen) มาผสมผสานและประยุกต์เป็นขอบข่ายทางทฤษฎีโดยกำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด

กรมสามัญศึกษาที่ได้รับพระราชทานรางวัลโรงเรียนดีเด่นในปีการศึกษา 2534-2535 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 โรงเรียน ซึ่งเลือกมาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (quasi-structured interview or nonformal interview) มีลักษณะคำถามปลายเปิด (open ended) ผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยวิธีการเจาะลึก (probing technique) และศึกษาจากเอกสาร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤษภาคม-ธันวาคม 2536 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แปลผลสรุป เพื่อตอบคำถามสามประการ คือ (1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร (2) ผู้บริหารโรงเรียนมีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไรบ้าง (3) รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนควรเป็นอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การจัดองค์การ การกำหนดนโยบาย การวางแผนและการประสานงานด้านกระบวนการที่ผู้บริหารใช้คือ กระบวนการการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน การติดต่อสื่อสารสองทาง การแก้ปัญหา การมีส่วนร่วม และการประชาสัมพันธ์ สำหรับเรื่องอื่น ๆ ที่ได้พบเพิ่มเติมพบว่าคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ สามารถสร้างศรัทธาได้อย่างแรงกล้า ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี บริการและช่วยเหลือชุมชน เป็นนักพัฒนา เป็นผู้มีความเสียสละ มีคุณธรรมจริยธรรม ไปร่วมงานและพบปะกับชุมชนด้วยตนเอง ให้เกียรติยกย่องผู้นำชุมชน และปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้เสนอพร้อมข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในโอกาสต่อไปแล้ว

หัวเรื่อง บทบาทของการมีส่วนร่วม

17 วิไล ไม่แก้ว. (2540). *วัฒนธรรมโรงเรียนและแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของวัฒนธรรมโรงเรียน ระดับของแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหาร และระดับของการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา 2) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานในโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา 4) วัฒนธรรมโรงเรียนและแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 132 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครูจำนวนทั้งสิ้น

390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม 2538 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment Correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับของวัฒนธรรมโรงเรียน ระดับของแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารและระดับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หัวข้อเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 18 วรณี สินศุภรัตน์. (2540). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในส่วนกลาง*. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (วิชาเอกธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์ สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในส่วนกลาง มีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้านและในภาพรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจในแต่ละด้านและในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในแต่ละด้านและในภาพรวม
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในแต่ละด้านและในภาพรวม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู-อาจารย์ ในวิทยาเขตสถานจำนวน 66 คน และครู-อาจารย์ 312 คน รวมทั้งสิ้น 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ ได้ค่าสัมประสิทธิ์-แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในด้านของสภาพการปฏิบัติ 0.95

และด้านปัญหาการบริหารงานวิชาการ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้บรรยายระดับคะแนนสภาพและปัญหาของการบริการงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ค่าที (t-test) ใช้เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ในด้านต่าง ๆ และ

ในภาพรวม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้นเพียงด้านเดียวคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีระดับการปฏิบัติน้อย เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่พบความแตกต่างกัน ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ครู-อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ ในภาพรวมการปฏิบัติมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสายบริหารธุรกิจ พบว่า ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 2 ด้าน อีก 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ไม่ปรากฏว่าแตกต่างกัน

หัวเรื่อง การพัฒนางานวิชาการ

- 19 ศรีวิไล บุญยธีระ. (2540). พัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์. ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร 4 องค์ประกอบ อันได้แก่ นโยบายการศึกษา การจัดการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณการจัดการศึกษา และศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อพิจารณาแนวโน้มของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการศึกษามีการพัฒนาขึ้นด้านความมีอิสระในการกำหนดนโยบาย แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง เนื่องจากการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงของกรุงเทพมหานคร ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

การจัดการจัดการบริหารการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบการปกครอง ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารการศึกษาเป็นโครงสร้างแบบมีหน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการเขตมีหน่วยงานที่ปรึกษา คือ สำนักงานการศึกษาและงานศึกษาธิการเขต มีคณะกรรมการที่ปรึกษา 3 ระดับคือ ระดับกรุงเทพมหานคร ระดับเขต และระดับโรงเรียน การจัดโครงสร้างแบบนี้มีปัญหาหลายประการทำให้การบริหารการศึกษาดำเนินไปอย่างไม่คล่องตัว

การบริหารงานบุคคลมีการพัฒนาขึ้นคือ มีองค์การกลางของตนเอง แต่ต้ององค์การกลางที่ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร คือคณะอนุกรรมการข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร ยังมีบทบาทอำนาจหน้าที่น้อยมาก งบประมาณการจัดการศึกษามีค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การศึกษายังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

การศึกษาแนวโน้มของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครจากแผนพัฒนาการศึกษา พบว่าแนวโน้มจะปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารในรูปคณะกรรมการมากขึ้น และสำนักการศึกษาจะมีบทบาทในการบริหารการศึกษามากขึ้นด้วย

หัวเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

20 สิงห์ชัย ทองอุไร. (2540). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร*

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านการเป็นผู้นำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย การควบคุมงาน และการประเมินผลงาน (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมที่มีขนาดต่างกัน (3) เปรียบเทียบ

พฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงกับที่ต้องการความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม จำนวน 549 คน จำแนกเป็นผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่ 12 คน ขนาดกลาง 34 คน ขนาดเล็ก 86 คน และครู-อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ 126 คน ขนาดกลาง 144 คน และขนาดเล็ก 147 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวคิดของ Likert และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบแบบ t-test, F-test และการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Sheffe's Method) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนทุกขนาด แสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมที่มีขนาดต่างกัน แสดงพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำ และการตัดสินใจ
3. พฤติกรรมการบริหารวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนแต่ละขนาดปฏิบัติจริง แตกต่างกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารงานวิชาการและครู-อาจารย์ ในโรงเรียนนั้นต้องการ

หัวเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

21 สุนทร วิไลลักษณ์.(2540).การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร .ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ้ายเอกสาร .

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาถึงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครูในสี่ด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการและการวัดผลและประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสายการสอน สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 288 คน รวม 16 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
2. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานและมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

หัวข้อเรื่อง แผนพัฒนาการศึกษา

- 22 สุพจน์ น้อยจินดา. (2540). *การวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนมากมีการวางแผนบริหารโรงเรียน เรื่องที่โรงเรียนได้จัดทำโดยมีความถี่สูง คือการซักซ้อมความเข้าใจในการจัดทำแผนให้แก่คณะครู การกำหนดและจัดทำรายละเอียดของโครงการ การดำเนินงานตามโครงการ และการมีแผนประเมินโครงการ

ในด้านปัญหาของการวางแผนนั้นพบว่าเรื่องที่เป็นปัญหาค่อนข้างมากได้แก่ การขาดงบประมาณบุคลากรของโรงเรียนมีงานอื่นมากอยู่แล้ว บุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้เรื่องการวางแผน ทราบผลการจัดสรรงบประมาณล่าช้า และนโยบายของหน่วยเหนือไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนโดยตรง

ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการวางแผนในโรงเรียนที่โรงเรียนเสนอโดยมีความถี่สูงได้แก่ การให้ความรู้เรื่องการวางแผนแก่ครู การจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนอย่างเพียงพอ การให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างสม่ำเสมอ การวางแผนเฉพาะเรื่องที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และการหางบประมาณจากภายนอกมาสนับสนุนการดำเนินงานตามแผน

หัวข้อเรื่อง การวางแผนในโรงเรียน

- 23 สุดาพร ปานกลิ่น. (2540). *การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์.ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกต เก็บและรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานทั้ง 6 งาน ดังนี้

1. งานวิชาการ บริหารงานโดย ใช้หลักสูตรแกนกลาง และพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอนและจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาแหล่งความรู้และสื่อที่มีคุณภาพ ดำเนินการวัดผลตามระเบียบและนำผลไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน จัดห้องสมุดเพื่อให้ครูได้ค้นคว้าดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและนำผลมาพัฒนาการเรียนการสอน
2. งานกิจการนักเรียน บริหารงานโดย มีการรับนักเรียนและสนับสนุนให้ได้เรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดบริการอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ แนะนำ ช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน จัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน และจัดทำข้อมูลนักเรียนที่จบแล้ว
3. งานบุคลากร บริหารงานโดย การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ครบตามภารกิจ พัฒนาบุคลากรให้มีการเพิ่มพูนความรู้ เจตคติที่ดีต่อการทำงาน ดำเนินการรักษาวินัย และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี
4. งานธุรการ การเงินและการพัสดุ บริหารงานโดย ดำเนินการได้ถูกต้องตามระเบียบเป็นปัจจุบัน เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. งานอาคารสถานที่ บริหารงานโดย มีการวางแผนการจัดสร้าง รื้อถอน การใช้ และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ได้อย่างเหมาะสม เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและชุมชน มีระบบการรักษาความปลอดภัย และมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงงาน
6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน บริหารงานโดย ได้ประชาสัมพันธ์ ให้บริการแก่ชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

หัวเรื่อง มาตรฐานการประกันคุณภาพ

24 มารีอา ตงวิเชียร. (2540) . พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินการเพื่อรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับ

ประถมศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับรู้และสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 ในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จำนวน 73 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2538 และได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแตกต่างค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมการรับรู้ของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหารงานบุคลากรด้านประสิทธิภาพของโรงเรียน ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการเรียนการสอน และด้านปรัชญาและแนวนโยบายของโรงเรียนตามลำดับ สำหรับสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านประสิทธิภาพของโรงเรียนด้านงานกิจการนักเรียน และด้านการบริหารงานธุรการและการเงินที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริหารงานจากความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการเรียนการสอน และด้านปรัชญา และแนวนโยบายของโรงเรียน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับรู้ของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็กพบว่าไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับรู้และสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพฤติกรรมการรับรู้ของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสูงกว่าสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งในภาพรวมและทุกด้าน

หัวเรื่อง มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

25 อุดร จันทน์เทศ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการ

ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ระดับความพร้อมของครูผู้สอน และระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
(2) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับระดับความพร้อมของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 140 คน และครูผู้สอน จำนวน 280 คน โดยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (two-stage sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำเร็จรูปที่แปลและเรียบเรียงจากแบบสอบถามของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) ชื่อ LEAD Other เพื่อวัดแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร และแบบสอบถามชื่อ แมททัวริตี้ สเกล (Maturity Scale) เพื่อวัดระดับความพร้อมของครูผู้สอน ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโรงเรียนสร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2537 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมนแรงค์ (Spearman rank-order correlation coefficient)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยภาพรวมและเมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัด พบว่าส่วนใหญ่ใช้ภาวะผู้นำอยู่ระหว่างแบบขายความคิดกับแบบมีส่วนร่วม แต่ค่อนข้างไปทางแบบมีส่วนร่วม
2. ระดับความพร้อมของครูผู้สอน โดยภาพรวมและเมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดอยู่ในระดับความพร้อมปานกลางถึงสูง กับระดับความพร้อมสูง แต่ค่อนข้างไปทางระดับความพร้อมระดับปานกลางถึงสูง
3. ระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน โดยภาพรวมและเมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดอยู่ในระดับดี
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับระดับความพร้อมของครูผู้สอนโดยภาพรวมพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในจังหวัดราชบุรี แต่เป็นความสัมพันธ์ในทางผกผันกับทฤษฎีของเฮอร์เชย์และบลันชาร์ด

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และราชบุรี

หัวเรื่อง การบริหารงาน

26 อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) : การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 คน หัวหน้าสายปฐมวัย 8 คน และครูปฐมวัย 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีกาบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาก่อนนำไปใช้ โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน
2. งานการเรียนการสอน จุดเน้นการจัดกิจกรรมคือ จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดครูเข้าสอนตามวิชาเอกและโทปฐมวัยศึกษา ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการเยี่ยมชั้นเรียนและตรวจบันทึกการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการสำรวจความต้องการของครูส่วนใหญ่เก็บสื่อของปฐมวัยไว้ในห้องเรียน และติดตามการใช้สื่อโดยสังเกตการใช้สื่อ สภาพของสื่อและการเพิ่มจำนวนสื่อในชั้นเรียน สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ บล็อก เกมการศึกษา และหนังสือ
4. การวัดผลและประเมินผล จัดให้มีเอกสาร คู่มือ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเพียงพอ วิธีที่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกต และผู้บริหารกำกับติดตามโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู
5. ห้องสมุด ส่วนใหญ่จัดเป็นเอกเทศ ทุกโรงเรียนมีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน หนังสือที่มีเป็นส่วนใหญ่ คือ หนังสือประกอบคำบรรยาย ส่วนห้องสมุดของเล่นมีการจัดเป็นบางโรงเรียน

6. งานนิเทศภายใน กิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การเยี่ยมชั้นเรียนส่วนใหญ่ครูต้องการได้รับการนิเทศเรื่องเทคนิควิธีสอน

7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ ส่วนใหญ่ส่งเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานต้นสังกัด และมีการติดตามประเมินผลโดยการสนทนา พูดคุย และสอบถาม

ปัญหาของโรงเรียนที่พบเป็นส่วนใหญ่ คือ จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป อาคารเรียน และห้องเรียนมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนไม่มีเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่น

หัวข้อเรื่อง การบริหารงาน

27 นริศรา อุปกรณ์ศรีการ. (2542). การรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 และเปรียบเทียบการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนใน 5 ขั้นตอน และโดยรวม ตามตัวแปรความเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน 105 คน ผู้ให้การนิเทศ 106 คน และครู 291 คน รวม 502 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 12 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ผู้ให้การนิเทศมีความเชื่อมั่น และครูมีความเชื่อมั่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติค่าที (t-test) ทดสอบความแตกต่าง กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระ (Independent Sample) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) ในการทดสอบความแตกต่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม และถ้าพบความแตกต่างก็เปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls) ดังปรากฏผลการวิจัยในแต่ละจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ รับรู้การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับมาก และครูรับรู้การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และครู รับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกันโดยครูรับรู้แตกต่างจากการรับรู้ของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในแต่

ละขั้นตอนและโดยรวม ส่วนการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และครูในโรงเรียนที่แตกต่างกันในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน วุฒิกการศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในแต่ละขั้นตอนและโดยรวม และด้านประสบการณ์ในการทำงานของผู้เกี่ยวข้องกับ การนิเทศภายในโรงเรียนนั้น มีการรับรู้ของครูในชั้นการวางแผนการนิเทศและการปรับปรุงแก้ไข ที่แตกต่างกัน แต่ไม่แตกต่างกันในขั้นตอนอื่น ๆ และโดยรวม

หัวเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอน

- 28 นานา ศรีธรรมศักดิ์. (2542). *การศึกษาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน วิชาการด้านทะเบียนนักศึกษาแผนกทะเบียนและวัดผลสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการอุดมศึกษา).*
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านทะเบียนนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ เป็นการศึกษาศักยภาพของระบบสารสนเทศ ที่พัฒนาเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านการจัดการฐานข้อมูลโอเพน ไรต์ อิงเกรส (Open Road Ingres) เป็นกราฟฟิคในวินโด ด้านทะเบียนประวัตินักศึกษา งานลงทะเบียนเรียนประจำภาค งานประมวลผลเกรด และงานนอกใบรับรอง โดยศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลนำเข้า การประมวลผลข้อมูลของระบบอิงเกรสและผลลัพธ์ของระบบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 220 คน ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 10 คน ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน 43 คน ผู้บริหารระดับสูง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 90.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์การพิจารณาความมี ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศกำหนดจากค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ด้านข้อมูลนำเข้า อาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นว่าข้อมูลนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่าข้อมูลนำเข้ามีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านการประมวลผลข้อมูลของระบบอิงเกรส อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารระดับกลาง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการประมวลผลข้อมูลของ ระบบอิงเกรสมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารระดับสูงมีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลลัพธ์ของระบบ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ระดับกลาง และผู้บริหารระดับสูง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าผลลัพธ์ของระบบมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน วิชาการด้านทะเบียนนักศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรได้รับข้อมูลสารสนเทศมากกว่านี้ นักศึกษา

ควรลงทะเบียนเรียนได้ตามความสะดวก ควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์บริการให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียน และติดตามผลการเรียนของตนเองได้ตามความต้องการ ควรลดหน้าจการทำงานลง ควรแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ทันทีไม่ต้องรอให้ผู้เขียนโปรแกรมมาแก้ปัญหาก็ซึ่งเป็นการไม่สะดวกอย่างยิ่ง เมื่อเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาความมีประสิทธิภาพพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาและ ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่ ข้อมูลนำเข้าการประมวลผลข้อมูลของระบบอิงเกรส และผลลัพธ์ของระบบโดยรวมมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับเกณฑ์ ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูงมีความคิดเห็นว่ การประมวลผลข้อมูลของระบบอิงเกรส และผลลัพธ์ของระบบโดยรวมมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับเกณฑ์

หัวเรื่อง ประสิทธิภาพระบบสารสนเทศ

29 อรทัย บุญช่วย. (2542). *การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปริญญาโท
กศ.ม. (วิชาเอกการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารวิชาการ การพัฒนาอาจารย์ และศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการบริการวิชาการ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร 63 คน อาจารย์ 248 คน และนักศึกษา 380 คนรวมทั้งหมด 691 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Method) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้บริหารและอาจารย์ มีความเห็นว่าสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริหารวิชาการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. นักศึกษามีความเห็นว่า สภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในแต่ละด้าน และโดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในแต่ละด้านและโดยรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่สังกัดคณะต่าง ๆ ที่มีต่อสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในแต่ละด้านและโดยรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่สังกัดคณะต่าง ๆ ที่มีต่อสภาพการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในแต่ละด้านและโดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ยกเว้น ด้านหลักสูตรพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

หัวข้อเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

30 โกศล ศรีทอง. (2543). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5*. ปรินญาณพนธ์

กศ.ม. (วิชาเอกการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนและระดับคุณลักษณะทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 2) ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 4) เพื่อค้นหาตัวแปรทำนายคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 จำนวน 35 โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 280 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. คุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน อยู่ในระดับดี

ตามลำดับ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน อยู่ในระดับดีตามลำดับ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

3. คุณลักษณะทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ภายในโรงเรียนในภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. คุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารด้านการได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรทางการบริหาร และคุณลักษณะทางวิชาการของผู้บริหารในภาพรวมร่วมกันทำนายคุณภาพการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01

หัวเรื่อง การพัฒนางานวิชาการ

31 วิชัย ครุฑอรัญ. (2543). ปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด. ปริญญาโท กศ.ม.

(วิชาเอกการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สอน จำนวน 161 คน และหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้น 205 คน ผู้วิจัยทำการ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณ ค่าได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .9879 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติ ทดสอบที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Anova) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้ส่งสาร ด้านสาร ด้านช่องทางหรือสื่อ และด้านผู้รับสาร มีปัญหาโดยรวมอยู่ใน ระดับน้อย

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงาน วิชาการไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการไม่ แตกต่างกัน

4. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หัวข้อเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

32 รังสรรค์ ลูประสงค์. (2544). การศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences/Personal Computer)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ในภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนที่ผู้บริหารมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ประสิทธิภาพในการบริหารแตกต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน
3. ปัญหาในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

หัวข้อเรื่อง ความเสมอภาคในการประกันคุณภาพ

- 33 รุ่งนภา ไชยกิจบุญญ. (2544). การศึกษาการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 6 ทั้งสามขนาด ประชากรเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 6 ซึ่งแบ่งออกเป็นสามกลุ่มตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling technique) และใช้การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเคริจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan's table) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 โดยใช้ข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 เป็นแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ อัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนระหว่างกลุ่มต่อความแปรปรวนภายในกลุ่ม หรือเรียกว่า F-ratio การทดสอบถ้าพบว่าค่า F-ratio มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple comparisons of the means) โดยวิธีการของเกมส์ โฮเวลล์ (Games-Howell's method)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้งสามขนาด มีการดำเนินงานสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002
2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้งสามขนาด พบว่ามีการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

หัวเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพ

- 34 เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร. (2544). การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพร้อมของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากรด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการสนับสนุนส่งเสริม โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียน และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และสังกัดกลุ่มวิชา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ความพร้อมของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง
3. การเปรียบเทียบความพร้อมของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในภาพรวมทุกด้านพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการสนับสนุนส่งเสริมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. การเปรียบเทียบศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และสังกัดกลุ่มวิชา สรุปผลได้ดังนี้

4.1 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ และในภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การสอนพบว่า ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และในภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้าน

การจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรและด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 เมื่อจำแนกตามสังกัดกลุ่มวิชาพบว่า ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตร ด้านการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ และในภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หัวเรื่อง การบริหารงานวิชาการ

- 35 กานดา ตันทพันธ์. (2545). *การศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารงาน วิชาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. (การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อการกระจายอำนาจบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการในด้านการปฏิบัติจริง และการจัดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล ในปัจจุบันพร้อมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงาน วิชาการมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำเสนอโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่มีความเหมาะสมต่อการกระจาย อำนาจการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้ ผลการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ การได้มาของ คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ งาน การจัดการเรียนการสอน งานวิจัย งานบริหารทางวิชาการ งานควบคุมคุณภาพและงานพัฒนาอาจารย์ ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน จากการสอบถามความคิดเห็นของ ผู้บริหารงานด้านวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ในทางปฏิบัติ วิทยาลัยยังขาดการกระจายอำนาจในด้านการได้มาของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ งานวิจัย งานบริการทางวิชาการ งานควบคุมคุณภาพและงานพัฒนาอาจารย์ ส่วนงานการจัดการเรียน การสอน มีการกระจายอำนาจเรื่องวิธีการจัดการเรียนการสอน แต่ยังไม่มีการกระจายอำนาจในเรื่อง ของหลักสูตร และมีด้านเดียวที่ถือว่าวิทยาลัยมีการกระจายอำนาจในระดับดี ได้แก่ การปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการและการจัดโครงสร้างส่วนใหญ่ของวิทยาลัย พยาบาลเอื้อต่อ การกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการในระดับดี ยกเว้นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีการ กระจายอำนาจมาก แต่ในเรื่องหลักสูตรและการจัดสรรรายได้ในงานบริการทางวิชาการจัดโครงสร้าง

ที่ไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ ส่วนในด้านการกำหนดอำนาจหน้าที่วิทยาลัยพยาบาลมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่มีการกระจายอำนาจในระดับดี โดยเฉพาะวิธีการจัดการเรียนการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ของงานบริการทางวิชาการ ระบบประกันคุณภาพและการจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอาจารย์และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานวิชาการและการจัดกลุ่มสนทนากับผู้บริหารด้านวิชาการของวิทยาลัย สังกัดกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ปัญหาอุปสรรคจากการจัดโครงสร้างและการกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อหน้าที่เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพยาบาล ได้แก่ การขาดความเป็นอิสระ ขาดการมีส่วนร่วม และการตรวจสอบในการบริหารงานวิชาการจากชุมชน ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาก็คือ การจัดโครงสร้างและการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการบริหารงานวิชาการมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ โดยผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นเพียงที่ปรึกษาของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารงานวิชาการในหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบการบริหารงานวิชาการจากชุมชน โดยคณะกรรมการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยควรจะประกอบด้วยบุคลากรภายในวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิจากชุมชนภายใต้การตรวจสอบการบริหารงานจากคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยที่มีบุคลากรภายนอกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ส่วนแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการควรจะกระจายอำนาจการบริหารงานด้านบุคคล และด้านงบประมาณพร้อมกับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการและสร้างแรงจูงใจต่อผู้รับการกระจายอำนาจทุกระดับที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หัวเรื่อง การบริหารงาน

- 36 กนกรัตน์ ศรีกล้า. (2545). *การศึกษาการดำเนินงานการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.*

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2544 จำนวน 398 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 228 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PS+ หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีการดำเนินการในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการ ด้านพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และด้านการติดตาม ตรวจสอบรายงาน และมีการดำเนินการในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่า กับระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนภาพรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .05$ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน มีเพียงด้านพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 10 ปี และน้อยกว่า กับประสบการณ์มากกว่า 10 ปีมีการดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ภาพรวมทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านมีเพียงด้านพัฒนาระบบบริหารจัดการและด้านการติดตาม ตรวจสอบรายงานที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha .05$

หัวเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

- 37 ธนะกุล ช้อนแก้ว. (2545). *บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งวิธีการจัดทำบรรณนิทัศน์ คือ บรรณนิทัศน์หนังสือ จำนวน 45 เล่ม บรรณนิทัศน์บทความ จำนวน 31 เรื่อง และบรรณนิทัศน์งานวิจัย จำนวน 33 เรื่อง

ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาค้นคว้าได้สรุปผลของการศึกษาค้นคว้าตามขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2) การเรียนการสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 3) การเรียนการสอนแบบร่วมมือ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล

หัวเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

- 38 นิโรธ จัปจิตต์. (2545). การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ใน 6 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการนิเทศการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี จำนวน 46 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2544 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 92 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบทีในการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน ของโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก
2. วิธีการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน ของโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย
3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานในการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการปฏิรูปการเรียนรู้ สูงกว่าโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

หัวเรื่อง การพัฒนาบุคลากร

- 39 สมนึก อ่อนจิระ. (2545). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคาดหวังของครูกับความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคาดหวังของครูกับความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเพื่อคัดเลือกบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพิ่มเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม และรายบทบาทได้แก่ บทบาทการวางแผน และการจัดองค์การ บทบาทการติดตามข้อมูล บทบาทเป็นผู้นำ บทบาทการให้ข่าวสารข้อมูล บทบาทการแก้ปัญหา บทบาทขจัดความขัดแย้งหรือต่อรอง บทบาทการนิเทศ และบทบาทการควบคุม ครูมีความความหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับมาก
3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
4. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ บทบาทการนิเทศ บทบาทการวางแผน และการจัดองค์การ และบทบาทการควบคุม

หัวเรื่อง การจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 40 สุบิน ฅ อัมพร. (2545). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

นครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครนายก ตัวแปรที่ศึกษาคือ ประสิทธิภาพในการสอน การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และประสิทธิภาพในการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2544 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 56 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงตามเขตปฏิบัติการ นิเทศที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ ได้แก่ โรงเรียนวัดประสิทธิเวช จำนวน 13 คน โรงเรียนชุมชนวัดเขี้ยวโอสถ จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดโพธิ์แทน จำนวน 14 คน โรงเรียนวัดสันติธรรมราษฎร์บำรุง จำนวน 7 คน และโรงเรียนบ้านปากคลอง 31 จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติเอฟ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโรงเรียนวัดประสิทธิเวช โรงเรียนชุมชนวัดเขี้ยวโอสถ โรงเรียนวัดโพธิ์แทน โรงเรียนวัดสันติธรรมราษฎร์บำรุง และโรงเรียนบ้านปากคลอง 31 มีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านเตรียมการสอน ด้านการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

หัวข้อ เรื่อง การจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 41 ศุภกาญจน์ ตันติกลยาภรณ์. (2545). ความต้องการพัฒนางานบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนางานบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารบุคลากร 100 คน ครูผู้สอนบุคลากร จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 375 ฉบับ ได้รับคืนมา 368 ฉบับ แบบสอบถามใช้ถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนางาน 5 ด้าน คือ การพัฒนาด้านบุคลากร การพัฒนาด้านการนิเทศ การพัฒนาด้านหลักสูตร การพัฒนาด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการพัฒนาด้านการวัดผลและประเมินผล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารบุคลากร และครูผู้สอนบุคลากร มีความต้องการพัฒนางานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความต้องการพัฒนาด้านบุคลากร การพัฒนาด้านหลักสูตร และการพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการพัฒนาการนิเทศ และการพัฒนาการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารบุคลากร และครูผู้สอนบุคลากร มีความต้องการพัฒนางานบุคลากรโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนางานบุคลากร ระหว่างผู้บริหารบุคลากร กับครูผู้สอนบุคลากรในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่า ผู้บริหารบุคลากรและครูผู้สอนบุคลากร ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการพัฒนาบุคลากรแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการพัฒนาบุคลากรแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การจัดทำลำดับความสำคัญความต้องการพัฒนางานบุคลากรของผู้บริหารบุคลากร และครูผู้สอนบุคลากร จำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการพัฒนางานบุคลากร ลำดับที่ 1 คือการพัฒนาบุคลากร ลำดับที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ลำดับที่ 3 การพัฒนาการเรียนการสอน ลำดับที่ 4 การพัฒนาการนิเทศ ลำดับที่ 5 การพัฒนาการวัดผลและประเมินผล

หัวข้อเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอน

42 จริญญา ดิงาม. (2546). การศึกษาความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี 3 ขั้นตอน คือ 1. การควบคุมคุณภาพ 2. การตรวจสอบ ทบทวน และการปรับปรุงคุณภาพ 3. การประเมินและรับรองคุณภาพ การเปรียบเทียบความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี 3 ขั้นตอนคือ 1. การควบคุมคุณภาพ 2. การตรวจสอบ ทบทวน และการปรับปรุงคุณภาพ 3. การประเมินและรับรองคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบด้วย F-test และทดสอบรายคู่ด้วย Scheffe's test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

หัวเรื่อง มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายสาระสำคัญ

การจัดทำบรรณนิทัศน์ เรื่องการพัฒนาคณาภพการศึกษา ผู้ศึกษาได้ค้นคว้า สรุปสาระสำคัญจากบทความ วารสาร หนังสือและงานวิจัย รวมทั้งสิ้น 109 เรื่อง พร้อมทั้งได้นำเสนอตามลำดับขอบเขตของหัวข้อดังนี้

1. หลักการ แนวคิด การพัฒนาคณาภพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
3. การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การที่ได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปสาระสำคัญจากบทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในด้านการพัฒนาคณาภพการศึกษา เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันสูงโดยเฉพาะด้านการศึกษา จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาให้มีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. หลักการแนวคิดการพัฒนาคณาภพ

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด การพัฒนาคณาภพการศึกษาเป็นกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียน โดยมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์ ส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา สร้างเครือข่ายในการพัฒนาคณาภพการศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนางานด้านการศึกษาให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการที่ผู้รับบริการได้จากสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด จากหน่วยงานและสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินสถานศึกษาทุกแห่ง

3. การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน

การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนมีความสำคัญมาก เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรของสถานศึกษา มีการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษาโดยนำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาและชุมชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการวิจัยทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปัจจุบันการจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมรับผิดชอบและตัดสินใจในการบริหารจัดการตามระเบียบของคณะกรรมการสถานศึกษา และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพโดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว การเรียนรู้แบบร่วมมือ และมีกระบวนการพัฒนาบุคลากร ชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
(2546). แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 ระยะ 5 ปี (2546-2550). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
(2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
(2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
(2547). ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ (BEYOND EDUCATIONAL REFORM).
 กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
 กนกรัตน์ ศรีกล้า. (2545). การศึกษาการดำเนินงานการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียน
 การสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา :
 บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
 กนกพร จรินทร์รัตนาก. (2540). กระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
 กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2542). ธรรมเนียมโรงเรียน. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
 กานดา ตัณฑพันธ์. (2545). การศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เพื่อการกระจายอำนาจการ
 บริหารงาน วิชาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข .ปริญญานิพนธ์
 กศ.ด. (การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
 กอบชัย ฉิมกุล. (2541, ตุลาคม-ธันวาคม). “มารู้จักคำว่า Corporate Governance กัน,”
 บรรษัทบริหารสิน. 18 (2) : 14-17.
 กลิ่น สระทองเนียม. (2545, ตุลาคม-พฤศจิกายน). “การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ.” วารสารประชาศึกษา. 53(1) : 23-26.
 กวี รังสิวรักษ์. (2540). แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 12
 วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2539). *การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของคนไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กัลยา ศุภศิริ. (2540). *สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ไกร เกษทัน. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องต่อการสรรหาข้าราชการครูของกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ขวัญชีวา วรรณพินทุ (2540). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนจุฬารณราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จรัญ ดีงาม. (2546). *การศึกษาความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชาญวิทย์ จันทรสุนทร. ว่าที่ร้อยตรี. (2540). *การศึกษากระบวนการพัฒนานักบุคลากรในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ชัยอนันต์ สมุทวานิช. (2541, มีนาคม). "Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา-การปฏิรูปการเมือง," ศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (27-31).

ชัยวัฒน์ เรืองวานิชกุล. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ดิลก บุญเรืองรอด. (2538). *การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.

- ดิเรก ทรัพย์ประเสริฐ. (2540). *วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ กศม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.*
- ดำริ บุญชู. (2545, พฤศจิกายน). “การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนุญสถานศึกษา).” *วารสารวิชาการ*. 5(11) : 52-57.
- ดำรง พลโกชน์. (2545, กันยายน-พฤศจิกายน). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542”. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 1(3) : 28-31.
- เตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2540). *สภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์. 8.ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ทองเพชร จุมปา. (2540). *การศึกษากระบวนการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์. ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2545, มกราคม-เมษายน). “การจัดการศึกษาโดยครอบครัว,” *วารสารการบริหารการศึกษา มศว*. 1 (1) : 28-31.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2548, มกราคม-มีนาคม). “ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา,” *วารสารวิชาการ*. 8 (1) : 43-49.
- เทียนชัย จุเจีย. (2545, สิงหาคม-กันยายน). “การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารในระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้น”. *วารสารประชาศึกษา*. 52(6) : 26-27.
- ธนะกุล ช้อนแก้ว. (2545). *บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.*
- ธเนศ ขำเกิด. (2548, เมษายน-มิถุนายน). “ผู้บริหารต้องคิดเชิงกลยุทธ์,” *วารสารวิชาการ*. 8 (2) : 62-64.

- นริศรา อุปรกรณ์ศรีการ. (2542). การรับรู้ในการปฏิบัติการณ์พิเศษภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นานา ศรีธรรมศักดิ์. (2542). การศึกษาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการด้านทะเบียนนักศึกษาแผนกทะเบียนและวัดผลสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิรันดร์ วัชรินทร์รัตน์ .(2540). การศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา .วิทยานิพนธ์.วิทยานิพนธ์ .ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิโรธ จัปจิตต์. (2545). การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกและไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2542, สิงหาคม). “มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา,” วารสารวิชาการ. 2(8) : 3-12.
- บัญชา ยี่สารพัฒน์. (2540). การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดมหาสารคาม . วิทยานิพนธ์.ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2542, สิงหาคม-กันยายน). “ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” วารสารข้าราชการครู. 19(6) : 26-31.
- ประพัฒพงศ์ เสนาฤทธิ์. (2546). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องไปถึงดวงดาว. วารสารวิชาการ. 2 (6). เมษายน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ประยูรศักดิ์ มงคลประสิทธิ์, ว่าที่ร้อยตรี. (2540). การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร .วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ประสาน สีสันต์. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานด้านชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี*.
วิทยานิพนธ์ กศม. มหาวิทยาลัยศิลปากร .ถ่ายเอกสาร .
- ประสพ จันทเขต และคณะ, ผู้แปล. (2546). *กระทรวงศึกษาธิการ; กรมวิชาการ. การเรียนรู้แบบองค์รวม คู่มือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*.
กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2543, กรกฎาคม). “ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย”
วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 8 (3) : 35-37.
- ผุสดี ตรงต่อกร. (2540). *การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติใน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์. ค.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พนัสดา สีมั่น. (2540). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของสำนักงาน สำนัญศึกษาจังหวัด* . วิทยานิพนธ์. ค.ม.(บริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พุทธทรัพย์ มณีศรี. (2545, มกราคม-กุมภาพันธ์). “เครือข่ายการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ เพื่อการปฏิรูปราชการ,” *วารสารข้าราชการ*. 47 (1) : 51-53.
- เพ็ชรี รูปิเชตร. (2545, มีนาคม). “การจัดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยสู่ระบบการศึกษา,”
วารสารวิชาการ. 5 (3) : 18-21.
- ไพรัช สู้แสนสุข และบรรเจอดพร สู้แสนสุข. (2546). *หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนเป็นสำคัญ*. *วารสารประชาศึกษา*. 53 (2). ธันวาคม 2545-มกราคม 2546.
- พรอณี เกษมมงคล. (2548, เมษายน-มิถุนายน). “องค์กรแห่งการเรียนรู้,” *วารสารวิชาการ*.
8 (2) : 13-18.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). *การวางแผนพัฒนาโรงเรียน*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มลิวัดย์ โอฟาริกพันธุ์. (2540). *ทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(วิชาเอกการบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- มานพ ประธรรมสาร ผู้แปล (2546). กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. *วิธีใหม่แห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ : สถาบันการแปลหนังสือ.
- มารีอา ตงวิเชียร. (2540) . *พฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินการเพื่อรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับ ประถมศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (บริหารการศึกษา).*
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- รังสรรค์ ลุประสงค์. (2544). *การศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.*
- รุ่งนภา ไชกิจปัญญา. (2544). *การศึกษาการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ ข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ถ่ายเอกสาร.*
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- เรียงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2546). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ลัดดา เสนาะพิน. (2540). *ประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ในการบริหารงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน*. วิทยานิพนธ์ คศม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิ์ สิ้นสุรัตน์. (2540). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสาย บริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในส่วนกลาง*. ปรินญานิพนธ์. คศ.ม. (วิชาเอกธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร .
- วิลาวรัตน์ โชติเบญจมาภรณ์. (2545, พฤศจิกายน). “ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้” *วารสารวิชาการ*. 5(11) : 76-78.
- วินิตา ศุกระมูล. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่กับความเป็นผู้นำแห่ง การเปลี่ยนแปลง”. *วารสารวิชาการ*. 2(5) : 33-37.

- วิชัย ครุฑอรัญ. (2543). ปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(วิชาเอกการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล ไหมแก้ว. (2540). วัฒนธรรมโรงเรียนและแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
ถ่ายเอกสาร.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545, ธันวาคม). “การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบกพร่องจริงหรือ”.
วารสารวิชาการ กรมวิชาการ. 5(12) : 27-30.
- ศรีวิไล บุญยติธนะ. (2540). พัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์. ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีน้อย โฟวาทอง และคณะผู้แปล (2546). กระบวนการศึกษาธิการ. กรมวิชาการ.
เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สถาบันการพลศึกษา.
- ศุภกาญจน์ ดันติกัลยาภรณ์. (2545). ความต้องการพัฒนางานยุวกาชาดในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4.
ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงบ ลักษณะ. (2539, มกราคม). “การแสวงหาแนวคิด แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ผ่านทางระบบประกันคุณภาพและการวัดผลประเมินผล”. เอกสารการประชุมทาง
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาธิการเขต. หน้า 17-19.
- สวัสดี มีอบ. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). “คุณภาพผู้เรียนอยู่ที่หลักสูตรหรือระบบวิธีให้การศึกษา”.
วารสารวิทยาจารย์. 101(3) : 27-30.
- สวัสดี มีอบ. (2546, มกราคม-มีนาคม). “การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา”. วารสารข้าราชการครู. 23(2) : 13-16.
- สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง. (2545, เมษายน). “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา.”
วารสารวิชาการ. 5(4) : 8-13.

- สมาน อัครภูมิ. (2542). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพใน ที่คิวเอ็ม : การบริหารคุณภาพ*
ครบวงจรในองค์กรทางการศึกษา. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
 อุบลราชธานี.
- สาคร พุทธิผล. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). “กิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ”
 วารสารวิชาการ. 8(4) : 9-16”
- สิงห์ชัย ทองอุไร. (2540). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร*
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาพร ปานกลิ่น. (2540). *การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรอง*
มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี . วิทยานิพนธ์.ค.ม.
 (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุบิน ณ อัมพร. (2545). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก.
 สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนาพานิชย์.
- สุนทร วิไลลักษณ์.(2540).*การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด*
กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร .ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร .
- สุพจน์ น้อยจินดา. (2540). *การวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ*
ประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์.
 (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ถ่ายเอกสาร.
- สุรัชย์ คุ่มสิน. (2546, กันยายน-ธันวาคม). “วิกฤติภาวะผู้นำ : อุปสรรคในการปฏิรูปสังคมไทย
 ในยุคโลกาภิวัตน์.” วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2(6) : 13-20”
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ความเสมอภาคทางการศึกษา,”
 วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2 (5) : 18-21.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2546, กันยายน-ธันวาคม). “ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย,”
 วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2 (6) : 25-27.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539, กุมภาพันธ์-มีนาคม). “สรุปสาระสำคัญ

- แผนพัฒนาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วง
แผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(3) : 13-37.
-(2539, มกราคม). “สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8.”
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30(8) : 1-12.
-(2545). การวางแผนงบประมาณจากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติระดับสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคณะกรรมการ
โรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ 2540. การปฏิรูปการศึกษา.
-(2543). แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษาเพื่อ
ประกอบการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
-(2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ. ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก.
-(2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการ
ประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
-(2544). มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : บริษัท จุดทอง จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
-(2545). การวางแผนงบประมาณจากแนวคิดสู่แนวปฏิบัติระดับสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ.
(2542). ธรรมนูญโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (2546).
พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.
-(2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
โรงพิมพ์การศาสนา. กรุงเทพฯ.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). ระบบประกันคุณภาพ
การศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด
- สำนักเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทาง
การศึกษา พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมชาย ศิริทอง. (2545, ธันวาคม). "การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โดยใช้กิจกรรม
Walk Rally". วารสารวิชาการ. 5(12) : 39-42.
- สมชาย เทพแสง. (2546). กระบวนทัศน์ใหม่ของผู้นำการศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มศว
ปีที่ 2 ฉบับที่ 6. กันยายน-ธันวาคม 2546.
- สมชาย เอียวสกุล. (2548, มกราคม-มีนาคม). "การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย".
8(1) : 34-37.
- สมนึก อ่อนจิระ. (2545). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคาดหวังของครูกับความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- โสภณ พวงสุวรรณ. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). "การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร".
2(5) : 22-25.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2545, มกราคม-เมษายน). "ภาวะผู้นำเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน,"
วารสารบริหารการศึกษา มศว. 1 (1) : 2-5.
- เสาวภาคย์ แหลมเพชร. (2544). การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของ
บุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อดุลย์ ลีลาภัทรานุรักษ์. (2544, มกราคม-กุมภาพันธ์). "ความโปร่งใสในการประเมินผลการ
ปฏิบัติงาน และการปรับเลื่อนตำแหน่ง," วารสารข้าราชการ. 47(1) : 42-43.
- อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (2540) : การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 12 .วิทยานิพนธ์. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อเนก ศิลปนิลมาลย์. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). "การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริงจากการประเมิน
โดยผู้เรียนสู่การประเมินที่โปร่งใส". วารสารวิทยาสาร. 101(3) : 23-26.

- อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (2545, กรกฎาคม-กันยายน). "อนาคตภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในทศวรรษหน้า". วารสารวิทยาสาร. 101(2) : 12-18.
- อุทิศ ขาวเขียว. (2546). การวางแผนกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท
ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด.
- อุดร จันทน์เทศ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการ
ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). 100 คำถาม คำตอบ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ฟีนี.
- อรรถัย บุญช่วย. (2542). การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(วิชาเอกการอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.
- Cattance. P. (1994). Consumer evaluation of quality management and quality
assurance system for schools. Paper prepared for the Australian quality
Council Conference. Sydney : NSW Department of School Education.
8-9 July 1994.
- Murgatroyd. Stephen and Morgan. Collin. (1994). Total quality management and the
School. Buckingham. Philadelphia ; Open University Press.
- Stebbing. L. (1993). Quality Assurance : The route to efficiency and competitiveness.
3 ed. Chichester. West Sussex : Ellis Horwood.

ดรรชนีชื่อผู้แต่ง

บทความ วารสาร

ดรรชนีชื่อผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กลิ่น สระทองเนียม. (08)	60
- ชัยอนันต์ สมุทวานิช. (03)	56
- ดำริ บุญชู. (09)	61
- ดำรง พลโกชน. (10)	62
- เทียนชัย จูเลีย. (12)	63
- ทศนา แสงศักดิ์. (13)	64
- ทศนา แสงศักดิ์. (36)	81
- ธเนศ ขำเกิด. (34)	80
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (04)	57
- บัญชา อึ้งสกุล. (05)	58
- บัญชา อึ้งสกุล. (14)	65
- ประพัฒพงศ์ เสนาฤทธิ์. (25)	73
- เพ็ชรวิ ภูมิวิเชตร. (11)	64
- ไพรัช สุ่มแสนสุข และบรรเจอดพร สุ่มแสนสุข. (26)	73
- พรรณี เกษมมงคล. (35)	80
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (07)	59
- วีระเดช เชื้อนาม. (21)	70
- วิลาวรรณย์ โชติเบญจมาภรณ์. (22)	70
- วินิตา ศุภระมุล. (27)	74
- ศรีน้อย โกวาทอง และคณะผู้แปล (18)	68
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (01)	55
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (02)	56
- สมาน อัครภูมิ. (06)	58
- สมชาย ศิริทอง. (15)	66
- สวัสดิ์ มีอบ. (16)	66

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (17)	67
- สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง. (19)	68
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (20)	69
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (28)	75
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (29)	75
- สุรัชย์ คุ่มสิน. (30)	76
- สมชาย เทพแสง. (31)	77
- สวัสดิ์ มีอบ. (32)	78
- ไสภณ พวงสุวรรณ. (33)	79
- สาคร พุทธิผล. (37)	81
- สมชาย เอี้ยวสกุล. (38)	82
- ไสภณ พวงสุวรรณ. (39)	83
- อเนก ศิลปนิลมาลย์. (23)	71
- อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (24)	72

หนังสือ

ดรชนิชื่อผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (02)	84
- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (14)	92
- กระทรวงศึกษาธิการ. (13)	92
- กระทรวงศึกษาธิการ. (16)	94
- กระทรวงศึกษาธิการ. (17)	95
- กระทรวงศึกษาธิการ. (21)	97
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (07)	87
- ชัยอนันต์ สมุทวานิช. (06)	87
- ดิลก บุญเรืองรอด. (01)	84
- ประสพ จันทเขต และคณะ, ผู้แปล. (20)	96
- มานพ ประธรรมสาร ผู้แปล (19)	96
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. (18)	95

- ศรีน้อย โปวาทอง และคณะผู้แปล (22)	97
- ศึกษาธิการ. กระทรวง (27)	100
- สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. (03)	85
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (04)	85
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (05)	86
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. (08)	88
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (09)	89
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (10)	90
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (11)	90
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (12)	91
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ (15)	93
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. (23)	98
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (24)	98
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (26)	99
- สำนักเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (28)	101
- อุทิศ ขาวเขียว. (25)	99

งานวิจัย

ดรชนิชื่อผู้แต่ง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- กวี รังสิวราชรักษ์. (01)	102
- กัลยา ศุภศิริ. (02)	102
- กนกพร จรินทร์รัตนกร. (03)	103
- ไกร เกษทัน. (04)	104
- โกศล ศรีทอง. (30)	131
- กานดา ตันทพันธ์. (35)	136
- กนกรัตน์ ศรีกล้า. (36)	138
- ขวัญชีวา วรรณพินทุ (05)	105
- จรัญ ดีงาม. (42)	143

- ชาญวิทย์ จันทรสุนทร, ว่าที่ร้อยตรี. (06)	105
- ชัยวัฒน์ เรืองวานิชกุล. (07)	107
- ดิเรก ทรัพย์ประเสริฐ. (08)	108
- ธนะกุล ช้อนแก้ว. (37)	139
- นรินทร์ วชิรจันทร์รัตน์. (09)	109
- นริศรา อุปกรณ์ศรีการ. (27)	127
- นานา ศรีธรรมศักดิ์. (28)	129
- นิโรธ จัปจิตต์. (38)	139
- บัญชา ยี่สารพัฒน์. (10)	110
- ประสาน สีสันต์. (11)	111
- ประยูรศักดิ์ มงคลประสิทธิ์, ว่าที่ร้อยตรี. (12)	112
- ผุสดี ตรงต่อการ. (14)	114
- พนัสดา สีมั่น. (13)	113
- มลิวลย์ โอฬาริกพันธุ์. (15)	115
- มาริษา ตงวิเชียร. (24)	124
- รังสรรค์ อุประสงค์. (32)	133
- รุ่งนภา ไชกิจปัญญา. (33)	134
- ลัดดา เสนาะพิน. (16)	116
- วิไล ไม้แก้ว. (17)	117
- วรณีย์ สิ้นสุรัตน์. (18)	118
- วิชัย ครุฑอรัญ. (31)	132
- ศรวิไล บุญยติระณะ. (19)	120
- ศุภกาญจน์ ตันติกัลยาภรณ์. (41)	142
- สิงห์ชัย ทองอุไร. (20)	121
- สุนทร วิไลลักษณ์. (21)	122
- สุพจน์ น้อยจินดา. (22)	122
- สุดาพร ปานกลั่น. (23)	123
- เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร. (34)	135
- สมนึก อ่อนจิระ. (39)	140
- สุบิน ฦ อัมพร. (40)	140

- อุดร จันทน์เทศ. (25)	125
- อภิสมัย วุฒิพรพงษ์ (26)	126
- อรทัย บุญช่วย. (29)	130

ดรชนิชื่อเรื่อง

บทความ วารสาร

ดรชนิชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนกลยุทธ์สำหรับคุณภาพใน ที่ควเอ็ม (06)	58
- การวางแผนพัฒนาโรงเรียน (07)	59
- การอ่านเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทำไมคนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ (08)	60
- การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนูญสถานศึกษา) (09)	61
- การจัดภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยสู่ระบบการศึกษา (11)	63
- การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารในระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้น (12)	63
- การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (13)	64
- การวางแผน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (14)	65
- การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โดยใช้กิจกรรม Walk Rally (15)	66
- การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช. (17)	67
- การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบกพร่องจริงหรือ (21)	70
- การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริงจากการประเมินโดยผู้เรียนสู่การประเมินที่โปร่งใส (23)	71
- กระบวนทัศน์ใหม่ของผู้นำการศึกษา (31)	77
- การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (32)	78
- การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (33)	79
- กิจกรรมเสริมเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (37)	81
- การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย (38)	82
- การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร (39)	83
- คุณภาพผู้เรียนอยู่ที่หลักสูตรหรือระบบวิธีให้การศึกษา (16)	66
- ความเสมอภาคทางการศึกษา (28)	75
- ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย (29)	75

- ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา (36)	81
- ชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (22)	70
- บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (10)	62
- ผู้บริหารโรงเรียนกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (05)	58
- ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่กับความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (27)	74
- ผู้บริหารต้องคิดเชิงกลยุทธ์ (34)	80
- ภาวะผู้นำเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน (20)	69
- มิติใหม่ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (04)	57
- เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (18)	68
- รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา (19)	68
- วิฤติภาวะผู้นำ : อุปสรรคในการปฏิรูปสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (30)	76
- สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาและข้อเสนอต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (01)	55
- สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (02)	56
- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องไปถึงดวงดาว (25)	73
- หลักสูตรสถานศึกษาแท้เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (26)	73
- อนาคตภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในทศวรรษหน้า (24)	72
- องค์กรแห่งการเรียนรู้ (35)	80
- Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษาการปฏิรูปการเมือง (03)	56

หนังสือ

ดรชนีชื่อเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา (01)	84
- การวางแผนและการจัดการศึกษาในมุมมองการศึกษา : เส้นทางการเท่าเทียมของคนไทย (02)	84
- การปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (03)	85
- การปฏิรูปการศึกษา (05)	86
- การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา สปช (15)	93
- การเรียนรู้แบบองค์รวม คู่มือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (20)	96
- การวางแผนกลยุทธ์ (25)	99
- คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (17)	95
- คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ (18)	95
- คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (21)	97
- คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (26)	99
- ธรรมนูญโรงเรียน (07)	87
- ธรรมนูญโรงเรียน (08)	88
- แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก (11)	90
- ปฏิรูปการศึกษายุคใหม่ (BEYOND EDUCATIONAL REFORM) (27)	100
- แผนเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาและการลงทุนทางการศึกษา เพื่อประกอบการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้บังคับ (09)	09
- แผนพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระยะ 5 ปี (2546-2550) (16)	94
- พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (23)	98
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (28)	101
- มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (10)	90

- การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนานุเคราะห์ในโรงเรียน
ประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกรุงเทพมหานคร (12) 112
- การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานด้านพัฒนาวิชาการของ
สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด (13) 113
- การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติใน
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (14) 114
- การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม (20) 121
- การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (21) 122
- การวางแผนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี (22) 122
- การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรอง
มาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี (23) 123
- การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 (26) 126
- การรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้อง
กับการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (27) 127
- การศึกษาประสิทธิผลของระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน
วิชาการด้านทะเบียนนักศึกษาแผนกทะเบียนและวัดผลสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ (28) 129
- การบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง (29) 130
- การศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 6 (32) 133

- การศึกษาการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้
ข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 (33) 134
- การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของ
บุคลากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดนนทบุรี (34) 135
- การศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่เพื่อการกระจายอำนาจการ
บริหารงาน วิชาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (35) 136
- การศึกษาการดำเนินงานการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียน
การสอนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา (36) 138
- การเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือก
และไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนเครือข่ายการเรียนรู้สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี (38) 139
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคาดหวังของครูกับความตั้งใจของครูในการจัดการเรียนรู้
ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (39) 140
- การศึกษาความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี (42) 143
- ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับจังหวัด
และผู้เกี่ยวข้องต่อการสรรหาข้าราชการครูของกระทรวง
ศึกษาธิการ (4) 104
- ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยม
ศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 (7) 107
- ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการ
ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (25) 125
- คุณลักษณะของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (30) 131

- ความต้องการพัฒนางานบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 (41) 142
- ทักษะของผู้บริหารและครูที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับ
ก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (15) 115
- แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา 12 (1) 102
- บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา (37) 139
- ปัญหาการติดต่อสื่อสารในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตราด (31) 132
- ประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ในการบริหารงานด้านการสร้างความ
สัมพันธ์กับชุมชน (16) 116
- พัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (19) 120
- พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินการเพื่อรับรอง
มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา
ระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 5 (24) 124
- วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลการ
ปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 1 (8) 108
- วัฒนธรรมโรงเรียนและแรงส่งภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษา (17) 117
- สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2) 102
- สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาเขตสาย
บริหารธุรกิจตามทัศนะของผู้บริหารและครู-อาจารย์สังกัด
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในส่วนกลาง (18) 118
- สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครนายก (40) 141

ดรชนีหัวเรื่อง

บทความ วารสาร

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การปฏิรูปการศึกษา (3,4,16,20,31)	56, 57,66,69,77
- การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (8,9,10,14,24, 25,30,34)	60,61,62,72,73 73,76,80,
- การวางแผนพัฒนาโรงเรียน (7)	59
- การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (22,23,36)	70,71,81
- การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (15,18,26)	66,68,73
- การบริหารงานวิชาการ (35)	80
- การพัฒนาการเรียนการสอน (38)	82
- ความเสมอภาคทางการศึกษา (28,29,37)	75,75,81
- แบบการมีส่วนร่วม (19,33 , 39)	68,69,83
- ผู้บริหารกับการวางแผน (5)	58
- แผนกลยุทธ์ (6)	58
- แผนพัฒนาการศึกษา (1,2,12,21,27)	55,56,63,70,74
- ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา (17)	67

หนังสือ

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การปฏิรูปการศึกษา (3, 5,6,15, 21,27)	85,86,87,87,93,97
- การพัฒนาคุณภาพการศึกษา(4,17,23)	92,95,98
- การบริหารงานวิชาการ (13,)	92
- การเรียนรู้แบบร่วมมือ (19)	96
- การเรียนรู้แบบองค์รวม (20)	96
- การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (22)	97
- การประกันคุณภาพการศึกษา (24)	98
- การมีส่วนร่วมในการศึกษา (4,26)	85,99
- การวางแผนกลยุทธ์ (25)	99

- แผนพัฒนาการศึกษา (1,2,7,9,18,28)	84,84,87,89,95,101
- แผนพัฒนาบุคลากร (16)	88,95
- แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (8,17)	88,95
- มาตรฐานการประกันคุณภาพ (10,12)	90,91

งานวิจัย

ดรชนีหัวเรื่อง (ลำดับที่)	บรรณนิทัศน์ลำดับเลขหน้า
- การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5,8,17,29)	105,108,118,130
- การพัฒนางานวิชาการ (13,15,18,30)	113,115,118,131
- การพัฒนาบุคลากร (1,6,9,38)	102,105,109,139
- การบริหารงาน (2,4,10,11,25,26,35)	102,104,110,111,125,127,136
- การบริหารงานวิชาการ (20,31,34)	121,132,135
- การวางแผนในโรงเรียน (2)	122
- การพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน (27)	127
- การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาโรงเรียนนานาชาติ (36)	138
- การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (37,41)	139,142
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (7)	107
- ความเสมอภาคในการประกันคุณภาพ (32)	133
- แผนพัฒนาการศึกษา (12,19,21)	112,119,122
- บทบาทของการมีส่วนร่วม (16)	116
- ประสิทธิภาพระบบสารสนเทศ (28)	128
- มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษา (23,42)	123,143
- มาตรฐานคุณภาพการศึกษา (24)	124
- หลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษา(3)	103

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ นายสมศักดิ์ มินศรี

เกิดวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2502

สถานที่เกิด อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 18/2 หมู่ที่ 8 ตำบลบึงศาล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก รหัสไปรษณีย์ 26120

ตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านลาดช้าง อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ประวัติการศึกษา

พ.ศ 2518 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

พ.ศ. 2520 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ.ต้น)
วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ 2530 ศษ.บ. (วิชาเอกบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2548 กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ